

ISSN 2465-549X

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2
กรกฎาคม – ธันวาคม 2567

SAU JOURNAL

OF SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES

วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
SAU Journal of Sciences and Humanities

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ที่ปรึกษา

ดร.ฉันทวุฒิ พืชผล

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพันธ์ ดวงทองสุข

ดร.พนธ์ พุทธานุกรณ์

อธิการบดี

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ

บรรณาธิการ

ดร.พุมิธร จิรายุส

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กองบรรณาธิการภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยอร์ช เสมอมิตร

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนาชู

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงษ์ เทียงสมพงษ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ฝ่ายพัฒนา ดูแลปรับปรุงเว็บไซต์

นางณัฐภาวี จิระภาพันธุ์

นางสาวชุมภูณัฐ แยมรู้การ

นางสาวรุ่งทิวา ลังกาพันธ์

นายพีระพงษ์ ไชยนันท์

ฝ่ายเลขานุการ

นางสาวรุ่งทิพย์ นิยมทอง

จัดพิมพ์โดย

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

ที่ติดต่อ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

SAU Journal of Sciences and Humanities)

ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 1060

โทร 0-2807-4500-27 ต่อ 579

E-mail : saujournalssh@sau.ac.th

Thaijo : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh>

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการและนิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ บริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา
2. เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมทางวิชาการ โดยเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ การทำวิจัยและการพัฒนาผลงานวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา นักธุรกิจ และประชาชนผู้สนใจในด้านงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ และต่อยอดงานวิจัยได้อีกทางหนึ่ง

ขอบเขต

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) เป็นวารสารที่เปิดรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจจะนำผลงานวิจัยหรือผลงานวิชาการนำมาเผยแพร่ ซึ่งวารสารดังกล่าว ได้ดำเนินการจัดทำมาตั้งแต่ปี 2560 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และได้รับรองจากสภามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์เรียบร้อยแล้ว โดยรับตีพิมพ์บทความในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ บริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา

วาระการเผยแพร่

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 จะจัดพิมพ์ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 จะจัดพิมพ์ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ของทุกปี

บทความหรือข้อคิดเห็นในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

(SAU Journal of Sciences and Humanities)

เป็นทรัพย์สินส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) ได้ดำเนินงานมาเป็น ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2567 โดยปัจจุบันวารสารได้รับการรับรองให้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI กลุ่ม 2 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จากผลการดำเนินงานของวารสารฉบับนี้ได้นำเสนอเนื้อหาที่ครอบคลุมในมิติที่หลากหลายด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยวารสารฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจทั้งหมด 4 บทความ เป็นบทความวิจัยจำนวน 4 บทความ ผู้สนใจสามารถติดตามบทความวิจัย และบทความวิชาการ ต่าง ๆ ได้ทั้งจากวารสารที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และ จากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ในเว็บไซต์ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh>

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิจัยและบทความวิชาการ ต่าง ๆ ในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ในวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างมาก ในนามกองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้พิจารณาบทความ เพื่อให้บทความมีคุณภาพก่อนตีพิมพ์ และขอขอบคุณคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษาทุก ๆ ท่านที่ได้ส่งผลงานวิจัยเพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคุณภาพเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ใน “วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” โดยสามารถศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ท้ายเล่มหรือจากเว็บไซต์ของวารสาร

ดร.พุมิธร จิรายุส
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

หน้า

แนวทางการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติสู่การออกแบบโครงสร้าง โดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากแนวคิดศิลปะบำบัดเพื่อส่งเสริมการสะท้อนตนเอง สำหรับเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์ Guidelines for Applying the Principles of Six Aspects of Self-Care to Designing a Brief Structure of Art Activities from the Art Therapy Approach to Promote Self-Reflection for Social Work Practitioners พิพัฒน์ อรุณเฑียร ^{1*} และ สุภาวี ศิรินคราภรณ์ ²	1-30
ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดผ้าทอมือย้อมคราม กลุ่มบ้านดงอีต้อย ตำบลแพตอำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร Logistics and marketing packaging prototype for handwoven fabrics Indigo dye, Ban Dong E doi, Phaed Subdistrict, Kham Ta Kla District, Sakon Nakhon ชฎาพร แนนชิด* กาญจนารักษ์ นิลจินดา สุพิชญา นิลจินดา และ จันทนา จันทนนท์	31-48
Factors Affecting Teaching Quality: Students' Perception, Xi'an Kedagaoxin University, Xi'an City, China Yan Lu*, Kingkaew Suwankhiri and Phanthida Laophuangsak	49-63
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง Factors Influencing Organizational Commitment of Civil Servants in a Government Agency ศศิณา สุนทรพฤกษ์, ยุทธนา มหาวงศ์, อภิญา จันดาแสง, อุษา เทวรัตติกาล*	64-80

แนวทางการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติสู่การออกแบบโครงสร้างโดยสังเขป
ของกิจกรรมศิลปะจากแนวคิดศิลปะบำบัดเพื่อส่งเสริมการสะท้อนตนเองสำหรับ
เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์

Guidelines for Applying the Principles of Six Aspects of Self-Care to Designing
a Brief Structure of Art Activities from the Art Therapy Approach to Promote
Self-Reflection for Social Work Practitioners

พิพัฒน์ อูรเคนทร์^{1*} และ สุภาวี ศิรินคราภรณ์²

Pipat Urakane^{1*} and Supavee Sirinkraporn²

^{1,2}คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}The Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

*E-mail: mendo.saga@gmail.com

วันที่รับบทความ : 1 มีนาคม 2567, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 4 เมษายน 2567

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 21 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอการออกแบบโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะด้วยแนวทางศิลปะบำบัดที่มาจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติในการส่งเสริมการสะท้อนตนเองเพื่อสร้างการตระหนักและพัฒนาการดูแลตนเองโดยมีเป้าหมายในการสร้างความเป็นอยู่ดีทางร่างกายและจิตใจแก่เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์ที่ช่วยเหลือผู้รับบริการจนละเลยการดูแลตนเองโดยเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมความพร้อมการปฏิบัติงาน

ซึ่งผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างโดยสังเขปแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การค้นหา การขยายความ และการประยุกต์ใช้ การสร้างขั้นตอนได้บูรณาการจากหลักการสะท้อนตนเองและศิลปะบำบัด ขั้นตอนการค้นหาวางพื้นฐานความคิดการดูแลตัวเองซึ่งใช้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงและการสะท้อนตนเอง เพื่อสร้างการตระหนักถึงทัศนคติเชิงบวกต่อการมองเห็นตนเอง ขั้นตอนการขยายความมุ่งความคิดไปยังการดูแลตนเอง 6 มิติที่สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่ฯ ที่อาจเกิดความเครียดขึ้นได้ โดยผสานแนวทางความเห็นอกเห็นใจ

ตนเองและการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคลเข้าด้วยกันเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาดนเชิงรูปธรรม และขั้นตอนการประยุกต์ใช้ นำความคิดและมุมมองใหม่ที่ได้ไปปฏิบัติในชีวิตจริง ผ่านแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แนวทางศิลปะบำบัดถูกประยุกต์รวมในโครงสร้างโดยสังเขปเนื่องจากเป็นแนวคิดที่สร้างสรรค์ ผ่อนคลาย และส่งเสริมการเติบโตเชิงความคิด แนวคิดต่างๆในโครงสร้างโดยสังเขปสามารถทำงานร่วมกับศิลปะบำบัดได้ โครงสร้างโดยสังเขปนี้ได้ถูกตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพจิตวิทยา 2 ท่าน ด้วยเทคนิคเดลฟายและผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการเผยแพร่และไม่พบความน่าจะมีผลกระทบเชิงลบ กระบวนการ นักบำบัด หรือผู้ให้คำปรึกษาสามารถบูรณาการความรู้และทักษะในการสร้างกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ได้

คำสำคัญ : การดูแลตนเอง 6 มิติ, การสะท้อนตนเอง, แนวทางศิลปะบำบัด, เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์

Abstract

The purpose of this review article is to present a brief structural design of an art activity with an art therapy approach that is based on the application of the six aspects of self-care to promote self-reflection to create awareness and develop self-care to create physical and mental well-being for social work practitioners who often help clients by neglecting to look after themselves; also it is an essential factor in enhancing readiness for works.

The result is this brief structure is divided into three phases, i.e., discovery, expansion, and application. The creation of steps is integrated with the principles of self-reflection and the art therapy approach. The discovery phase lays the foundation for a self-care mindset that uses the concepts of transformation and self-reflection to create awareness of a positive attitude toward seeing oneself. The expansion phase focuses on the orientation of the six aspects of self-care related to the practitioner's well-being that may be stressful. The phase combines self-compassion and personal goal-setting to create concrete self-improvement. The application phase adapts new ideas and perspectives to real-life practice through self-efficacy.

Art therapy approaches are integrated into the brief structure because they are creative, relaxing, and promote cognitive growth. All concepts in this brief structure can be combined favorably with art therapy. In addition, this brief structure was reviewed by two academic experts and two professional psychologists using the Delphi technique, approved for publication, and found no potential adverse effects. Facilitators, therapists, or counselors can integrate their knowledge and skills in creating activities within this brief structure.

Keywords: Six Aspects of Self-care, Self-Reflection, Art Therapy Approach, Social Work practitioners

บทนำ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สศช. (2567) รายงานสถิติของภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2566 มีรายละเอียดที่น่าสนใจของ 2 ด้านที่เป็นสัญญาณที่มีแนวโน้มในการเกิดปัญหาที่ต่อเนื่องในสังคมไทยคือ ด้านแรกคือ ด้านเศรษฐกิจที่ภาวะหนี้สินครัวเรือนในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2566 อยู่ที่ 16.20 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากไตรมาสที่ 4 ปีพ.ศ. 2565 ซึ่งอยู่ที่ 15.88 ล้านล้านบาท เมื่อพิจารณาจากสถิติมูลค่าหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากไตรมาสที่ 1 ปีพ.ศ. 2564 จนถึงไตรมาสที่ 3 ของปีพ.ศ. 2566 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่มีสัญญาณแนวโน้มที่ลดลง ขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนปรับลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกันสะท้อนให้เห็นถึงการขาดสภาพคล่องที่เพิ่มขึ้น ด้านต่อมาคือ ด้านสาธารณสุขที่ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาส 4 ของปีพ.ศ. 2566 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีพ.ศ. 2565 ร้อยละ 170.0 หรือเพิ่มจาก 126,651 ราย เป็น 341,963 ราย โดยภาพรวมปีพ.ศ. 2566 ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง มีจำนวน 999,243 ราย เพิ่มขึ้น 2.1 เท่า จากปีพ.ศ. 2565 มีจำนวน 460,977 ราย ในทางเดียวกันสถานการณ์ด้านสุขภาพจิตพบว่า ในไตรมาส 4 ปีพ.ศ. 2566 ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพจิตมีสัดส่วนร้อยละ 17.4 จากผู้เข้ารับการประเมิน 1.7 แสนราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีพ.ศ. 2565 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 12.9 โดยภาพรวมทั้งปีพ.ศ. 2566 คนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มสูงขึ้นจากปีพ.ศ. 2565 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 12.8 เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.9 โดยผู้เข้ารับการประเมิน 1.2 ล้านราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโรคความผิดปกติทางจิต ที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (สารเสพติด) มากที่สุด ด้วยข้อมูลสถิติทั้ง 2 ด้านนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในปัญหาภาวะหนี้สินครัวเรือนที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดภาวะเงินออมในชีวิตลดลงในสังคมที่สามารถส่งต่อไปยังปัญหาการด้อยโอกาสในสังคมที่จะเป็นปัญหาตามมา ส่วนปัญหาผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงความต้องการทางด้านการเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้น เมื่อผนวกเข้ากับภาวะเงินออมในชีวิตลดลงจะพบว่าความต้องการการเข้าถึงระบบสาธารณสุขของทางภาครัฐก็จะทวีเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเพราะคนไทยจะไม่มี

เงินเพียงพอที่จะเข้ารับบริการในโรงพยาบาลเอกชน อีกทั้งปัญหาด้านสุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด แสดงถึงความต้องการการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและกลุ่มโรคความผิดปกติทางจิตที่เกิดจากสารเสพติดบ่งบอกถึงปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ด้วยข้อมูล สถิติ และมูลเหตุแห่งปัญหาที่กล่าวมานี้แสดงแนวโน้มของภาระที่หนักหน่วงของรูปแบบการช่วยเหลือสังคมรูปแบบหนึ่งคือ งานสังคมสงเคราะห์

งานสังคมสงเคราะห์เป็นงานที่มีความต้องการสูง (Collins, 2008) และยังให้ทั้งการตอบสนองเชิงบวกทางจิตใจและความท้าทายต่อเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์ (Downs, 2019) โดยปัจจัยแห่งความท้าทายมักมาจากภาระงานที่หนัก ค่าจ้างต่ำ ทรัพยากรที่จำกัด ข้อจำกัดด้านเวลาและกำหนดเวลา ความขัดแย้งในสภาพแวดล้อมการทำงาน ปัญหาด้านจริยธรรม ความไม่สอดคล้องในอาชีพ ระเบียบข้อจำกัดขององค์กร เป็นต้น (Ben-Porat and Itzhaky, 2015; Iacono, 2017; Willis and Molina, 2019) และด้วยปัจจัยเหล่านี้สามารถสร้างภาวะหมดไฟ เหนื่อยล้า และความเครียดอันไม่พึงประสงค์ให้แก่เจ้าหน้าที่ฯ ส่งผลถึงสุขภาพกายและใจที่อ่อนแอและอ่อนล้าลงไปเรื่อยๆ และท้ายที่สุดก็กระทบกับการปฏิบัติงานและให้บริการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Potash, Chan, Ho, Wang, and Cheng, 2015) และที่สำคัญคือกระทบกับความเป็นอยู่ดีองค์รวมของเจ้าหน้าที่ฯ ในที่สุด (Wagaman, Geiger, Shockley, and Segal, 2015)

เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์แบกรับความบอบช้ำอย่างมากในการทำงาน ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่จะมีความเสี่ยงอยู่ในงานลักษณะนี้ และเพื่อบรรเทาความเสี่ยงนี้เองทำให้เจ้าหน้าที่ฯ ควรมีกระบวนการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (Greenberg, 2020, pp. 205) Peinado and Anderson (2020) เสนอวิธีบรรเทาผลกระทบจากภาวะนี้ว่าการให้ความสำคัญของการปฏิบัติในการดูแลตนเองส่วนบุคคล (Individual self-care) ควรเป็นสิ่งที่สมควรนำมาพิจารณาเพื่อสร้างความเป็นอยู่ดีองค์รวมให้แก่เจ้าหน้าที่ฯ World Health Organization (2009) กำหนดให้การดูแลตนเองเป็นการปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและรักษาสุขภาพ ไปจนถึงป้องกันโรค จากมุมมองของแต่ละคนผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การนอนหลับให้เพียงพอ การออกกำลังกาย การรักษาสภาพจิตใจที่ดี การทำกิจกรรมยามว่างนอกสภาพแวดล้อมการทำงาน การสนับสนุนทางสังคมจากภายนอกสถานที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งล้วนประกอบกันให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเจ้าหน้าที่ฯ เองได้เช่นกัน (Trippany, White Kress, and Wilcoxon, 2004; Oerlemans and Bakker, 2014; Boren, 2014; Hamaideh, 2011) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการดูแลตนเองเป็นวิธีที่มีคุณประโยชน์ที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองจากกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ฯ ได้เคยทำอยู่ประจำอยู่แล้วและสามารถเพิ่มและพัฒนาความหลากหลายขึ้นได้อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อการรักษาสมดุลที่ดีแห่งสภาพทางกายภาพและความแข็งแรงทางจิตใจได้

ด้วยประโยชน์และความสำคัญที่กล่าวมา บทความนี้จึงนำเสนอแนวทางการออกแบบโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะในการส่งเสริมการดูแลตนเองในขอบเขตเพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญและให้เกิดแนวทางของการดูแลตนเองของแต่ละบุคคลด้วยการสะท้อนตนเองที่มาจากการศึกษาและประยุกต์จากแนวทางการดูแลตนเองทั้ง 6 มิติได้แก่ การดูแลตนเองทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ จิตวิญญาณ การทำงาน (สถานที่ทำงาน) และความสัมพันธ์ ที่ครอบคลุมความเครียดที่อาจเกิดขึ้นทั้ง 6 ด้าน (Saakvitne and Pearlman, 1996; Butler, Mercer, McClain-Meeder, Horne, and Dudley, 2019) ประกอบกับการสร้างให้ระลึกถึงความเห็นอกเห็นใจต่อตนเอง (Self-compassion) ที่เกี่ยวข้องกับการสัมผัส รับรู้ และเปิดใจรับความบกพร่องส่วนตัวแล้วปรารถนาที่จะเยียวยาตนเองด้วยความเมตตา (Neff and Germer, 2017) ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมจะเป็นลักษณะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากแนวคิดศิลปะบำบัด (Art therapy approach) โดยที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำไปพัฒนาการดูแลตนเองให้เกิดขึ้นจริงผ่านการสะท้อนตนเองและแนวทางของตนที่ได้รับจากกิจกรรมศิลปะนี้ เนื่องจากศิลปะบำบัดเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจากความคิดที่อยู่ภายในตนเองของแต่ละบุคคลที่ถูกพัฒนาขึ้นจากแนวคิดที่ว่าศิลปะสามารถช่วยให้เกิดการสะท้อนตนเองผ่านการแสดงความรู้สึกและความคิดที่คำพูดทำไม่ได้ และเพื่อส่งเสริมการมีชีวิตที่ดีด้วยการแสดงความรู้สึกนึกคิดตนเองผ่านความคิดสร้างสรรค์ (Malchiodi, 2007, p.2)

สรุปได้ว่าแนวทางการออกแบบโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเองส่วนบุคคล 6 มิติสามารถนำมาบูรณาการได้โดยกระบวนการหรือนักบำบัดและไม่สร้างผลกระทบเชิงลบใดๆนอกเหนือจากการสร้างคุณประโยชน์และเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างการตระหนักถึงความสำคัญและก่อให้เกิดแนวทางในการดูแลตนเองอันจะส่งผลอันมีประโยชน์ต่อการเป็นชุมพลแห่งความพร้อมในตนเองสำหรับเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์และส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้รับบริการอีกต่อไป ดังคำกล่าวของ Radley and Figley (2007) ที่ว่า “ผู้ให้บริการควรช่วยเหลือตนเองก่อนที่จะไปช่วยเหลือผู้อื่น”

จุดประสงค์ของการศึกษา

เพื่อนำเสนอการออกแบบโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะด้วยแนวทางศิลปะบำบัดที่มาจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติในการส่งเสริมการสะท้อนตนเองเพื่อสร้างการตระหนักและพัฒนาการดูแลตนเองโดยมีเป้าหมายในการสร้างความเป็นอยู่ดีทางร่างกายและจิตใจแก่เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์

การศึกษาแนวคิดที่สัมพันธ์กับการออกแบบ

การดูแลตนเองและแนวการปฏิบัติการดูแลตนเอง 6 มิติ

Richards, Campenni and Muse-Burke (2010) นิยามการดูแลตนเองอย่างกว้างๆ ว่าเป็นกิจกรรมใดๆก็ตามที่ทำให้บุคคลรู้สึกดีกับตัวเอง แบ่งได้เป็น 4 กลุ่มหลักๆคือ ร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และการสนับสนุน ซึ่งจะช่วยลดความเครียด และส่งผลให้การเจ็บป่วยลดลง การดูแลตนเองยังหมายถึงการมีทัศนคติที่เอาใจใส่ตนเอง (Kissil and Nino, 2017) ซึ่งก็คือการมีพฤติกรรมที่รักษาและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีทางร่างกายและอารมณ์ (Myers et al. 2012) และเป็นการเติมพลังเชิงบวกให้กับตนเอง (Gentry, 2002, pp. 48) เพื่อลดความเครียด หรือปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อทำงานกับผู้รับบริการ (Williams, Richardson, Moore, Gambrel and Keeling, 2010, pp. 322) Rosenberg, Harvey and Eliason (2013, pp. 20) ได้รวบรวมกรอบความคิดและสมมติฐานพื้นฐานสำหรับการดูแลตนเองซึ่งสามารถสรุปโดยสังเขปเป็นข้อๆดังต่อไปนี้ 1) เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่มีประสิทธิผล 2) มีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อมีส่วนร่วมในเชิงรุกร่วมกับความตั้งใจ 3) การมีส่วนร่วมเชิงรุกในการดูแลตนเองส่งเสริมการตระหนักรู้ในตนเองและการตอบสนอง (แทนที่จะเป็นเชิงรับ) 4) เป็นที่เข้าใจกันว่าการดูแลตนเองเป็นการผสมผสานของสองมิติ: การดูแลตนเองส่วนบุคคลและการดูแลตนเองในวิชาชีพ (Barnett et al., 2007; Hunter & Schofield, 2006) 5) การดูแลตนเองส่วนบุคคลและการดูแลตนเองในวิชาชีพเป็นกระบวนการที่เต็มไปด้วยพลังและความคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงถึงกัน 6) การดูแลตนเองทั้งส่วนบุคคลและในวิชาชีพสามารถสร้างและรักษาการเสริมความแข็งแกร่งด้วยกลยุทธ์ที่เฉพาะเจาะจง 7) ควรพิจารณาปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้ประกอบวิชาชีพ ความเชื่อ ภูมิหลังทางวัฒนธรรม สังคม และบริบทการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นกระบวนการเฉพาะบุคคล 8) ช่วยให้มีประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมและความเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง 9) เป็นสื่อกลางในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางวิชาชีพของงานสังคมสงเคราะห์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการดูแลตนเองเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนของการมีส่วนร่วมที่มุ่งสู่ความเป็นอยู่ที่ดีแบบองค์รวม โดยกลยุทธ์เหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดการปรับวิถีชีวิตให้มีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผ่านกิจกรรมต่างๆที่มีประโยชน์ต่อตนเอง (Dorociak, Rupert and Zahniser, 2017)

Saakvitne and Pearlman (1996) และ Butler, Mercer, McClain-Meeder, Horne, and Dudley, (2019) ระบุว่ากลยุทธ์การฟื้นฟูจิตใจแบบองค์รวมที่ควรรวมถึงการดูแลตนเอง กิจกรรมการฝึกฝนตนเอง และการหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบ ไปจนถึงความสมดุลในชีวิตที่ดีขึ้น นิสัยที่ดีต่อสุขภาพ และการเชื่อมต่อกับผู้อื่น ล้วนเป็นแง่มุมที่สำคัญของกลยุทธ์ด้านความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่ฯ ซึ่งได้นำเสนอ 6 ด้าน

ที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่ที่อาจเกิดความเครียดขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจถึงการสร้างสมดุลให้แก่มิติต่างๆ ทั้ง 6 มิติของการดูแลตนเองดังนี้

มิติด้านร่างกาย (Physical aspects) ให้ความสำคัญในการเอาใจใส่ตนเองและสร้างชีวิตที่สมดุลโดยรักษา 3 แกนที่สำคัญคือ การงาน การเงิน และ การพักผ่อน (Pearlman, 1997 as cited in Madrid, 2012, pp. 68) โดยเน้นที่ความสุขและการผ่อนคลาย เช่น การใช้เวลาสำหรับกิจกรรมอื่นๆ ที่ถือเป็นการหลีกเลี่ยงจากวัฏจักรการปฏิบัติงาน การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ การนอนอย่างต่ำ 8 ชั่วโมง การปิดการติดต่อสื่อสารเมื่อต้องการพักผ่อน การหยุดงาน และการรักษาพยาบาล (Pearlman, 1997; Trippany, Kress and Wilcoxon, 2004 as cited in Madrid, 2012, pp. 68) ซึ่งล้วนจะส่งผลให้ผลกระทบของการบอบช้ำทางกายลดลงได้และส่งผลดีกับการปฏิบัติงาน

มิติด้านความสัมพันธ์ (Relational aspects) กล่าวถึงการรักษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้อื่นและการเชื่อมต่อกับเครือข่ายผู้คน เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิท ที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยเป็นประจำ ผู้ที่สามารถขอความช่วยเหลือด้านอารมณ์ในยามที่ยากลำบาก สัตว์เลี้ยง เพื่อนเก่า และคนรู้จักใหม่ๆ กลุ่มวิชาชีพหรือสหสาขาวิชาชีพ กลุ่มสนับสนุนหรือกลุ่มจิตบำบัด เป็นต้น (Butler, Mercer, McClain-Meeder, Horne, and Dudley, 2019, pp. 112-113)

มิติด้านวิชาชีพ (Professional aspects) กล่าวถึงการจำกัดจำนวนและประเภทของผู้รับบริการที่นับว่าสำคัญมากสำหรับการรักษาสมดุลและขอบเขตที่ดีเนื่องจากเมื่อจำนวนผู้รับบริการในระดับปานกลางที่ไม่มากจนเกินไปส่งผลให้ความเครียดจากการทำงานจะลดลง (Hellman, Morrison and Abramowitz, 1987) การตระหนักถึงข้อจำกัดของตนเอง การคาดหวังที่เป็นจริง และการแสวงหาการสนับสนุนจากเพื่อนฝูง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดความยากลำบากในการทำงานจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันผลกระทบทางด้านวิชาชีพ (Cerney, 1995; Armstrong, 1996; Dyregrov and Mitchell, 1992; Pearlman, 1997; Wilson and Lindy, 1994; Chrestman, 1999 as cited in Madrid, 2012, pp. 66)

มิติด้านจิตใจ (Psychological aspects) องค์ประกอบสำคัญของการดูแลตนเองด้านจิตใจคือ กระบวนการสะท้อนตนเอง (Self-reflection) คือการให้เวลาทบทวนตัวเองจะช่วยให้ได้ตระหนักถึงความต้องการ ชัดจำกัด และทรัพยากรทางอารมณ์ การตระหนักถึงสภาวะภายในทำให้เจ้าหน้าที่สามารถค้นหาแนวทางปฏิบัติในการดูแลตนเองได้ อาจรวมถึงกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้ารับจิตบำบัดส่วนบุคคล การเขียนบันทึก และการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ช่วยลดความเครียด (Madrid, 2012, pp. 69)

มิติด้านอารมณ์ (Emotional aspects) โดยเน้นที่กิจกรรมที่สุขสบายใจเช่น การรักษาความสัมพันธ์ที่สำคัญในชีวิต การใช้เวลากับบุคคลที่รัก การฟังเพลง การค้นหาความสนุกสนานในชีวิต การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สนุกสนาน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นจะเพิ่มระดับความอดทนของเจ้าหน้าที่ฯ ทำให้สามารถเชื่อมโยงกับอารมณ์ของตนเองได้ (Trippany, Kress and Wilcoxon, 2004 as cited in Madrid, 2012, pp. 70)

มิติด้านจิตวิญญาณ (Spiritual aspects) การรักษาสมดุลในด้านนี้ครอบคลุมถึงความเชื่อ โลกทัศน์ การค้นหาความหมายในชีวิต การยึดมั่นในความหวัง และความมั่นคงทางจิตใจ เป็นการป้องกันตนเองจากความเจ็บปวดของความเป็นมนุษย์ สามารถทำได้โดยการรักษาความเชื่อมโยงกับผู้อื่น ต่อตนเอง และกับสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าตนเอง โดยอาศัยศาสนาหรือความเชื่อในความดีในโลก หรือแม้กระทั่งการกับเข้าสู่ธรรมชาติ ทำให้มีโอกาสน้อยที่จะประสบกับความบอบช้ำทางจิตใจให้แก่เจ้าหน้าที่ฯ ได้ (Pearlman and Saakvitne, 1995)

การดูแลตนเองทั้ง 6 มิตินี้บ่งว่าครอบคลุมเกือบทุกด้านที่อาจจะเกิดความเครียดในชีวิตของเจ้าหน้าที่ฯ ได้ จากการศึกษาทำให้การได้มาซึ่งเนื้อหาหลักที่เป็นแกนในการประยุกต์เพื่อการออกแบบโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะต่อไป

บทบาทของการสะท้อนตนเองในด้านการพัฒนาตนเอง

Von Wright (1992) อธิบายถึงการสะท้อนตนเองว่าเป็นรากฐานของแนวคิดเรื่องการเลือกโดยสมัครใจ ช่วยให้บุคคลมองเห็นตัวเองเป็นนักแสดงที่มีทางเลือกที่แตกต่างกันออกไปรวมถึงการสังเกตและตีความการกระทำของตนเอง ทำให้สามารถเข้าถึงขอบเขตความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้ ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความตั้งใจ และประสบการณ์ของคนๆหนึ่งเท่านั้น ความสัมพันธ์ของรู้นำไปสู่การปรับโนทัศน์ใหม่ การสะท้อนตนเองจึงนำมาซึ่งข้อมูลใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างโครงสร้างการรับรู้ขึ้นใหม่ซึ่งอาจทำหน้าที่เป็นที่จัดเก็บความคิดความจำของข้อมูลอื่นด้วย ปรากฏการณ์ของแนวคิดทางจิตวิทยาแสดงถึงความพยายามในการจำแนกลักษณะโนทัศน์ต่างๆ ที่มนุษย์สามารถมีเกี่ยวกับเหตุการณ์และแนวความคิด และจัดลำดับแนวความคิดเหล่านี้ตามลำดับขั้นจากง่ายไปจนถึงขั้นสูง ดังที่ Marton (1990) ได้กล่าวไว้ว่าการเปลี่ยนผ่านของแต่ละบุคคลจากความคิดที่ตื้นเขินไปสู่ความคิดขั้นสูงถือเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยอาศัยแนวความคิดของการเรียนรู้ 5 ระดับ ซึ่งความแตกต่างที่สำคัญคือ 3 ระดับล่างได้แก่ 1) ความรู้ที่เพิ่มขึ้นเชิงปริมาณ 2) การท่องจำ 3) การได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและวิธีการ และในอีกด้านหนึ่งมีอีก 2 ระดับสูงสุดคือ 4) การสรุปความหมายที่เป็นนามธรรม และ 5) กระบวนการตีความที่มุ่งสู่ความเข้าใจในความเป็นจริง สองระดับสูงสุดของแนวความคิดเหล่านี้ สอดคล้องกับกระบวนการสะท้อนตนเอง กล่าวคือแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้

เกี่ยวข้องกับการมองโลกแบบใหม่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลเข้าใจว่าโลกสามารถถูกมองเห็นได้หลากหลายวิธี นั่นคือถ้าบุคคลสามารถมองมโนทัศน์ของบุคคลได้ก็จะเปรียบเทียบและเรียงลำดับได้ ไปจนถึงพิจารณา สมมติฐานทางเลือกเกี่ยวกับความเป็นจริง และการพิจารณาทางเลือกในการคิดหรือการมองเห็นความเป็นจริง Atkins and Murphy (1993) (as cited in Thorpe and Barsky, 2001) ระบุถึงองค์ประกอบ 3 ประการของการสะท้อนตนเองได้แก่ การตระหนักรู้ การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และมุมมองใหม่ โดยสามารถสรุปโดยสังเขปว่า ขั้นตอนแรกคือ การตระหนักรู้ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้ถึงความรู้สึกไม่สบายหรือขาดข้อมูลในการอธิบายบางสิ่งบางอย่าง การตระหนักรู้ยังถูกกระตุ้นด้วยความอยากรู้อยากเห็นหรือความตื่นเต้นเกี่ยวกับความจำเป็นในการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบางเรื่อง Scanlon and Chernomas (1997) ตั้งข้อสังเกตว่า การตระหนักรู้เป็นรากฐานที่สำคัญของการสะท้อนตนเอง หากไม่มีความตระหนักรู้ การไตร่ตรองก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ต่อมาในขั้นตอนที่ 2 คือการวิเคราะห์แนวคิด สถานการณ์ เหตุการณ์ หรือความต้องการความรู้อย่างมีวิจารณญาณ ไปจนถึงพิจารณาความรู้ในปัจจุบันตลอดจนการประยุกต์ใช้ข้อมูลใหม่ Atkins and Murphy (1993) ได้กล่าวว่าขั้นตอนนี้รวมทักษะหลายอย่างเข้าด้วยกัน เช่น การตระหนักรู้ในตนเอง คำอธิบายขยายความ การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลมุมมองใหม่ ส่วนขั้นตอนสุดท้าย เกิดขึ้นจากผลลัพธ์ของการวิเคราะห์หรือการประยุกต์ใช้ข้อมูลใหม่ ขั้นตอนสุดท้ายนี้บ่งชี้ว่าการสะท้อนตนเองช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจแนวคิด สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ มากขึ้น กระบวนการนี้กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ความรู้ความเข้าใจ และแม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม จึงสรุปได้ว่าการสะท้อนตนเองเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ต่อการดูแลตนเองคือการสร้างความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของพฤติกรรมและการกระทำของตนเอง ซึ่งถือว่ามีประโยชน์ในการได้รับความรู้ในตนเอง (Lim et al, 2019) โดยมีผลต่อการปรับมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองและการสร้างตัวเลือกที่ดีขึ้นให้กับตนเองในกระบวนการพัฒนาการดูแลตนเองได้

ความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองที่เป็นรากฐานนำไปสู่การดูแลตนเอง

ความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองสามารถระงับความรู้สึกทุกข์ด้วยความรู้สึกอบอุ่น เชื่อมโยง และความห่วงใย แทนที่จะได้ตอบด้วยการวิจารณ์ตนเองและการตัดสินตนเอง เป็นปฏิกิริยาที่ตรงกันข้ามกับการหลีกเลี่ยงและความเจ็บปวด (Neff and McGehee, 2010) อีกทั้ง Neff (2003) ได้กำหนดแนวคิดเรื่องความเห็นอกเห็นใจในตนเองโดยเปรียบเทียบกับสภาพจิตใจที่ขัดแย้งกันดังนี้ 1) ความกรุณาต่อตนเอง (Self-kindness) คือ ความสามารถในการปฏิบัติต่อตนเองด้วยความเอาใจใส่และเข้าใจ แทนที่จะใช้ความรุนแรงตัดสิน และวิจารณ์ตนเอง 2) ด้านการเข้าใจธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ (Common humanity) เป็นการตระหนักว่าความไม่สมบูรณ์นั้นเป็นประสบการณ์ร่วมกันของมนุษย์ แทนที่จะรู้สึกโดดเดี่ยวจากความล้มเหลว 3) ด้านการมีสติตระหนักรู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้น (Mindfulness) ที่เก็บความคิดและความรู้สึกที่เจ็บปวดไว้ในมุมมอง

ที่สมดุล ไม่ยึดติดอยู่กับความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้นและหลีกเลี่ยงหรือพูดเกินจริงเกี่ยวกับเรื่องราวความทุกข์
ทรมานของตน 4) ด้านการตัดสินตนเอง (Self-Judgement) เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เป็นไปอย่างที่ต้องการ
มนุษย์จะเกิดการประเมินคุณค่าของตนเองจากสิ่งที่เกิดขึ้น และเกิดการตำหนิตนเอง ไปจนถึงการไม่ยอมรับกับ
สิ่งที่เกิดขึ้น 5) ด้านการรู้สึกโดดเดี่ยวและแปลกแยก (Isolation) ความรู้สึกแปลกแยกจากสิ่งต่างๆรอบตัวมา
จากความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนโชคร้ายอยู่เสมอและคิดว่าสิ่งเลวร้ายนั้นเกิดขึ้นเฉพาะกับตนเองเพียงคนเดียว 6)
ด้านการระบุตัวตนเกินจริง (Over-identification) การที่บุคคลรู้สึกขาดหลักการใช้เหตุผลจนสูญเสียความ
ยับยั้งชั่งใจ และปล่อยให้ความทุกข์และความเศร้าหมองครอบงำตนเองเมื่อตกอยู่ในสภาวะการณ์หรือ
ความรู้สึกในด้านลบ อีกทั้ง Stosny (2004, pp. 28) เสนอขั้นตอนอย่างคร่าวๆสำหรับการเห็นอกเห็นใจตนเอง
คือ 1) เข้าใจประสบการณ์ภายในที่แท้จริงของตนเอง เช่น สิ่งที่มีความโกรธ ความวิตกกังวล ความซึมเศร้า เป็น
ต้น 2) ตรวจสอบอารมณ์ที่แท้จริงของตนเอง 3) เปลี่ยนความคิดที่เป็นลบเกี่ยวกับตนเองที่ทำให้เกิดความเชื่อ
และอารมณ์ที่ทำร้ายจิตใจ

การลดการระบุตนเองเกินจริงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ฯเมื่อความรู้สึกของตนเองเข้าไปปะปน
กับอารมณ์ของผู้รับบริการ ซึ่งมักส่งผลให้เกิดการพูดเกินจริงทางอารมณ์ ซึ่งอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ฯรับเอา
ความบอบช้ำทางอารมณ์มาจากผู้รับบริการ ดังนั้นความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองช่วยลดแนวโน้มในการระบุ
ตนเองเกินจริง และรักษาความสมบูรณ์ทางจิตใจเมื่อปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้รับบริการที่ประสบความบอบช้ำสูง
(Neff, 2004) อีกทั้งยังมีการศึกษาที่แนะนำว่าผู้ฝึกฝนความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองช่วยเพิ่มความสามารถใน
การเผชิญปัญหา ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ และความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่
ยากลำบาก อีกทั้งผู้ฝึกฝนความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองเป็นเวลาหลายสัปดาห์รายงานความรู้สึกพึงพอใจใน
ชีวิตมากขึ้น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ดีขึ้น ความยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้น และการรับรู้ที่กว้างขึ้น (Krakovsky, 2012;
Neff, Kirkpatrickm and Rude, 2007) จึงกล่าวได้ว่าการเห็นอกเห็นใจต่อตนเองเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ
เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์ในการดูแลและปกป้องตนเองไปในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสุขภาวะ
และความพึงพอใจต่อตนเองและการปฏิบัติงานที่เต็มไปด้วยความพร้อมต่อไป

ศิลปะบำบัดสร้างรูปแบบเชิงกระบวนการความคิด

Malchiodi (2007) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติของศิลปะในด้านความเกี่ยวข้องกับการเข้าใจตนเอง การ
เติบโตส่วนบุคคล การเสริมพลังอำนาจตนเอง และการรักษาจิตใจ ผ่านการรวบรวมเอาความคิด ความรู้สึก
ความฝัน และแรงบันดาลใจเข้าไว้ด้วยกัน เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดอารมณ์ที่หลากหลายโดยไม่จำเป็นต้อง
ใช้ภาษา ดังนั้นศิลปะบำบัดจึงเป็นดังกรอบแนวคิดของพลังแห่งการรักษาและฟื้นฟูจิตใจด้วยความคิด
สร้างสรรค์และการแสดงความรู้สึกนึกคิดผ่านผลงานที่สร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีแข็งแรงสมบูรณ์

ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (Bednash, 2016, p. 5) หลักการของศิลปะบำบัดคือการใช้กระบวนการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ภายในตนเอง และการสะท้อนตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจและพัฒนาการด้วยตนเอง (Guzman, 2020) รวมถึงการสร้างงานศิลปะอย่างมีจุดมุ่งหมายสร้างพื้นที่ในการสื่อสารแสดงออก ทำความเข้าใจ และรวมปฏิภพทางอารมณ์เข้าด้วยกัน คุณค่าที่เกิดจากอวัจนภาษา ประสาทสัมผัส จินตนาการ และลักษณะเชิงสัญลักษณ์ของศิลปะบำบัดก็เป็นส่วนที่เอื้อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ในกระบวนการบำบัดได้อีกด้วย (Williams, 2018, p. 26) Lusebrink (2010, p. 166) อธิบายถึงข้อบ่งชี้สำคัญ 3 ประการที่ระบุถึงความแตกต่างระหว่างศิลปะบำบัดและการบำบัดอื่นๆ ที่แสดงความรู้สึกหรือความคิดเป็นคำพูด ได้แก่ การใช้สื่อทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการแสดงความรู้สึกและการสื่อสาร และผลทางการบำบัดที่มาจากกระบวนการที่มีความสร้างสรรค์ รวมถึงการสื่อความหมายในหลากหลายระดับภายใต้การแสดงผลทางการมองเห็น ประโยชน์ของศิลปะบำบัดที่สำคัญที่สุดคือศิลปะบำบัดเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้ปลดปล่อยความคิดและความรู้สึกของตนออกมาผ่านภาพที่มองเห็น Wilkinson and Chilton (2017) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะบำบัด จิตวิทยาเชิงบวก และความคิดสร้างสรรค์ว่าศิลปะบำบัดได้นำจิตวิทยาเชิงบวกมาสู่การปฏิบัติ และได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้รับบริการในกระบวนการ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์คือพื้นที่ปฏิบัติการของศิลปะบำบัดที่ส่งเสริมการแสดงออกทางอารมณ์ การมีส่วนร่วม การไตร่ตรองในตนเอง การสื่อสาร และการเชื่อมโยงกับตนเอง ดังนั้นศิลปะบำบัดกับการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์กันในการให้ความสำคัญกับแรงบันดาลใจต่างๆ เช่น การยกระดับชีวิต การพัฒนาสวัสดิภาพของมนุษย์ การเติบโตในระดับบุคคล การค้นพบเส้นทางสู่สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การแก้ไข การฟื้นคืนสู่สภาพปกติ การปฏิรูป และความผาสุกทางอารมณ์ ผ่านการสำรวจการทำงานร่วมกันระหว่างศิลปะบำบัด อารมณ์เชิงบวก และความคิดสร้างสรรค์ที่ประกอบกันเพื่อสนับสนุนความคิดในการฟื้นฟูและดูแลตนเองของเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ผลการวิเคราะห์การศึกษาแนวคิดที่สัมพันธ์กับการออกแบบ

การศึกษาแนวคิดที่สัมพันธ์กับการออกแบบสามารถสรุปการวิเคราะห์แนวคิดได้เป็น 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ด้านการส่งเสริม และด้านรูปแบบกระบวนการ ซึ่งสามารถอธิบายการวิเคราะห์ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านเนื้อหาจะเป็นการศึกษาถึงการดูแล 6 มิติ ซึ่งจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาผู้เขียนได้พิจารณาถึงความสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีทางร่างกายและจิตใจของเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์โดยมุ่งเน้นไปยังการสร้างและส่งเสริมทัศนคติในเรื่องของการเอาใจใส่ตนเอง (Kissil and Nino, 2017) และเติมพลังบวกภายในตนเองเพื่อลดความเครียดจากการปฏิบัติงานเป็นหลัก (Gentry, 2002) เนื่องจากการดูแลตนเองนั้นถือว่าเป็นหลักการที่เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์มักจะนำเสนอให้กับผู้รับบริการแต่ทว่าด้วย

ประเด็นของภาระงานที่ซ้ำซาก (Ben-Porat and Itzhaky, 2015) อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ฯ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลตนเองได้ ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีในการจัดการขอบเขตของการสร้างการตระหนักรู้ถึงการดูแลตนเองไปในระดับที่ลึกและเข้าใจง่ายขึ้นคือการแยกการดูแลตนเองให้แก่เจ้าหน้าที่ฯ ออกเป็นทั้งหมด 6 มิติที่ล้วนมีความสัมพันธ์กันในองค์รวมเพราะเมื่อการระบุการดูแลตนเองที่ละมิติจะสามารถสร้างให้เจ้าหน้าที่ฯ มีตระหนักและจัดอันดับมิติที่ตนเองให้ความสำคัญหรือบกพร่องไปได้

ด้านการส่งเสริมจะเป็นการศึกษาถึงการสะท้อนตนเองและความเห็นอกเห็นใจต่อตนเอง ซึ่งจากการวิเคราะห์แนวคิดที่ศึกษามาพบว่าการสร้างทัศนคติในการดูแลตนเองที่ดีนั้นจำต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สามารถส่งเสริมทัศนคตินี้ได้อย่างมีประโยชน์ กล่าวคือการสะท้อนตนเองเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดการมองเห็นตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล (ทัศนคติ) ใหม่ (Von Wright, 1992) ผ่านการตระหนักรู้ในตนเองถึงสิ่งที่ตนเองต้องการการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ถึงสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง และนำไปสู่การเกิดมุมมองใหม่ โดยจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ อารมณ์ พฤติกรรม และความรู้ได้ (Atkins and Murphy, 1993) เพื่อสร้างทางปฏิบัติที่ดีขึ้นสำหรับตนเอง และความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองสร้างขั้นตอนในการเข้าใจถึงประสบการณ์ที่แท้จริงในตนเอง การตรวจสอบตนเอง และไปจนถึงการแปลงความคิดด้านลบที่มีต่อตนเองได้ (Stosny, 2004) จึงนำไปสู่ความรู้สึกถึงการการุณย์ต่อตนเอง (Neff, 2003) ที่นับว่าเป็นกุญแจสำคัญต่อการสะท้อนตนเองที่จะส่งผลที่ดีต่อการปรับทัศนคติใหม่ที่ดีต่อการดูแลตนเอง โดยกล่าวอย่างง่าย ๆ เลยก็คือการสร้างการการุณย์ต่อตนเองเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ฯ ได้กลับมาวิเคราะห์ตนเองแล้วสะท้อนตนเองออกมาถึงสิ่งที่บกพร่องไปและเมื่อรับรู้ถึงสิ่งที่ตนเองขาดไปแล้วการการุณย์ต่อตนเองก็ยิ่งจะสร้างแนวทางการดูแลตนเองที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านกระบวนการจะเป็นการศึกษาถึงแนวทางศิลปะบำบัดที่เป็นกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลถึงการตระหนักรู้ในตนเองและสะท้อนตนเองออกมาในเชิงรูปธรรม (Guzman, 2020) ส่งเสริมการเติบโตในตนเองทั้งทางอารมณ์และจิตวิญญาณ สร้างแรงบันดาลใจ และการส่งเสริมพลังอำนาจในตนเอง (Malchiodo, 2007) สร้างประโยชน์ต่อการสอดแทรกการสะท้อนตนเองและความเห็นอกเห็นใจต่อตนเองที่ล้วนนำไปสู่ผลลัพธ์ปลายทางคือทัศนคติใหม่ที่ดีต่อการดูแลตนเองผ่านการจัดสรรออกในแต่ละมิติ เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ฯ สามารถเห็นภาพผลงานที่เกี่ยวข้องกับตนเองในลักษณะรูปธรรมและจึงมีหลักฐานที่เห็นได้ชัดที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้ใหม่อันมีประโยชน์ต่อตนเองได้ในที่สุด

การประยุกต์การดูแลตนเอง 6 มิติในโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะ

โครงสร้างกิจกรรมศิลปะในการออกแบบนี้เป็นในลักษณะกระบวนการแทรกแซงเพื่อเปลี่ยนแปลง (Intervention) โดยโครงสร้างจะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนการค้นหา (Discovery) ขั้นตอนการขยายความ (Expansion) และขั้นตอนการประยุกต์ใช้ (Application) ซึ่งการสร้างขั้นตอนได้ประยุกต์จากแนวคิดการสะท้อนตนเอง (Self-reflection) ที่สนับสนุนการกลับมาสังเกตตนเอง วิเคราะห์ตนเอง โดยอาจประยุกต์เข้ากับพฤติกรรมที่ตนเองได้ทำ ความรู้สึกที่ตนเองมี ความคิดที่เกิดขึ้น แรงบันดาลใจ และการตัดสินใจที่เกิดขึ้น โดยอาศัยแนวทางขั้นตอนของ Atkins and Murphy (1993) 3 ประการของการสะท้อนตนเองได้แก่ การตระหนักรู้ การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และมุมมองใหม่ ด้วยคุณลักษณะที่มีประโยชน์นี้จึงนำมาสู่การจัดแบ่งขั้นตอนภายในโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์การดูแลตนเอง 6 มิติ โดยรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการค้นหา

ขั้นตอนการค้นหานี้ว่าเป็นขั้นตอนแรกของโครงสร้างของการวางพื้นฐานของการสำรวจความคิดการดูแลตัวเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์) ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับขั้นตอนแรกของแนวคิดการสะท้อนตนเองคือ การสร้างการตระหนักรู้ ที่เป็นการนำทางที่สำคัญของการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการมองเห็นตนเองจากการดูแลตนเองของเจ้าหน้าที่ฯ อีกทั้งเป็นการเตรียมความรู้สึกต่อการเห็นอกเห็นใจต่อตนเองด้วยการหยิบยกหลักคิดในด้านการเข้าใจธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ก่อนว่าไม่มีผู้ใดที่สมบูรณ์แบบเพื่อลดการตัดสินตนเองให้แก่ผู้เข้าร่วมแล้วจึงค่อยสร้างการมีสติตระหนักรู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองเข้ามาอีกด้วย (Neff, 2003) ในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ความคิด (หรือ 2 กิจกรรมศิลปะ) ได้แก่ การตรวจสอบทัศนคติ และการตรวจสอบประสบการณ์ที่ผ่านมา

การตรวจสอบทัศนคติในโครงสร้างนี้คือการสื่อสารที่อาศัยหลักแนวคิดการเปลี่ยนแปลง (Transformation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางจิตทั้งหมด การจัดระเบียบใหม่ หรือวิธีการทำงานใหม่ในระดับต่างๆ ของจิตใจ (Minulescu, 2015) เป็นการตระหนักรู้ถึงวิวัฒนาการ การพัฒนาตนเอง การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น หรือการกลายเป็นบุคคลในอุดมคติมากขึ้น บุคคลที่เปลี่ยนแปลงคือคนที่ตระหนักถึงตัวตนโดยธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (Stein, 1998) ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงส่งผลถึงการเติบโตในด้านการพัฒนาชีวิตและจิตใจ ส่งผลให้เกิดการเติบโตในตนเอง (Self-growth หรือ Personal growth initiative หรือ PGI) ที่เป็นการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและตั้งใจในกระบวนการ (Robitschek, 1998) และเป็นชุดทักษะที่ช่วยให้บุคคลปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองในเชิงบวก (Robitschek et al., 2012) การวิจัยก่อน

หน้านี้ของ Robitschek and Kashubeck (1999) พบว่าระดับ PGI ที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและระดับความทุกข์ที่ลดลง รวมถึงภาวะซึมเศร้าและความวิตกกังวล รวมถึงป้องกันการก่อตัวของอาการวิตกกังวล อาจลดระดับของความทุกข์ทรมานที่ประสบ หรืออาจช่วยให้พ้นตัวจากความทุกข์ได้ ที่มาจากการตอบสนองต่อความรู้สึกมั่นใจมากขึ้นในความสามารถในการแก้ไขปัญหา และส่งผลให้มีความทุกข์น้อยลง ดังนั้นจุดประสงค์ของแนวคิดนี้คือเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการตระหนักและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง การเติบโต และการฟื้นฟูที่พัฒนาขึ้น

การตรวจสอบประสบการณ์การดูแลตนเองแบบองค์รวมที่ผ่านมาของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้เกิดการทบทวนการดูแลตนเองแต่ละมิติทั้ง 6 มิติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านี้ และเปิดโอกาสให้ประเมินความพึงพอใจของการปฏิบัติต่อตนเองทั้ง 6 มิตินี้ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนของการพัฒนาถัดไป ซึ่งกระบวนการสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมร่วมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม แนวคิดการสะท้อนตนเองถูกนำมาเสริมในขั้นตอนนี้ ที่เป็นกระบวนการตรวจสอบภายในและสำรวจประเด็นข้อกังวลที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ ซึ่งสร้างและชี้แจงความหมายในแง่ของตนเอง และส่งผลให้เกิดมุมมองทางความคิดที่เปลี่ยนไป (Boyd and Fales, 1983) จุดประสงค์หลักของการตรวจสอบประสบการณ์นี้คือเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการรับรู้ถึงความต้องการและความจำเป็นในด้านการดูแลตนเองทั้งหมด 6 มิติ และประเมินถึงความพึงพอใจในตนเองที่สามารถนำเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปในโครงสร้างนี้

ขั้นตอนการขยายความ

ขั้นตอนนี้อยู่ภายในโครงสร้างที่เนื้อหาจะมุ่งความคิดไปยังการดูแลตนเองทั้ง 6 มิติ โดยจะแบ่งออกเป็นทั้งหมด 6 ด้านตามที่ Saakvitne and Pearlman (1996) ได้แบ่งออกมาแล้วข้างต้น ขั้นตอนนี้พิจารณาพร้อมกับขั้นตอนที่ 2 ของแนวคิดการสะท้อนตนเองคือ การวิเคราะห์แนวคิด ความต้องการความรู้ การสังเคราะห์ และการประเมินผลมุมมองใหม่ (Atkins and Murphy, 1993) การบูรณาการด้านองค์ประกอบเชิงการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการสะท้อนตนเองที่อยู่ในขั้นตอนนี้จะเป็นในระดับต้นเขินก่อนอันได้แก่ ความรู้ทางการดูแลตนเองที่เพิ่มขึ้นเชิงปริมาณและการได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและวิธีการที่สามารถรวบรวมได้ในขั้นตอนการขยายความนี้ แนวคิดที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือ ความเห็นอกเห็นใจต่อตนเอง โดยหลักการสำคัญของแนวคิดนี้จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากความรู้สึกเชิงบวกที่มีต่อตนเองโดยใช้หลักการส่งเสริมความกรุณาต่อตนเอง ที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับรู้และมองภาพการปฏิบัติต่อตนเองด้วยความเอาใจใส่ที่ลึกลงไปอีกขั้น (Neff, 2003) และอีกแนวคิดคือ การตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล (Personal goal setting) ซึ่งตามทฤษฎีการรับรู้ทางสังคม (Social cognitive theory) พิจารณาว่าเป้าหมายจะเพิ่มปฏิกิริยาทางการรับรู้และอารมณ์ของบุคคลต่อผลลัพธ์จากการปฏิบัติ เนื่องจากเป้าหมายระบุข้อกำหนดสำหรับความสำเร็จส่วนบุคคล

เป้าหมายยังกระตุ้นให้มีการตรวจสอบตนเองและตัดสินใจตนเองถึงความสำเร็จในการปฏิบัตินั้นอีกด้วย (Zimmerman, Bandura, and Martinez-Pons, 1992)

โครงสร้างของขั้นตอนการขยายความนี้จะเป็นการขยายเนื้อหาความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยแบ่งเป็น 6 มิติหรือ 6 กิจกรรมศิลปะได้แก่ มิติด้านร่างกาย ความสัมพันธ์ วิชาชีพ จิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณ ซึ่งในกลุ่มนี้จะเป็นโครงสร้างที่ค้นหาแนวทางในการพัฒนาการดูแลตนเองในแต่ละมิติและภาพความคาดหวังที่ได้รับจากการพัฒนานี้ โดยการขยายความเนื้อหาภายในแต่ละกิจกรรมและการเรียงลำดับแต่ละมิติสามารถศึกษาได้ดังที่ Butler, Mercer, McClain-Meeder, Horne, and Dudley (2019, pp. 110-119) อธิบายโดยสังเขปต่อไปนี้ 1) รากฐานของการดูแลตัวเองคือร่างกาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลความต้องการของร่างกายเพื่อให้บรรลุหรือสนับสนุนการทำงานที่เหมาะสมที่สุด และเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายหรือการเสื่อมสภาพของระบบภายในร่างกาย 2) การดูแลตัวเองในวิชาชีพมีบทบาทอย่างมากในการปฏิบัติงานโดยรวม วัตถุประสงค์คือการจัดการหรือป้องกันความเครียดที่เกี่ยวข้องกับงาน ลดความเสี่ยงหรือบรรเทาผลกระทบจากความเหนื่อยล้าและอื่นๆ ในที่ทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการทำงาน 3) ด้านความสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุข คุณภาพชีวิต ความสามารถในการฟื้นตัว และความสามารถในการรับรู้ ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมเชิงบวกสามารถเพิ่มโอกาสในการดูแลตัวเองทางร่างกายได้อีกด้วย 4) มิติด้านอารมณ์นั้นนับว่าเป็นเรื่องยากสำหรับการแยกระหว่างการดูแลตนเองด้านความสัมพันธ์ และการดูแลตนเองทางอารมณ์และจิตใจก็นับว่าท้าทายมากอีกด้วย ดังนั้นการนิยามการดูแลตนเองทางอารมณ์จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีส่วนร่วมในการป้องกันหรือจัดการกับประสบการณ์ทางอารมณ์เชิงลบ รวมถึงประสบการณ์ที่สร้างอารมณ์เชิงบวก 5) ด้านจิตเจ้านั้นครอบคลุมการปฏิบัติที่เกี่ยวกับประสบการณ์ โดยพื้นฐานแล้วเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่มุ่งสนองความต้องการทางจิตปัญญา แม้ว่าผลพวงของการดูแลตนเองทางจิตวิทยาคืออารมณ์ที่ดี ประโยชน์เหล่านั้นส่วนใหญ่ก็เป็นผลผลิตจากจิตใจที่ดีนั่นเอง 6) หัวใจสำคัญของการดูแลตนเองทางจิตวิญญาณคือความเข้าใจในเรื่องจิตวิญญาณ การมองตนเองในบริบทที่กว้างขึ้น การค้นหาจุดมุ่งหมาย ความหวัง และความหมายในชีวิต เป็นการสร้างพื้นที่เพื่อสะท้อนสิ่งที่มองหาจากภายใน ไปจนถึงการรู้สึกเชื่อมโยงกับโลกหรือให้ความหมายกับชีวิตและงาน ซึ่งสามารถมุ่งเน้นไปที่ศาสนาและความเชื่อ หรือการเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับมนุษยชาติหรือธรรมชาติ แต่ทว่าการเรียงลำดับแต่ละมิติในโครงสร้างนี้ยังสามารถเรียงตามความประสงค์หรือการพิจารณาของกระบวนการหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบบ Person-centered therapy ที่เป็นแนวทางการบำบัดโดยอาศัยความเชื่อที่ว่าผู้รับบริการสามารถตัดสินใจได้ดีที่สุดว่าจะสำรวจอะไรและอย่างไร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อีกด้วย (Raskin, 2001)

ขั้นตอนการประยุกต์ใช้

การประยุกต์ใช้จะเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าขั้นตอนอื่น เพราะจะเป็นขั้นตอนที่ผู้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถนำเอาแนวความคิดและมุมมองใหม่ที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปะที่ผ่านมาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตจริง โดยใช้การบูรณาการร่วมกับขั้นตอนสุดท้ายในการสะท้อนตนเองที่มาจากผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ข้อมูลใหม่ผ่านความเข้าใจแนวคิดที่มากขึ้นและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมได้อีกด้วย และยังอาศัยรูปแบบการเรียนรู้ในระดับสูงสุดที่เป็นองค์ประกอบเสริมให้การสะท้อนตัวเองคือ การสรุปความหมายที่เป็นนามธรรมจากการสร้างสรรค์ผลงาน และกระบวนการตีความที่มุ่งสู่ความเข้าใจในการพัฒนาการดูแลตนเองที่นำมาปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงได้ แนวคิดที่สนับสนุนขั้นตอนนี้คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ที่เป็นทฤษฎีที่ตั้งสมมติฐานว่าการรับรู้ความสามารถของตนส่งผลต่อพฤติกรรม ระดับแรงจูงใจ รูปแบบความคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่มีผลกับตนเองและเป็นกลไกหนึ่งที่แต่ละคนใช้อธิพลเหนือแรงจูงใจและพฤติกรรมของตนเอง (O'Leary, 1985) และยังส่งผลถึงความเชื่อของบุคคลในความสามารถของตนในการปฏิบัติเฉพาะอย่างได้สำเร็จ เมื่อรวมกับเป้าหมายที่บุคคลได้ตั้งไว้ การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างแรงบันดาลใจที่ทรงพลังที่สุดในการทำนายว่าบุคคลจะปฏิบัติได้ดีเพียงใดในเกือบทุกความพยายาม ในขณะเดียวกันก็เป็นตัวกำหนดความพากเพียรและการวางกลยุทธ์การปฏิบัติ และยังสามารถพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลตนเองได้อีกด้วย (Bandura, 1997) ดังนั้นในโครงสร้างโดยสังเขปของการออกแบบนี้จะปิดท้ายด้วยการย้ำถึงความสามารถของผู้เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะในการพิชิตเป้าหมายของการดูแลตนเอง ซึ่งสามารถเสริมขั้นตอนนี้ด้วยกิจกรรมศิลปะเพียง 1 กิจกรรมก็สามารถที่จะเป็นบทส่งท้ายที่มีพลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสร้างการรับรู้ไม่จำเป็นต้องมีกิจกรรมที่มีจำนวนมากที่อาจส่งผลถึงความรู้สึกพยายามอัดแน่นให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ กระบวนการผู้ออกแบบควรพิจารณาถึงข้อควรระวังนี้ไว้ด้วย

คุณลักษณะของแนวทางศิลปะบำบัดที่มีต่อโครงสร้างโดยสังเขป

งานศิลปะทำให้บุคคลสามารถสื่อสารอย่างธรรมชาติเกี่ยวกับตัวเองโดยใช้ภาพเป็นสัญลักษณ์แห่งการขับเคลื่อนนี้ ด้วยแนวคิดนี้จึงเป็นหลักการที่สำคัญของศิลปะบำบัดที่เป็นแนวทางการบำบัดโดยให้ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางในการแสดงออกทางความคิดหรือความรู้สึก ประสบการณ์ชีวิต และความคาดหวัง ผ่านสัญลักษณ์ และภาพ ที่สามารถบำบัดอารมณ์ สร้างความผ่อนคลาย และส่งเสริมการเติบโตในความคิดของบุคคลได้โดยไม่ต้องมีทักษะทางศิลปะใดๆ ในการศึกษาของ Murrant, Rykov, Amonite, and Loynd (2000) ได้ระบุว่าศิลปะบำบัดได้ทำให้เกิดการสนทนาเกี่ยวกับภาพที่กลุ่มทดลองในการศึกษาได้สร้างสรรค์ไว้ และสร้างให้กลุ่มทดลองนี้เกิดการตื่นตัวในการดูแลตนเองผ่านการสร้างภาพที่แสดงออกทางความคิดและความ

จำเป็นในการดูแลตนเอง โดยก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเองที่บับบารมณและเห็นถึงการแก้ปัญหา ไปจนถึงสร้างสมดุลและความต้องการที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีให้กับผู้ทดลองในการศึกษาได้ ดังนั้นด้วยกลไกของศิลปะบำบัดจึงเป็นรูปแบบที่สร้างสรรค์ต่อการนำมาบูรณาการในโครงสร้างนี้ที่สามารถส่งให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้กำหนดเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานเอง (Client-centered approach) และมีสื่อในการสร้างการสนทนาผ่านการสร้างสรรค์แบบปลายเปิดนี้ในลักษณะของการคิดด้วยภาพ (Visual Thinking) ที่ เป็นความสามารถของมนุษย์ในการจัดระเบียบความรู้สึก ความคิด และมุมมองเกี่ยวกับทุกสิ่งรอบตัวผ่านภาพ (Malchiodi, 2007, pp.9) อีกทั้งศิลปะบำบัดเปิดกว้างต่อการนำแนวคิดต่างๆในโครงสร้างโดยสังเขปนี้เข้ามาในการสร้างสรรค์แต่ละกิจกรรมได้อีกด้วย รวมถึงลักษณะขั้นตอนของศิลปะบำบัดในแต่ละกิจกรรมก็มีความคล้ายคลึงกับขั้นตอนที่ออกแบบไว้ในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ที่ศิลปะบำบัดจะมีขั้นตอนเริ่มต้น (ช่วงเวลาการสร้างความไว้วางใจและสายสัมพันธ์ความเข้าใจในตนเอง) ขั้นตอนตรงกลาง (ช่วงเวลาการสำรวจและคลี่คลายขยายความคิดตน) และขั้นตอนปิดท้าย (ช่วงเวลาการบูรณาการความคิดกับตนเอง) (Carpendale, 2009, pp. 10) จึงพิจารณาได้ว่าทั้งศิลปะบำบัดและโครงสร้างนี้มีลำดับที่แทบจะไม่แตกต่างกันเลย ดังนั้นด้วยความคล้ายคลึงทางขั้นตอนนี้จึงสร้างความเหมาะสมเชิงกระบวนการให้แก่หลักการปฏิบัติได้อย่างดี

ศิลปะบำบัดยังสนับสนุนการสะท้อนตนเองที่ช่วยให้เกิดความหมายทางสติปัญญาและสัญลักษณ์ และให้เกิดการรับรู้และพัฒนาความเข้าใจ งานศิลปะเป็นสัญลักษณ์ของสภาวะปัจจุบันของบุคคลหนึ่ง ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ภาพและแปลด้วยวาจาให้ตระหนักว่ามีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้เมื่อบุคคลได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว บุคคลนั้นก็จะเริ่มเปลี่ยนแปลงได้ งานศิลปะสามารถใช้เป็นบันทึกหลักฐานของความรู้สึกถึงความคงอยู่ของความเข้าใจ และเป็นการยากที่จะปฏิเสธความมีอยู่จริงของศิลปะ และยากที่จะลบอารมณ์ที่แสดงออกออกไปด้วยกลไกนี้เองจึงเทียบเท่ากับว่าศิลปะคือหลักฐานเชิงประจักษ์ในการสะท้อนตนเองออกมานั่นเอง (Carpendale, 2009, pp.13)

กระบวนการตรวจสอบความเป็นได้ในการนำมาใช้งาน

ผู้เขียนได้นำเสนอโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติ ไปตรวจสอบความเป็นไปได้เบื้องต้นในการนำมาใช้งานและผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงสร้างนี้ ด้วยเครื่องมือแบบแสดงความคิดเห็นโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติ ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ที่นำการประเมินให้คะแนนไปพัฒนาเป็นระยะ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน (น้ำผึ้ง มีศิลป์, 2559, น. 1261) และรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นตอนที่1) การกำหนดลักษณะปัญหา คือมีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสามารถที่เป็นไปได้ของโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะที่เป็นหลักสูตรกิจกรรมในการส่งเสริมการสะท้อน

ตนเองเพื่อสร้างการตระหนักและพัฒนาการดูแลตนเองเพื่อสร้างความเป็นอยู่ดีทางร่างกายและจิตใจแก่เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์และนำผลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นนี้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมจากแนวทางศิลปะบำบัดที่ส่งเสริมสภาพจิตใจที่ดีที่เหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนที่ 2) การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เขียนคัดเลือกผู้แสดงความคิดเห็นเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพทางจิตวิทยาจำนวน 2 ท่าน โดยผู้เขียนใช้หลักการของ Brockhoff (1975) ที่ระบุว่าขนาดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คนสามารถให้ผลดีต่อความเที่ยงตรงในการปฏิบัติ อีกทั้งผู้เขียนตั้งจุดประสงค์ของการการตรวจสอบความเป็นได้ในการนำมาใช้งานของโครงสร้างโดยสังเขปนี้ในลักษณะการตรวจสอบเบื้องต้นทั้งนี้จึงกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญเป็น 4 ท่านตามกรณีที่ทำการศึกษา (Dobbins, 1999) โดยมีจุดประสงค์ในการเปรียบเทียบมุมมองความคิดเห็นทางด้านวิชาการและด้านวิชาชีพที่สามารถเป็นประโยชน์ในการนำมาพัฒนาได้ ซึ่งรายละเอียดของผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดของผู้เชี่ยวชาญ

ท่านที่	ด้าน	ตำแหน่ง
1	ด้านวิชาการ	รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2	ด้านวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3	ด้านวิชาชีพ	นักจิตวิทยาวิชาชีพและผู้จัดการโครงการมูลนิธิคณะภคินีบ้านศรีชุมพาบาล
4	ด้านวิชาชีพ	นักศิลปะบำบัดวิชาชีพและนักบำบัดประจำศูนย์สุขภาวะนิสิตจุฬาฯ

ขั้นตอนที่ 3) การออกแบบและจัดส่งแบบสอบถาม โดยเครื่องมือนี้เป็นแบบคำถามในลักษณะมาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ (Likert rating 5 scales) สามารถแสดงความคิดเห็นในด้าน เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Extremely Likely) เป็นคะแนนสูงสุด เห็นด้วย (Likely) เห็นเป็นกลาง (Neutral) ไม่เห็นด้วย (Unlikely) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Extremely Unlikely) เป็นคะแนนต่ำสุด จำนวน 12 ข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดได้แก่ 1) การตอบสนองต่อจุดประสงค์ 2) ประสิทธิภาพของโครงสร้าง และ 3) การนำไปปรับใช้งาน ซึ่งเครื่องมือนี้ได้ผ่านการตรวจสอบข้อคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการออกแบบจากที่ปรึกษาการศึกษานี้เป็นที่เรียบร้อยและได้รับการพิจารณาให้สามารถนำไปเป็นเครื่องมือได้และจัดส่งให้กับผู้เชี่ยวชาญโดยการนำไปมอบด้วยตนเองและผ่านการให้คะแนนทางออนไลน์

ขั้นตอนที่ 4) การวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม โดยผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบในการเผยแพร่โครงสร้างโดยสังเขปนี้ได้และไม่พบความน่าจะมีผลกระทบเชิงลบ ภายในโครงสร้างนี้ ซึ่งได้รับมติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก โดยการตรวจสอบนี้ได้รับมติสอดคล้องเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน โดยบางข้อจะมีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาบ้างเช่นกัน ด้วยมติสอดคล้องที่ไปในทิศทางเดียวกันคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จากผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ซึ่งนับว่าเป็นการให้คะแนนสูงสุดอย่างเป็นเอกฉันท์ จึงถือว่าเป็นการสิ้นสุดกระบวนการเทคนิคเดลฟาย ที่ไม่มีข้อแก้ไขใดๆเพิ่มเติมและผู้เขียนจึงนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในบางข้อไปกล่าวในหัวข้อ “ข้อเสนอแนะ” ในบทความนี้ต่อไป โดยรายการคำถามในแต่ละหมวดและผลลัพธ์ของการแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่ง (เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นพ้องร่วมกันในการให้คะแนนเห็นด้วยอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงรายงานผลเฉพาะในช่องนี้เท่านั้น) และคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 รายการคำถามในแต่ละหมวดและร้อยละของผลการแสดงความคิดเห็น (n=4)

หมวดหมู่	ข้อ	คำถาม	ร้อยละเห็นด้วยอย่างยิ่ง	รวมร้อยละของหมวด
การตอบสนองต่อจุดประสงค์	1	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติ มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของการออกแบบคือ เพื่อสร้างการตระหนักและพัฒนารูปร่างตนเองเพื่อสร้างความเป็นอยู่ดีทางร่างกายและจิตใจแก่เจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์	100	100
	2	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ในการส่งเสริมสภาพจิตใจของกลุ่มเป้าหมายได้	100	
	6	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ต่อการดูแลตนเองทางด้านจิตใจของกลุ่มเป้าหมายได้	100	

ประสิทธิภาพ ของ โครงสร้าง	3	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีการพัฒนาการส่งเสริมสภาพจิตใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอน	100	100
	4	ท่านพิจารณาว่าลักษณะกิจกรรมที่อยู่ในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีความสอดคล้องกัน และชัดเจนที่เข้าใจง่าย	100	
	5	ท่านพิจารณาว่าหลักแนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาประกอบภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และเป้าหมายในแต่ละขั้นตอน	100	
	ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2: แนวคิดทฤษฎีมีความสอดคล้องตามรายละเอียดคำอธิบายแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ศึกษา หากในรายละเอียดกิจกรรมมีการระบุไว้ว่า กิจกรรมนั้นมุ่งเน้นแนวคิดใดหรือใช้แนวคิดใดเป็นหลักด้วยจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น			
	7	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ต่อการนำไปใช้ปฏิบัติกิจกรรมที่เข้าใจง่ายและสะดวก	100	
	ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2: กิจกรรมมีความสร้างสรรค์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง			
การนำไป ปรับใช้งาน	8	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ต่อการหลีกเลี่ยงผลกระทบทางจิตใจอันไม่พึงประสงค์ได้ระหว่างการเข้าร่วมหลักสูตรนี้	100	
	9	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ต่อการนำไปทดลองทำกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนการปฏิบัติต่อไป	100	
	10	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ต่อการนำไปเป็นแนวทางการออกแบบที่เป็นเครื่องมือเชิงรูปธรรม	100	

		ที่เอื้อความสะดวกต่อการใช้งานด้วยตนเอง กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป		100
	11	ท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ มี ศักยภาพที่จะพัฒนาได้ ในด้านความยืดหยุ่น ที่สามารถนำไปร่วมประกอบใช้กับแนวคิด หรือหลักสูตรกิจกรรมอื่นๆในกระบวนการ บำบัด พื้นฟู และส่งเสริมจิตใจเนื่องจาก ภาวะอื่นๆกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆที่ นอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ได้	100	
	ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2: แนวคิดและกิจกรรม ดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างสภาพจิตใจเชิงบวก/ พลังใจในกระบวนการบำบัด พื้นฟู และส่งเสริมจิตใจ ซึ่งจะเป็น ประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4: มีประโยชน์กับด้าน การศึกษา กลุ่มวัยรุ่น นักศึกษา			
	12	ทว่าเมื่อการทดลองโครงสร้างโดยสังเขปนี้ สำเร็จและได้ผลลัพธ์ที่มีประโยชน์ต่อการ ส่งเสริมสภาพจิตใจเชิงบวกของ กลุ่มเป้าหมาย ท่านพิจารณาถึงการนำ หลักสูตรกิจกรรมจากแนวทางศิลปะบำบัดนี้ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานของท่าน	100	

ขั้นตอนที่ 5) การสรุปผลความคิดเห็น ซึ่งจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านได้ให้คะแนนและความคิดเห็นเพิ่มเติมในกระบวนการเดลฟาย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านได้ให้คะแนนในทุกข้อในระดับสูงสุดคือเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อคิดในระบร้อยละจึงเท่ากับว่าได้รับร้อยละ 100 (คะแนนเต็ม) ในทุกข้อ ส่งผลให้สามารถแจกแจงผลของแต่ละหมวดได้ว่า ในหมวดการตอบสนองต่อจุดประสงค์ได้รับคะแนนเต็มจากความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่ง หมวดประสิทธิภาพของโครงสร้างก็ได้รับคะแนนเต็มจากความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่ง และหมวดสุดท้าย หมวดการนำไปปรับใช้งานก็ได้รับคะแนนเต็มจากความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่งจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเช่นกัน ในขณะที่ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญที่เข้ามาในบางท่านและบางข้อนั้นสามารถระบุได้ว่าเป็นไปในทิศทางบวกทั้งหมดได้แก่ ในข้อที่ 5 มีผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 พิจารณาเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีมีความ

สอดคล้องตามที่ได้ศึกษา หากในรายละเอียดกิจกรรมมีการระบุไว้ กิจกรรมนั้นมุ่งเน้นแนวคิดใดหรือใช้แนวคิดใดเป็นหลักด้วยจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งในการคิดค้นกิจกรรมศิลปะโดยอาศัยโครงสร้างโดยสังเขปจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติ เมื่อกิจกรรมเหล่านี้มีการออกแบบด้วยแนวคิดที่ศึกษาจะยิ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางวิชาการได้ดียิ่งขึ้น ในข้อที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 พิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้มีลักษณะเชิงกิจกรรมที่สร้างสรรค์และสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลคะแนนในข้อที่ 8 ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านพิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้มีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ในการหลีกเลี่ยงผลกระทบทางจิตใจอันไม่พึงประสงค์ได้ และข้อที่ 11 ที่ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 และท่านที่ 4 พิจารณาว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้มีศักยภาพที่ยืดหยุ่นได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างสภาพจิตใจเชิงบวก และเป็นประโยชน์ในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู และส่งเสริมจิตใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้ เช่น กลุ่มวัยรุ่นนักศึกษา และยังมีคุณค่าในด้านการศึกษาอีกด้วย ดังนั้นจากข้อมูลคะแนนและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้รับจากการตรวจสอบโครงสร้างโดยสังเขปจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านวิชาการและด้านวิชาชีพจึงสรุปอย่างกระชับได้ว่าโครงสร้างโดยสังเขปนี้ได้ตอบสนองต่อจุดประสงค์ของการศึกษาโดยมีประสิทธิภาพในการสะท้อนตนเองเพื่อสร้างการตระหนักรู้และพัฒนาการดูแลตนเองเพื่อสร้างความเป็นอยู่ดีทางร่างกายและจิตใจ และการส่งเสริมสภาพจิตใจเชิงบวกให้แก่กลุ่มเป้าหมายและไม่พบว่ามีผลกระทบเชิงลบภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ และสามารถนำไปเผยแพร่และประยุกต์เพื่อคิดค้นกิจกรรมศิลปะภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ได้จริงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในบทความนี้มุ่งเน้นไปยังการออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติเพื่อนำไปปรับใช้งานให้แก่โครงสร้างโดยสังเขปนี้ โดยข้อเสนอแนะมีดังต่อไปนี้

1. การออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาถึงความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายจึงควรศึกษาถึงบริบททางด้านความจำเป็นและความต้องการของแต่ละบุคคลในลักษณะ Person-centered เป็นหลัก
2. การออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ควรศึกษาถึงการใช้แนวคิดใดเป็นหลัก (จากความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2) เนื่องจากการศึกษาแนวคิดมาประกอบเพิ่มขึ้นนั้นสามารถสร้างโอกาสที่มีประโยชน์ในการตอบสนองต่อจุดประสงค์ในกระบวนการแทรกแซงเพื่อเปลี่ยนแปลง (Intervention) นั้นๆได้

3. การออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ควรผ่านการตรวจสอบความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (ไม่จำเป็นต้องใช้กระบวนการเดลฟายเสมอไป) ซึ่งการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญสามารถขึ้นอยู่กับการออกแบบการศึกษา โดยขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาหรือผู้ออกแบบกระบวนการเองเป็นผู้กำหนดถึงความเหมาะสม เนื่องจากยังไม่มีเกณฑ์ที่กำหนดจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่ชัดเจน (Bunning, 1979)

4. การออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ควรตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาวิชาชีพถึงความเสี่ยงต่อผลกระทบเชิงลบภายในกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นการสร้างกระบวนการแทรกแซงเพื่อเปลี่ยนแปลง (Intervention) จึงควรกระทำด้วยความระมัดระวัง

สรุป

การดูแลตนเองเป็นวิธีการในการเพิ่มขีดความสามารถให้กับเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์ในการต่อรองกับความท้าทายเชิงโครงสร้างทางวิชาชีพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ลึกซึ้งบางประการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานการสงเคราะห์นี้ บทความนี้เสนอแนวทางการปฏิบัติและการส่งเสริมวิชาชีพโดยการเสริมสร้างความเข้าใจในการดูแลตนเอง ที่สามารถได้ผลลัพธ์ระยะสั้นเช่น การลดความเครียดของเจ้าหน้าที่ฯ และการใช้ประโยชน์กับตนเองอย่างเหมาะสมในบทบาททางวิชาชีพของตน และในระยะยาวที่อาจช่วยลดความเหนื่อยล้าจากการเห็นอกเห็นใจ ภาวะหมดไฟ ความเครียดที่กระทบกระเทือนจิตใจจากการปฏิบัติ และสุขภาพองค์รวมที่ดี และการเริ่มดำเนินการดูแลตนเองให้แก่เจ้าหน้าที่ฯตั้งแต่เริ่มแรกในกระบวนการนี้อาจช่วยให้เจ้าหน้าที่ฯมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลตัวเองตลอดอาชีพการงานก็เป็นได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการผสมผสานมิติเหล่านี้เข้ากับชีวิตประจำวันของเจ้าหน้าที่ฯจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือเวลา เนื่องจากตารางงานที่ชุก ดังนั้นเพื่อให้ได้ซึ่งผลลัพธ์ที่ประสบความสำเร็จในการดูแลตนเองทุกมิติ จำเป็นต้องอาศัยการจัดสรรทางด้านเวลาที่เหมาะสม ผสมกับความตั้งใจจริงและการเห็นอกเห็นใจตัวเองที่จะเป็นแรงผลักดันในการรักษาไว้ซึ่งการฝึกฝนที่จะสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีการดูแลตนเองได้อย่างดี

ในขณะเดียวกันโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติดังนี้สนับสนุนความมุ่งมั่นในการสร้างทัศนคติเชิงบวกที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเอง ความเป็นอยู่ที่ดี การให้บริการที่มีประสิทธิภาพ และความยั่งยืนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฯไปพร้อมๆกัน หลักทฤษฎีและแนวความคิดที่นำเสนอในการออกแบบนี้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับเจ้าหน้าที่ฯในการประเมินการมีส่วนร่วมในการดูแลตนเองและเพื่อสร้างแนวทางที่เป็นระบบทั้ง 6 มิติของการดูแลตนเองและสร้างแรงผลักดันให้เกิดการกระตุ้นถึงการเห็นอกเห็นใจตนเองผ่านการสะท้อนตนเองออกมาด้วยหลักการของศิลปะบำบัดเพื่อให้ครอบคลุมอย่างมีประสิทธิภาพการออกแบบนี้อาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจเช่นกระบวนการ นักบำบัด หรือนักศิลปะบำบัดในการสำรวจ

และพัฒนาการดูแลตนเองของกลุ่มเป้าหมายของตน ซึ่งบทความนี้นำเสนอในด้านแนวคิดและหลักทฤษฎีที่สามารถร่วมเป็นหลักการสนับสนุนหลักสูตรการส่งเสริมการดูแลตนเองให้แก่กลุ่มเป้าหมาย แต่ทว่าการออกแบบเนื้อหาและรูปแบบของแต่ละกิจกรรมภายในโครงสร้างโดยสังเขปนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับพิจารณาถึงความเหมาะสมที่สุดสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่อไป ซึ่งผู้นำโครงสร้างนี้ไปใช้งานสามารถบูรณาการหรือประยุกต์ร่วมกับความรู้และทักษะของตนได้ตามสมควร ซึ่งสุดท้ายนี้ไม่ว่าจะด้วยการออกแบบใดๆ ก็แล้วแต่ของผู้นำโครงสร้างโดยสังเขปนี้ไปใช้งาน ล้วนก็จะส่งผลที่มีประโยชน์ทางตรงให้กับความเป็นอยู่ดีของเจ้าหน้าที่งานบริการด้านสงเคราะห์และไม่หนีไปไกลก็คือผู้รับบริการต่างๆ ที่พลอยจะได้ผลประโยชน์ทางอ้อมไปด้วยและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือโครงสร้างโดยสังเขปของกิจกรรมศิลปะจากการประยุกต์หลักการดูแลตนเอง 6 มิติได้มีโอกาสร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบรรเทาความหนักหน่วงในกระบวนการช่วยเหลือสังคมได้ไม่มากนักน้อยและดำรงไว้ซึ่งสัญลักษณ์แห่งคุณงามความดีในสังคมไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- น้ำผึ้ง มีศิลป์. (2559). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย : การหลีกเลี่ยงมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 9(1), 1256-1267.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2566*. สืบค้น 1 เมษายน 2567, จาก https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=socialoutlook_report
- Armstrong, J. G. (1996). Emotional issues and ethical aspects of trauma research. In E. B. Carlston (Ed.), *Trauma Research Methodology* (pp. 174-187). Maryland: Sidran Press.
- Atkins, S., & Murphy, K. (1993). Reflection: a review of the literature. *Journal of advanced nursing*, 18(8), 1188-1192.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Barnett, J. E., Baker, E. K., Elman, N. S., & Schoener, G. R. (2007). In pursuit of wellness: The self-care imperative. *Professional Psychology: Research and Practice*, 38(6), 603-612.
- Bednash, C. J. (2016). *Art Therapy and Neuroscience: A Model for Wellness* (master's thesis). California: Loyola Marymount University.
- Ben-Porat, A., & Itzhaky, H. (2015). Burnout among trauma social workers: The contribution of personal and environmental resources. *Journal of Social Work*, 15(6), 606-620

- Boren, J. P. (2014). The relationships between co-rumination, social support, stress, and burnout among working adults. *Management Communication Quarterly*, 28(1), 3-25.
- Boyd, E. M., & Fales, A. W. (1983). Reflective learning: Key to learning from experience. *Journal of humanistic psychology*, 23(2), 99-117.
- Brockhoff, K. (1975). The performance of forecasting groups in computer dialogue and face-to-face discussion. *The Delphi method: Techniques and applications*, 68, 291.
- Bunning, R. L. (1979). The Delphi technique: A projection tool for serious inquiry. *The 1979 annual handbook for group facilitators*, 45-63.
- Butler, L. D., Mercer, K. A., McClain-Meeder, K., Horne, D. M., & Dudley, M. (2019). Six domains of self-care: Attending to the whole person. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 29(1), 107-124.
- Carpendale, M. (2009). *Essence and praxis in the art therapy studio*. Indiana: Trafford Publishing.
- Cerney, M. S. (1995). Treating the “heroic treaters.” In C. R. Figley (Ed.), *Compassion fatigue: Coping with secondary traumatic stress disorder in those who treat the traumatized* (pp. 131-149). New York: Brunner/Mazel.
- Chrestman, K. R. (1999). Secondary exposure to trauma and self-reported distress among therapists. In B. H. Stamm (Ed.), *Secondary traumatic stress: Self-care issues for clinicians, researchers, & educators* (pp. 29-36). Maryland: Sidran Press.
- Collins, S. (2008). Statutory social workers: stress, job satisfaction, coping, social support and individual differences. *British journal of social work*, 38(6), 1173-1193.
- Dobbins, T. R. (1999). *Clinical experiences for agricultural teacher education programs in North Carolina, South Carolina, and Virginia* (Doctoral dissertation). Blacksburg, VA: Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Dorociak, K. E., Rupert, P. A., & Zahniser, E. (2017). Work life, well-being, and self-care across the professional lifespan of psychologists. *Professional Psychology: Research and Practice*, 48(6), 429-437.
- Downs, M. (2019). *The benefits of art therapy for mental health clinicians who have experienced vicarious trauma* (Capstone thesis). Cambridge, MA: Lesley University.

- Dyregov, A., & Mitchell, J. T. (1992). Work with traumatized children: Psychological effects and coping strategies. *Journal of Traumatic Stress, 5*(1), 5-17.
- Gentry, J. E. (2002). Compassion fatigue: A crucible of transformation. *Journal of Trauma Practice, 1*(3-4), 37-61.
- Greenberg, T. M. (2020). *Treating complex trauma: combined theories and methods*. Switzerland: Springer.
- Guzman, L. (2020). *Essential Art Therapy Exercises: Effective Techniques to Manage Anxiety, Depression, and PTSD*. Rockridge Press.
- Hamaideh, S. H. (2011). Burnout, social support, and job satisfaction among Jordanian mental health nurses. *Issues in mental health nursing, 32*(4), 234-242.
- Hellman, I. D., Morrison, T. L., & Abramowitz, S. I. (1987). Therapist experience and the stresses of psychotherapeutic work. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training, 24*(2), 171-177.
- Hunter, S., & Schofield, M. (2006). How counselors cope with traumatized clients: personal, professional and organizational strategies. *International Journal for the Advancement of Counseling, 28*(2), 121-138.
- Iacono, G. (2017). A call for self-compassion in social work education. *Journal of Teaching in Social Work, 37*(5), 454-476.
- Kissil, K., & Nino, A. (2017). Does the person-of-the-therapist training (POTT) promote self-care? Personal gains of MFT trainees following POTT: A retrospective thematic analysis. *Journal of Marital and Family Therapy, 43*(3), 526-536.
- Krakovsky, M. (2012). Be your own best friend: research shows how to reap the benefits of self-compassion. *Scientific American Mind, 23*(3), 9.
- Lim, C. Y., Berry, A. B., Hartzler, A. L., Hirsch, T., Carrell, D. S., Bermet, Z. A., & Ralston, J. D. (2019, May). Facilitating self-reflection about values and self-care among individuals

- with chronic conditions. In *Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1-12).
- Lusebrink, V. B. (2010). Assessment and therapeutic application of the expressive therapies continuum: Implications for brain structures and functions. *Art Therapy*, 27(4), 168-177.
- Madrid, K. K. (2012). *The development of self-care workshop to prevent vicarious traumatization in training therapists working with sexually exploited children* (Doctoral dissertation). California: Pepperdine University.
- Malchiodi, C. A. (2007). *Art therapy sourcebook*. New York: McGraw-Hill.
- Marton, F. (1990). The phenomenography of learning- a qualitative approach to educational research and some of its implications for didactics. In *Learning and instruction: European Research in an international context*, (2.1), 601-616.
- Minulescu, M. (2015). Symbols of healing and transformation in psychotherapy: The Bridge. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 165, 103-107.
- Murrant, G. M., Rykov, M., Amonite, D., & Loynd, M. (2000). Creativity and self-care for caregivers. *Journal of Palliative Care*, 16(2), 44-49.
- Myers, S. B., Sweeney, A. C., Popick, V., Wesley, K., Bordfeld, A., & Fingerhut, R. (2012). Self-care practices and perceived stress levels among psychology graduate students. *Training and Education in Professional Psychology*, 6(1), 55-66.
- Neff, K. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and identity*, 2(2), 85-101.
- Neff, K. D. (2004). Self-compassion and psychological well-being. *Constructivism in the human sciences*, 9(2), 27-37.
- Neff, K., & Germer, C. (2017). Self-compassion and psychological well-being. In E. M. Seppala, E. Simon-Thomas, S. L. Brown, & M. C. Worline (Eds.), *The Oxford handbook of compassion science* (pp. 478-497), New York: Oxford University Press.

- Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L., & Rude, S. S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 139-154.
- Neff, K. D., & McGehee, P. (2010). Self-compassion and psychological resilience among adolescents and young adults. *Self and identity*, 9(3), 225-240.
- Oerlemans, W. G., & Bakker, A. B. (2014). Burnout and daily recovery: a day reconstruction study. *Journal of occupational health psychology*, 19(3), 303-314.
- O'Leary, A. (1985). Self-efficacy and health. *Behaviour research and therapy*, 23(4), 437-451.
- Pearlman, L. A. (1997). Trauma and the self: a theoretical and clinical perspective. *Journal of emotional abuse*, 1(1), 7-25.
- Pearlman, L. A., & Saakvitne, K. W. (1995). *Trauma and the therapist: Countertransference and vicarious traumatization in psychotherapy with incest survivors*. New York: WW Norton & Company.
- Peinado, M., & Anderson, K. N. (2020). Reducing social worker burnout during COVID-19. *International Social Work*, 63(6), 757-760.
- Potash, J. S., Chan, F., Ho, A. H., Wang, X. L., & Cheng, C. (2015). A model for art therapy-based supervision for end-of-life care workers in Hong Kong. *Death Studies*, 39(1), 44-51.
- Radley, M., & Figley, C. R. (2007). The social psychology of compassion. *Clinical Social Work Journal*, 35(3), 207-214.
- Raskin, N. J. (2001). Person-centered psychotherapy. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 11330-11333.
- Richards, K. C., Campenni, C. E., & Muse-Burke, J.L. (2010). Self-care and well-being in mental health professionals: The mediating effects of self-awareness and mindfulness. *Journal of Mental Health Counseling*, 32(3), 247-264.
- Rosenberg, S., Harvey, R., & Eliason, M. (2013). *Creative healing for secondary trauma: Needs assessment for a curriculum on resilience for trauma workers* (Unpublished master's thesis). San Francisco State University, California.

- Robitschek, C. (1998). Personal growth initiative: The construct and its measure. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 30(4), 183-198.
- Robitschek, C., Ashton, M. W., Spering, C. C., Geiger, N., Byers, D., Schotts, G. C., & Thoen, M. A. (2012). Development and psychometric evaluation of the Personal Growth Initiative Scale-II. *Journal of counseling psychology*, 59(2), 274-287.
- Robitschek, C., & Kashubeck, S. (1999). A structural model of parental alcoholism, family functioning, and psychological health: The mediating effects of hardiness and personal growth orientation. *Journal of counseling psychology*, 46(2), 159-172.
- Saakvitne, K. W., & Pearlman, L. A. (1996). *Transforming the pain: A workbook on vicarious traumatization*. New York: WW Norton & Company.
- Scanlan, J. M., & Chernomas, W. M. (1997). Developing the reflective teacher. *Journal of advanced nursing*, 25(6), 1138-1143.
- Stein, M. (1998). *Transformation: Emergence of the self*. Texas: A&M University Press.
- Stosny, S. (2004). *The powerful self: a workbook of therapeutic self-empowerment*. South Carolina: BookSurg.
- Thorpe, K., & Barsky, J. (2001). Healing through self-reflection. *Journal of Advanced Nursing*, 35(5), 760-768.
- Trippany, R. L., Kress, V. E. W., & Wilcoxon, S. A. (2004). Preventing vicarious trauma: What counselors should know when working with trauma survivors. *Journal of Counseling & development*, 82(1), 31-37.
- Von Wright, J. (1992). Reflections on reflection. *Learning and instruction*, 2(1), 59-68.
- Wagaman, M. A., Geiger, J. M., Shockley, C., & Segal, E. A. (2015). The role of empathy in burnout, compassion satisfaction, and secondary traumatic stress among social workers. *Social work*, 60(3), 201-209.

- Wilkinson, R. A., & Chilton, G. (2017). *Positive art therapy theory and practice: Integrating positive psychology with art therapy*. New York: Routledge.
- Williams, P. R. (2018). ONEBird: Integrating mindfulness, self-Compassion, and art Therapy. *Canadian Art Therapy Association Journal*, 31(1), 23-32.
- Williams, I. D., Richardson, T. A., Moore, D. D., Gambrel, L. E., & Keeling, M. L. (2010). Perspectives on self-care. *Journal of Creativity in Mental Health*, 5(3), 320-338.
- Willis, N. G., & Molina, V. (2019). Self-care and the social worker: Taking our place in the code. *Social work*, 64(1), 83-86.
- Wilson, J. P., & Lindy, J. D. (1994). Empathetic strain and countertransference in the treatment of PTSD. In J. P. Wilson & J. D. Lindy (Eds.). *Countertransference in the treatment of PTSD* (pp. 5-30). New York: Guilford.
- World Health Organization. (2009). *Self-care in the context of primary health care: Report of the Regional Consultation-Bangkok, Thailand*. Retrieved January 19, 2023, from <https://apps.who.int/iris/handle/10665/206352>
- Zimmerman, B. J., Bandura, A., & Martinez-Pons, M. (1992). Self-motivation for academic attainment: The role of self-efficacy beliefs and personal goal setting. *American educational research journal*, 29(3), 663-676.

ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด
ผ้าทอมือย้อมคราม กลุ่มบ้านดงอิต้อย ตำบลแพตอำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร
Logistics and marketing packaging prototype
for handwoven fabrics Indigo dye, Ban Dong E doi,
Phaed Subdistrict, Kham Ta Kla District, Sakon Nakhon

ชฎาพร แนบชิต* กาญจนารณ์ นิลจินดา สุพิชญา นิลจินดา และ จินตนา จันทนนท์

Chadarporn Nabchid, Kanjanaporn Niljinda, Supitchaya Niljinda and Jintana Jantanon

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Faculty of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้วิจัยติดต่อ : Chadarporn@snru.ac.th

วันที่รับบทความ : 2 พฤษภาคม 2567, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 15 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 22 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด และ 2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอิต้อย ตำบลแพต อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร งานวิจัยผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือย้อมคราม ผู้ประกอบการ ประชาชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี มีความทันสมัย และสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ โดยการนำลวดลายผ้าของชุมชนบ้านดงอิต้อยมาออกแบบทั้งหมด 3 โครงสร้าง 2 กราฟฟิก ได้แก่ ลายดงอิต้อยและลายดอกทองกวาว และ 3 โครงสร้างประกอบด้วย 1. ด้านความเป็นเอกลักษณ์ 2. ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ และ 3. ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่ายมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.36$)

ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.68) ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุมีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุดคือระดับมาก ($\bar{x}$ =4.26) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.75)

คำสำคัญ : ต้นแบบ,บรรจุภัณฑ์,ผ้าทอมือย้อมคราม

Abstract

Objectives of the research 1. To develop prototype packaging for logistics and marketing and 2. To assess satisfaction with the logistics and marketing packaging of handwoven fabric products from Ban Dong E Doi Group, Phaed Subdistrict, Kham Ta Kla District at Sakon Nakhon Province. The research combines both quantitative and qualitative aspects. The target group of this research consists of 50 members of the indigo-dyed handwoven fabric group, entrepreneurs, the general public, and stakeholders. The tools used in the study are questionnaires, in-depth interviews, and participatory observations. The obtained data was analyzed to find the mean and standard deviation.

The research results found that designed a logistics and marketing packaging prototype to create a good image modern and create value for indigo-dyed fabric products by using the fabric patterns of Ban Dong E Doi community to design a total of 3 structures and 2 graphics namely Dong E Doi pattern and Thong Kwao flower pattern. The three structures consist of 1. Uniqueness 2. Product protection and packaging and 3. facilitating and promoting distribution. The aspect of facilitating and promoting distribution has the highest level of satisfaction ($\bar{x}$ =4.36) while the standard deviation (S.D.= 0.68) aspect of product protection and packaging has the lowest level of satisfaction at a high level ($\bar{x}$ = 4.26) Standard deviation (S.D.= 0.75)

Keywords: Prototype, packaging, indigo-dyed hand-woven fabric

บทนำ

สินค้าหัตถกรรมของประเทศไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่ทวีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นทุกปี การสร้างมาตรฐานให้กับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างจุดขายให้กับผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ กระบวนการผลิตมีมาตรฐานเหนือคู่แข่ง ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ตลอดจนช่วย

ขจัดข้อกีดกันทางการค้าทั้งทางตรงและทางอ้อม ทุกวันนี้บรรจุกัณฑ์มีบทบาทมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะบรรจุกัณฑ์กระดาษ มีสัดส่วนการผลิตมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เป็นการผลิตบรรจุกัณฑ์กล่องกระดาษลูกฟูกเพื่อการขนส่ง ร้อยละ 70 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2561). เพราะนอกจากจะทำหน้าที่ในด้านโลจิสติกส์ และยังช่วยในเรื่องการตลาด เช่น อำนวยความสะดวกในการใช้งานผลิตภัณฑ์ตลอดจนให้ข้อมูลรายละเอียดของสินค้า โดยเฉพาะปัจจุบันที่การผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ความสำคัญกับผู้บริโภคทำให้บรรจุกัณฑ์มีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา การแข่งขันทางธุรกิจก็เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อสินค้าย่อมไม่อาจติดตามการเคลื่อนไหวของผลิตภัณฑ์ได้ตลอดเวลา บรรจุกัณฑ์จึงต้องทำหน้าที่แนะนำผลิตภัณฑ์ที่ถูกบรรจุอยู่ภายในบรรจุกัณฑ์ให้กับผู้บริโภค และต้องดึงความสนใจของผู้บริโภคที่ไม่เคยใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ให้สนใจใช้ผลิตภัณฑ์และเกิดความพอใจที่จะซื้อซ้ำ บรรจุกัณฑ์จะทำหน้าที่ขายและโฆษณาผลิตภัณฑ์ควบคู่กันไปในตัว และเป็นการเพิ่มความสามารถด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้มีราคาที่สูงขึ้น การพัฒนาต้นแบบบรรจุกัณฑ์โลจิสติกส์และการตลาดเป็นส่วนสำคัญต่อการผลิตและการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การส่งมอบแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ บรรจุกัณฑ์จึงมีส่วนสำคัญต่อการลดต้นทุนโลจิสติกส์และขับเคลื่อนทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของเวลา ต้นทุน การเพิ่มมูลค่าและคุณค่าตลอดจนมีการบ่งชี้แหล่งที่มาและแหล่งที่จะส่งมอบผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค จิราวรรณ สมหวัง. (2565).

กลุ่มผ้าทอมือย้อมครามบ้านดงอีด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร เป็นกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้าทอมือจากทีมผู้วิจัยในโครงการวิจัยการพัฒนาลวดลายผ้าทอมือที่เป็นเอกลักษณ์และการบริหารต้นทุนของบ้านดงอีด้อย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เมื่อปี พ.ศ.2563 ผลการวิจัยในครั้งนั้นได้ลวดลายผ้าที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านดงอีด้อย และได้ทำการจดลิขสิทธิ์ลายผ้าระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครร่วมกับกลุ่มผ้าทอมือบ้านดงอีด้อย ลายลิขสิทธิ์มีชื่อว่า “ดงอีด้อย” เกิดจากการทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยกับชุมชน ลายผ้าเกิดจากการสิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับลวดลายเรขาคณิตจนได้ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ต่อมาเนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 ชุมชนประสบปัญหาในการเดินทางไม่สามารถเดินทางไปจำหน่ายสินค้าได้ตามปกติไม่สามารถนำผลิตภัณฑ์ออกขายตามท้องตลาด งานแสดงสินค้า ตลาดนัด ถนนคนเดิน หลังผ่านพ้นสถานการณ์โควิด19 การขายผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์เข้ามามีบทบาทกับกลุ่มมากขึ้น พบว่าปัญหาต่อมาของกลุ่ม คือการส่งผลิตภัณฑ์มีปัญหาด้านการขนส่งและการจัดจำหน่าย กลุ่มผ้าทอมือบ้านดงอีด้อยใช้บรรจุกัณฑ์ที่มีขายทั่วไปตามท้องตลาดไม่มีบรรจุกัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม จากเหตุผลดังกล่าวทีมผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาแบบต้นแบบบรรจุกัณฑ์เป็นหนึ่งในกิจกรรมโลจิสติกส์เพื่อให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ บรรจุกัณฑ์ที่ดีจะทำหน้าที่ปกป้องผลิตภัณฑ์ส่งถึงมือผู้บริโภคอย่างปลอดภัยไม่ให้เกิดเสียหาย คงอยู่ในสภาพปกติ ช่วยลดต้นทุนในกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอมือบ้านดงอิต้อยเพื่อขยายฐานการตลาดและฐานลูกค้าเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีมีความทันสมัย และสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมคราม โดยการนำวลิตายผ้าของชุมชนบ้านดงอิต้อยมาออกแบบทั้งหมด 3 โครงสร้าง 2 กราฟฟิก ได้แก่ ลายดงอิต้อยและลายดอกทองกวาว และ 3 โครงสร้างประกอบด้วย 1.ด้านความเป็นเอกลักษณ์ 2.ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ และ 3.ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอิต้อย ตำบลแพด อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดที่พัฒนาขึ้นของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอิต้อย ตำบลแพด อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

ความหมายของบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ มีความสำคัญต่อตัวผลิตภัณฑ์เพื่อปกป้องรักษา บอกคุณลักษณะ เพิ่มคุณค่าให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค มีความสะดวกปลอดภัยในการขนส่ง

บรรจุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งห่อหุ้มรวมทั้งภาชนะที่ใช้เพื่อการขนส่งผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค เพื่อการป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพ ตลอดจนคุณภาพใกล้เคียงกับเมื่อแรกผลิตให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการผลิตและการตลาด ประสิทธิ์ เวชบรรยงรัตน์. (2561).

ดังนั้นบรรจุภัณฑ์ หมายถึง วัสดุภายนอกที่ทำหน้าที่ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ภายในให้ได้รับความปลอดภัย สะดวกต่อการเก็บรักษาและการขนส่ง และบรรจุภัณฑ์ได้รับการออกแบบให้มีความสวยงาม เพื่อดึงดูดผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนส่งเสริมการขาย

การออกแบบบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์มีบทบาทสำคัญมากขึ้นต่อผู้ผลิตซึ่งเป็นหน้าที่ของนักออกแบบที่ต้องคำนึงถึงศาสตร์และศิลป์สำหรับใช้แก้ปัญหาในการออกแบบบรรจุภัณฑ์แต่ละด้านให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ มากที่สุดและถูกใจผู้บริโภคมากที่สุด ซึ่งสิ่งสำคัญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ หรือออกแบบกราฟิก บนบรรจุภัณฑ์ ที่ผู้ออกแบบหรือผู้ผลิตต้อง

เข้าใจคือ วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ องค์ประกอบของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิก สำหรับบรรจุภัณฑ์ ขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การวางแผนเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์ หรือแม้กระทั่งเทคนิคการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์นั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจำหน่ายสินค้าทั้งในด้านการจัดจำหน่ายและการขนส่งตลอดจนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าเพื่อให้สามารถสู้คู่แข่งทางการค้าในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืน จากวันนี้นี้ย้อนกลับไปในอดีตช่วงปลายศตวรรษที่ 18 ในช่วงแรกอาหารจะนำไปบรรจุในภาชนะโลหะที่ปิดผนึกและถูกหลักอนามัย นั่นคือกระป๋องบรรจุอาหารที่ทำจากดีบุก (Tin Can) หรือกล่องกระดาษแข็งได้ใช้กันอย่างกว้างขวาง เพราะมีน้ำหนักเบาสามารถพิมพ์ทับลงไปได้ง่ายบนแผ่นกระดาษก่อนที่จะนำไปทำแบบบรรจุและเป็นการประหยัดพื้นที่กล่องโลหะก็ได้รับการพัฒนากันอย่างกว้างขวางเช่นเดียวกันในเวลานั้นเพราะเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่ดีกว่าการใช้กล่องกระดาษแข็งโดยเฉพาะสินค้าที่บูดเน่าได้ เช่น ขนมปังกรอบ หรือขนมหวานทำให้ระดับความต้องการที่จะเก็บรักษาสินค้าเพิ่มจำนวนมากขึ้นหันกลับมามองในศตวรรษที่ 20 ปัจจุบันนี้เทคนิคในการผลิตได้ก้าวไกลไปมากพอที่จะทำให้บรรจุภัณฑ์โลหะเหล่านี้มีรูปแบบหรือรูปทรงต่าง ๆ ได้ตามต้องการ ด้วยการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยในการผลิต รวมถึงพลาสติกที่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น เราจึงนำมาใช้ในทุกวันนี้ กิตติพงษ์ ตาลกุลและคณะ. (2562).

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ คือการนำเอาวัสดุ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ และไม้ ประกอบเป็นภาชนะห่อหุ้มสินค้าเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยที่มีความแข็งแรง สวยงามได้สัดส่วนที่ถูกต้องสร้างภาพพจน์ที่ดีมีภาษาในการติดต่อสื่อสาร และทำให้เกิดความพึงพอใจจากผู้ซื้อสินค้าโดย วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีดังนี้ เพื่อช่วยปกป้องคุ้มครองและรักษาคุณภาพสินค้า เพื่อเป็นตัวชี้บ่ง และสื่อสารรายละเอียดสินค้า ดึงดูดผู้บริโภค ให้แสดงถึงภาพลักษณ์ เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถเอื้อประโยชน์ด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัย ประหยัดและมีประสิทธิภาพ และเพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถสื่อสาร และสร้างผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยใช้ความรู้แขนงศิลปะเข้ามาสร้างคุณลักษณะ เช่น มีเอกลักษณ์ลักษณะพิเศษที่ดึงดูดและสร้างการจดจำตลอดจน เข้าถึงความหมายและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2557).

ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ ช่วยในเรื่องการรักษาคุณภาพ และปกป้องตัวสินค้าเริ่มตั้งแต่การขนส่ง การเก็บให้ผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ เหล่านั้นมิให้เสียหายจากการปนเปื้อนจากฝุ่นละออง แมลง คน ความชื้นความร้อน แสงแดด และการปลอมปนอื่น ๆ ให้ความสะดวกในเรื่องการขนส่ง การจัดเก็บมีความรวดเร็วในการขนส่งเพราะสามารถรวมหน่วยของผลิตภัณฑ์เหล่านั้นเป็นหน่วยเดียวได้ เช่น ผลไม้หลายผลนำลงบรรจุในลังเดียวหรือ เครื่องดื่มที่เป็นของเหลวบรรจุลงในกระป๋องหรือขวดได้ ส่งเสริมทางด้านการตลาด บรรจุภัณฑ์เพื่อการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งแรกที่ผู้บริโภคเห็น ดังนั้น บรรจุภัณฑ์จะต้องทำหน้าที่บอกกล่าวสิ่งต่าง ๆ ของตัวผลิตภัณฑ์โดยการบอกข้อมูลที่จำเป็นทั้งหมดของตัวสินค้าและนอกจากนั้นจะต้องมีรูปลักษณ์ที่สวยงามสะดุดตาเชิญชวนให้เกิดการ ตัดสินใจซื้อ ซึ่งการทำ

หน้าที่ดังกล่าวของบรรจุภัณฑ์นั้นเป็นเสมือนพนักงานขายที่ไร้เสียง หน้าที่และประโยชน์ของบรรจุภัณฑ์ทำหน้าที่ห่อหุ้มต่อตัวผลิตภัณฑ์โดยตรงและหน้าที่สื่อข้อมูลเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์มีดังนี้ คือการทำหน้าที่บรรจุใส่สินค้า เช่น ใส่ห่อสินค้า ด้วยการขึงตวงวัดหรือนับ การทำหน้าที่คุ้มครองป้องกันตัวผลิตภัณฑ์ ไม่ให้สินค้าเสียรูปแตกหักไหลซึม ทำหน้าที่รักษาคุณภาพอาหาร เช่น ป้องกันอากาศซึมผ่าน ป้องกันแสง และป้องกันความชื้น ทำหน้าที่เป็นฉลากแสดงข้อมูลรายละเอียดของสินค้า เช่น เครื่องหมายการค้า ข้อมูล ส่วนผสมและแหล่งผลิต ทำให้ตั้งราคาขายได้สูงขึ้น เนื่องจากความสวยงามของบรรจุภัณฑ์จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดวางขนส่งและจัดแสดง และสร้างความน่าสนใจและดึงดูดผู้บริโภคเป็นการส่งเสริมการขายและเพิ่มยอดขาย

ประเภทของบรรจุภัณฑ์

สามารถแบ่งประเภทของบรรจุภัณฑ์ ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.บรรจุภัณฑ์เฉพาะราย (Individual package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสติดอยู่กับผลิตภัณฑ์ เป็นบรรจุภัณฑ์เฉพาะราย โดยมีวัตถุประสงค์เพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ กำหนดให้มีรูปร่างลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และอำนวยความสะดวกต่อการใช้ผลิตภัณฑ์พร้อมทั้งทำหน้าที่ปกป้องผลิตภัณฑ์โดยตรง

2. บรรจุภัณฑ์ด้านใน (Inner Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง มีหน้าที่รวบรวมบรรจุภัณฑ์เฉพาะรายเข้าไว้ด้วยกัน หรือจัดเป็นชุดสะดวกต่อการขายจำนวนรวมตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไป ถึง 12 ชิ้นโดยมีวัตถุประสงค์ป้องกันรักษาสินค้าผลิตภัณฑ์จากสิ่งไม่พึงประสงค์ภายนอก เช่น น้ำ ความชื้น ความร้อน แรงกระแทกกระเทือน และมีความสะดวกในการขาย เช่น บรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษแข็งพร้อมหิ้วที่บรรจุเครื่องดื่มจำนวน 2 – 3 ขวด บรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มจำนวน 6 กระป๋อง เป็นต้น

3. บรรจุภัณฑ์ด้านนอก (Outer Package) คือ บรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ รวมบรรจุภัณฑ์ด้านในเข้าไว้ด้วยกันเป็นจำนวนมาก ใช้ในการขนส่งที่มีจำนวนมาก ทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์ในระหว่างการขนส่ง โดยปกติแล้วผู้ซื้อจะไม่ได้เห็นบรรจุภัณฑ์ด้านนอก ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ด้านนอก ได้แก่ หีบไม้ ลังไม้ กล่องกระดาษขนาดใหญ่ บรรจุภัณฑ์ด้านนอกจะบอกเพียงข้อมูลที่เป็นต่อการขนส่งเท่านั้น เช่น การจัดวางบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า รหัสสินค้า เลขที่ สถานที่นำส่งปลายทาง ของบรรจุภัณฑ์ที่กล่าวมาเป็นการแบ่งตามจำนวนการบรรจุและวิธีการขนส่ง การจัดแบ่งประเภทของบรรจุภัณฑ์อาจแบ่งประเภทแตกต่างกันออกไปตามธรรมชาติของผู้ออกแบบ ผู้ผลิตหรือนักการตลาด มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน คือ เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์ได้รับความเสียหาย ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยในการขนส่งและกระจาย และเป็นการส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์

วัสดุบรรจุภัณฑ์

วัสดุบรรจุภัณฑ์มีความหลากหลายในเรื่องคุณลักษณะและคุณภาพ ผู้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ต้องมีความเข้าใจคุณสมบัติของวัสดุอย่างดีทำให้สามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้ตรงตามประโยชน์ใช้สอย สิ่งสำคัญที่สุดของการเลือกวัสดุ คือเลือกให้ตรงกับการใช้งานการรู้จักวัสดุและประยุกต์ให้เหมาะกับผลิตภัณฑ์ เพราะการออกแบบต้องอยู่บนพื้นฐานของการผลิต คุ้มครองผลิตภัณฑ์มีความสะดวกในการขนส่ง และอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม นักออกแบบต้อง พิจารณานำเอาลักษณะคุณสมบัติที่เด่นของวัสดุชนิดต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความเหมาะสม นอกจากการแข่งขันด้านผลิตภัณฑ์แล้วต้องทำการแข่งขันด้านบรรจุภัณฑ์ด้วยเพราะการค้าโลกมีการแข่งขันแบ่งส่วนตลาดสินค้าที่รุนแรง การเลือกวัสดุบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการขายเป็นสิ่งที่สำคัญมาก วัสดุบรรจุภัณฑ์พื้นฐานสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. บรรจุภัณฑ์กระดาษ มีราคาถูก สะดวกต่อการใช้งานมีหลายชนิด เช่น กระดาษอ่อนกระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก กระดาษการ์ด กระดาษปอนด์
2. บรรจุภัณฑ์พลาสติก มีอัตราการใช้สูง เป็นที่นิยมมากกว่าบรรจุภัณฑ์ประเภทอื่นๆ นิยมใช้กับสินค้าประเภทอาหาร สามารถป้องกันการซึมผ่านของอากาศระดับหนึ่งพลาสติกได้จากการสังเคราะห์แปรรูปของ Petroleum oil
3. บรรจุภัณฑ์ไม้ มีสองประเภท คือ ไม้เนื้ออ่อน และไม้เนื้อแข็ง ด้วยคุณสมบัติของไม้ทนต่อแรงบิด แรงกระแทก จึงนิยมทำเป็นบรรจุภัณฑ์ขายส่ง ไม้ที่นิยมนำมาทำเป็นบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ไม้เบญจพรรณ ไม้อัด ไม้แผ่น เสน่ใยไม้อัด
4. บรรจุภัณฑ์แก้ว เป็นวัสดุโปร่งใส แข็งเปราะ และแตกเมื่อถูกแรงกระแทก นิยมทำเป็นขวดบรรจุของเหลว
5. บรรจุภัณฑ์โลหะ คือ เหล็กและอลูมิเนียม ซึ่งทนต่อความร้อนและความดันสูง สามารถปกป้องสินค้าที่อยู่ภายในได้ดี นิยมนำมาทำบรรจุภัณฑ์อาหาร สามารถพิมพ์สิ่งพิมพ์บนพื้นผิวได้

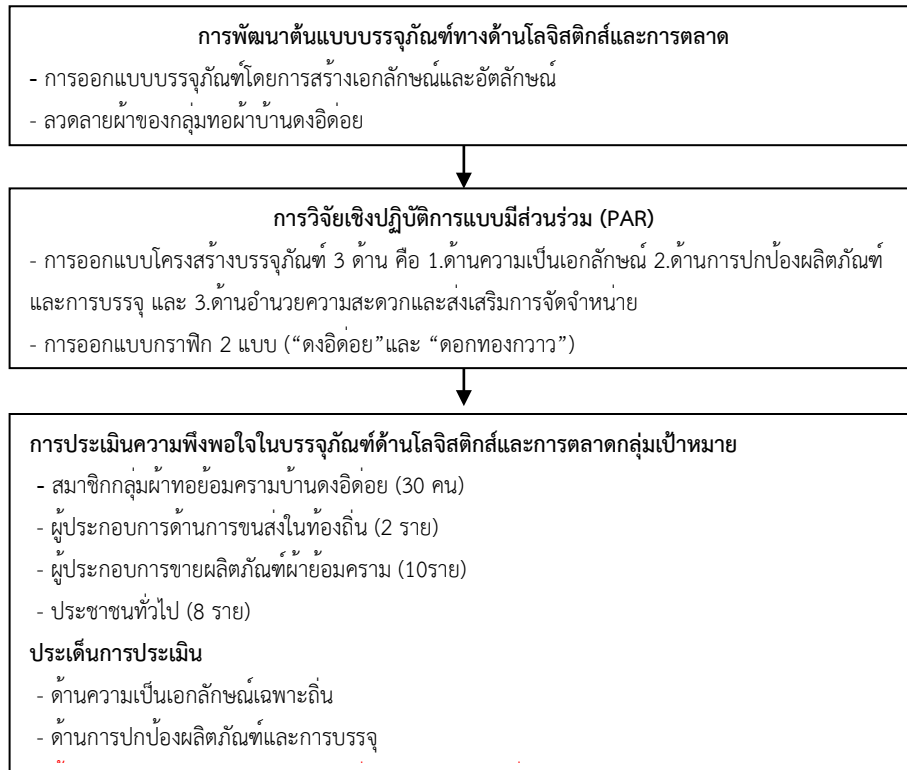
บรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด

บรรจุภัณฑ์มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางโลจิสติกส์ในฐานะเป็นกลไกทำให้ระบบโลจิสติกส์มีการขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบทบาทของการบรรจุภัณฑ์จะมีพันธกิจหลักเพื่อการเก็บรักษาสินค้าให้คงสภาพและสามารถจัดเรียง รวบรวม อยู่ในเนื้อที่จำกัดให้มีปริมาตรการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลต่อต้นทุนโลจิสติกส์ อีกทั้งบรรจุภัณฑ์ที่ดีจะมีการออกแบบเพื่อให้ทำหน้าที่ในการป้องกันสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในไม่ได้รับความเสียหายหรือเสียรูปทั้งเกิดขึ้นในขณะเคลื่อนย้ายสินค้าและช่วยให้สามารถช่วยให้การจัดวางหรือจัดเรียงสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรจุภัณฑ์มีส่วนสำคัญในฐานะเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการขนย้ายสินค้าจากแหล่งต้น

น้ำ และเพื่อให้มีการส่งต่อสินค้าผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทางโลจิสติกส์จนสินค้าไปสู่ที่หมายปลายทาง ในสภาพที่ปลอดภัยมีความสะดวกโดยมีต้นทุนในการส่งมอบที่ประหยัด ทั้งนี้จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือในการกระจายสินค้าไปสู่ผู้ใช้ ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเนื่องจากทางการค้าปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง บรรจุกัมภ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมทางการตลาด โดยการเน้นในเรื่องของความสะดวก ความสะอาดและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคให้มีการตัดสินใจซื้อ บรรจุกัมภ์ในยุคปัจจุบันจึงทำหน้าที่ในการสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าก่อนที่ผู้ซื้อจะเห็นตัวสินค้า เห็นได้ว่าบรรจุกัมภ์ที่บรรจุสินค้าสำหรับผู้บริโภคจะมีการดีไซน์รูปแบบหรือสีสันทันให้เกิดความน่าสนใจ รวมถึงมีข้อความประชาสัมพันธ์และโฆษณาสินค้าที่บรรจุอยู่ภายใน ดังนั้น บรรจุกัมภ์มีส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดการส่งมอบสินค้าภายใต้ความพึงพอใจของสินค้า ซึ่งตรงนี้จะเกี่ยวข้องกับพันธกิจของโลจิสติกส์โดยตรง ซึ่งหน้าที่นี้มองได้เป็น 2 มิติ คือ ในฐานะที่บรรจุกัมภ์เป็นกลไกของการตลาดในการช่วยให้ลูกค้าสามารถตัดสินใจซื้อสินค้า คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2547).

ขณะเดียวกันก็สามารถมองในแง่มิติของสินค้าบรรจุกัมภ์เป็นกลไกสำคัญให้มีการส่งมอบสินค้าแก่ผู้ที่ต้องการขายไปสู่ผู้ที่ต้องการซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเห็นชัดเจนได้จากการบ่งชี้ระบุข้อมูลของสินค้าบนกล่องลังหรือบรรจุกัมภ์ รายละเอียดของสินค้า แหล่งที่ผลิต และแหล่งที่สินค้าจะมีการส่งมอบซึ่งสิ่งเหล่านี้นักโลจิสติกส์จะคุ้นเคยที่เรียกว่าเครื่องหมายและหมายเลขบรรจุกัมภ์ หากว่าปราศจากบรรจุกัมภ์แล้วการส่งมอบสินค้าคงเกิดความโกลาหลในการที่จะส่งสินค้าได้ถูกต้อง ระบบโลจิสติกส์มีการขับเคลื่อนเป็นแบบพลวัตรและเกิดการขนส่งระหว่างประเทศเกิดขึ้น บทบาทและหน้าที่ของบรรจุกัมภ์ทางด้านโลจิสติกส์ทำหน้าที่ด้านการเก็บรักษาสินค้าไม่ให้ได้รับความเสียหาย การปกป้อง ความสะดวกในระหว่างการจัดเก็บ ทำหน้าที่ด้านการขนส่งเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยในการเคลื่อนย้าย ลดต้นทุนประหยัดเนื้อที่ทั้งเพื่อการเก็บรักษา และเพื่อการขนย้ายเนื่องจากสามารถจัดวางเรียงทับซ้อน การบูรณาการบรรจุกัมภ์โลจิสติกส์เข้ากับบรรจุกัมภ์มุมมองด้านการตลาดสินค้าจะทำให้ขายได้เนื่องจากบรรจุกัมภ์มีรูปร่างและสีสันทันน่าสนใจ แต่ในมุมมองของโลจิสติกส์ความสำเร็จในการออกแบบบรรจุกัมภ์คือการทำให้มีต้นทุนรวมหรือต้นทุนในการผลิตที่ต่ำที่สุด การบูรณาการบรรจุกัมภ์โลจิสติกส์และการตลาด คือการคำนึงถึงวัสดุบรรจุกัมภ์ที่มีผลต่อน้ำหนักบรรจุกัมภ์อีกทั้งขนาดของบรรจุกัมภ์ที่มีผลต่อปริมาตรและน้ำหนักการเลือกวัสดุและขนาดบรรจุกัมภ์จึงต้องคำนึงถึง รูปแบบการขนส่ง ต้นทุนขนส่ง ต้นทุนขนย้ายและต้นทุนเก็บรักษา Jonathan Corn. (2019).

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การศึกษาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด สำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอืด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากลำ จังหวัดสกลนคร โครงสร้างสำหรับต้นแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อให้ตัวผลิตภัณฑ์ได้รับความเสียหายน้อยที่สุดและใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า ช่วยให้กลุ่มผ้าทอมือมีบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

การเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการวิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายพิจารณาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผ้าทอมือย้อมคราม กลุ่มบ้านดงอืด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากลำ จังหวัดสกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 50 คน ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือย้อมครามบ้านดงอืด้อย จำนวน 30 คน ผู้ประกอบการด้านขนส่งในหมู่บ้านดงอืด้อย จำนวน 2 ราย ผู้ประกอบการด้านขายผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามในหมู่บ้านดงอืด้อยจำนวน 10 ราย ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดงอืด้อย จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์โดยแบ่งประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถามและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการ สัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ มาประมวลผลด้วยการพรรณนาและวิธีการทางสถิติต่อไปเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยทำการศึกษางานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบ เลือกตอบเพื่อพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือบ้านดงอืด้อย ตำบลแพด อำเภอดำรงท่าดี จังหวัดสกลนคร โดยมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาทฤษฎีและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการวิจัยจาก แหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ตำราหรือสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการสร้าง กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขต ของงานวิจัยและจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวมจำนวน 5 ข้อ เป็น แบบสอบถามแบบ เลือกตอบ (Check list)

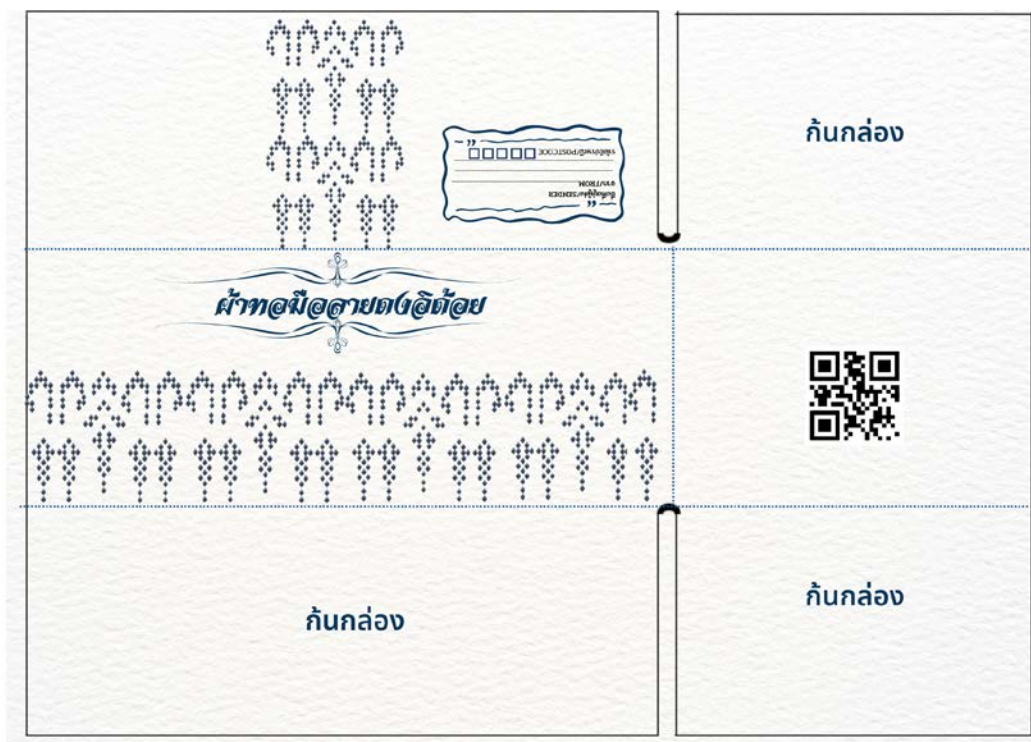
ส่วนที่ 2 ข้อมูลการออกแบบกราฟิกต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ย้อมคราม ได้แก่ ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ และด้านการอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดจำหน่าย ลักษณะของคำถามเป็นการสอบถามคำถามปลายปิด (Close-ended Question) ใช้ระดับวัดข้อมูลประเภทมาตรวัด **อันดับ** (Interval Scale) ลักษณะคำตอบใช้มาตรวัดเจตคติตาม เทคนิคของไลเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อวัดความ **พึงพอใจ**ของผู้บริโภคที่มีต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอืด้อย ตำบลแพด อำเภอดำรงท่าดี จังหวัดสกลนคร

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ตั้งคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดง ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมือย้อมคราม

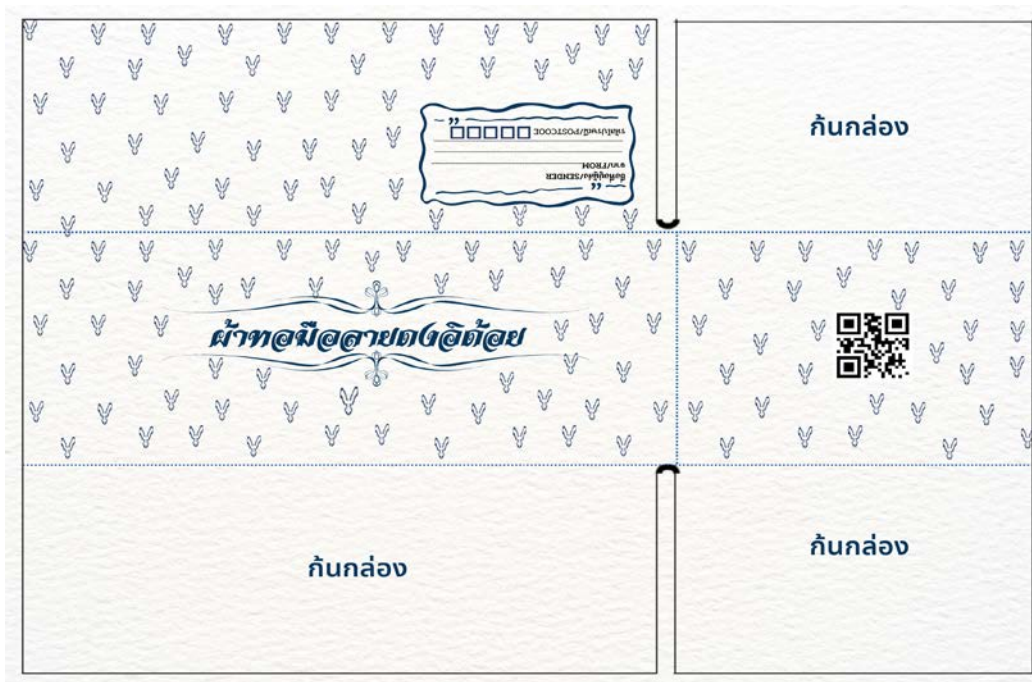
หลังจากนั้นทำการจัดทำแบบสอบถามนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการ จัดการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตบรรจุภัณฑ์และ ผู้เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์ การนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อถือ โดยนำไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำผลไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) หรือ (Cronbach's Alpha Coefficient) พง รัตน์ ทวีรัตน์. (2540). ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ **0.98** ผลลัพธ์ค่าแอลฟาที่ได้จะแสดงถึง ระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ **ใกล้** เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งลักษณะของการเก็บข้อมูลที่ทำการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามต้นแบบของบรรจุกัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด ได้ดำเนินการตั้งแต่ พฤศจิกายน พ.ศ.2564 - เมษายน พ.ศ.2565 การสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือย้อมครามบ้านดงอืด้อย 30 คน ผู้ประกอบการด้านการขนส่งในท้องถิ่นจำนวน 2 ราย ผู้ประกอบการด้านการขายผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมคราม 10 ราย ประชาชนทั่วไปจำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน หลังจากได้ข้อมูลจากสัมภาษณ์ต้นแบบบรรจุกัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผ้าทอมือย้อมครามกลุ่มบ้านดงอืด้อย ตำบลแพด อำเภอคำตากล่า จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการออกแบบร่างต้นแบบบรรจุกัณฑ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ รูปแบบที่ 1 ชื่อว่า “ดงอืด้อย” และรูปแบบที่ 2 ชื่อว่า “ดอกทองกวาว” หลังจากนั้นนำต้นแบบบรรจุกัณฑ์ทั้ง 2 แบบไปจัดทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ต้นแบบบรรจุกัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดรูปแบบที่ 1 ชื่อลาย “ดงอืด้อย”

ภาพที่ 3 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดรูปแบบที่ 2 ลาย “ดอกทองกวาว”

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอีด้อย ตำบลแพด อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร

ผลของการวิจัยพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นจำนวนร้อยละ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 42 คิดเป็นร้อยละ 84 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 8 คิดเป็นร้อยละ 16 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาอายุ 20-30 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาได้ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 30 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในระดับปริญญาตรีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพอื่นจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และเป็นกรรมการกลุ่ม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และประธานกลุ่ม 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2

การวิจัยด้านการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ

มีส่วนร่วมกับชุมชนโดยการนำวลิตายผ้าของชุมชนบ้านดงอิต่อยมาออกแบบทั้งหมด 3 โครงสร้าง 2 กราฟฟิก ได้แก่ ลายดงอิต่อยและลายดอกทองกวาว โดย 3 โครงสร้างประกอบด้วย 1.ด้านความเป็นเอกลักษณ์ 2.ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ และ 3.ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย ภาพต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ผลการวิจัยด้านการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด ด้านความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น ด้านความเป็นเอกลักษณ์ (N=50)

ด้านความเป็นเอกลักษณ์	แบบที่ 1		แบบที่ 2	
	ระดับความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.รูปแบบบรรจุภัณฑ์มีชื่อของกลุ่มทอผ้า	4.55	0.69	4.10	0.85
2.รูปแบบบรรจุภัณฑ์มีลายผ้าเอกลักษณ์ของกลุ่มทอผ้า	4.45	0.76	3.80	0.89
3.รูปแบบบรรจุภัณฑ์สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม	4.30	0.73	4.10	0.85
รวมเฉลี่ย	4.32	0.39	4.00	0.52

จากตารางที่ 1 รูปแบบบรรจุภัณฑ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์ พบว่า รูปแบบบรรจุภัณฑ์มีชื่อของกลุ่มทอผ้า รูปแบบบรรจุภัณฑ์มีลายผ้าเอกลักษณ์ของกลุ่มทอผ้า และรูปแบบบรรจุภัณฑ์สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น รูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และรูปแบบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52

ผลการวิจัยด้านการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ (N=50)

ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และ การบรรจุ	แบบที่ 1		แบบที่ 2	
	ระดับความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.ทำจากวัสดุที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาและปกป้องผลิตภัณฑ์	4.15	0.81	4.30	0.80
2.ป้องกันการกระแทกและการแตกหักเสียหาย	4.20	0.77	4.35	0.81
3.มีขนาดที่พอเหมาะง่ายในการจัดเก็บและเคลื่อนย้าย	4.36	0.81	4.20	0.77

4.มีขนาดที่พอเหมาะง่ายในการจัดเก็บและเคลื่อนย้าย	4.30	0.66	4.25	0.64
5.รูปแบบและโครงสร้างจับถือได้สะดวก	4.30	0.73	4.25	0.64
6.มีเอกลักษณ์เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์	4.45	0.76	4.15	0.81
7.สามารถจัดวางได้เหมาะสมกับชั้นวางสินค้า	4.30	0.73	4.05	0.76
8.บรรจุภัณฑ์มีหลายขนาด เพื่อให้ใช้งานกับตัวผลิตภัณฑ์	4.05	0.76	4.15	0.81
รวมเฉลี่ย	4.26	0.75	4.21	0.48

จากตารางที่ 2 ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ พบว่า บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาและปกป้องผลิตภัณฑ์ การป้องกันการกระแทกและการแตกหักเสียหาย ขนาดที่พอเหมาะง่ายในการจัดเก็บและเคลื่อนย้าย ขนาดที่พอเหมาะง่ายในการจัดเก็บและเคลื่อนย้าย รูปแบบและโครงสร้างจับถือได้สะดวก มีเอกลักษณ์เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ ความสามารถในการจัดวางได้เหมาะสมกับชั้นวางสินค้า และบรรจุภัณฑ์มีหลายขนาดเพื่อให้ใช้งานกับตัวผลิตภัณฑ์รูปแบบที่ 1 ค่ารวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 และรูปแบบที่ 2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

ผลการวิจัยด้านการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย (N=50)

ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย	แบบที่ 1		แบบที่ 2	
	ระดับความคิดเห็น		ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1.สัญลักษณ์ลวดลายมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์บ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์ฝ่ายอ้อมคราม	4.60	0.60	4.50	0.61
2.ตัวอักษรอ่านและเข้าใจง่าย	4.20	0.83	4.20	0.77
3.โทนสีเหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์	4.25	0.64	4.30	0.73
4.รูปแบบหรือรูปทรงที่สวยงาม	4.30	0.73	4.05	0.69
5.เปิด-ปิดสะดวก ง่ายต่อการใช้งานและการขนส่ง	4.45	0.60	4.20	0.77
รวมเฉลี่ย	4.36	0.68	4.25	0.71

จากตารางที่ 3 ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย พบว่าสัญลักษณ์ลวดลายมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์บ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์ฝ่ายอ้อมคราม ตัวอักษรอ่านและเข้าใจง่าย โทนสีเหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์

รูปแบบหรือรูปทรงที่สวยงาม และเปิด-ปิดสะดวกง่ายต่อการใช้งานและการขนส่งรูปแบบที่ 1 ค่ารวมเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 และรูปแบบที่ 2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71

ดังนั้นผลการวิจัยการพัฒนาด้านแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอืด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากลำ จังหวัดสกลนคร ด้านความเป็นเอกลักษณ์ เห็นด้วยกับรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นแบบที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นแบบที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ แบบที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 รองลงมา ได้แก่ รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุ แบบที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 และด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย แบบที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 และ รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่ายแบบที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การประเมินความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดที่พัฒนาขึ้นของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอืด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากลำ จังหวัดสกลนคร ผลการประเมินการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับการพัฒนาด้านแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผ้าทอมือย้อมคราม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับการพัฒนาด้านแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผ้าทอมือย้อมคราม (N=50)

ลำดับที่	รูปแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1	รูปแบบที่ 1 ลาย “ดงอืด้อย”	34	68
2	รูปแบบที่ 2 ลาย “ดอกทองกวาว”	16	32
รวม		50	100

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินการพัฒนาด้านแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดสำหรับผ้าทอมือย้อมคราม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แบบที่ 1 จำนวน 34 คน คิดเป็นค่ารวมเฉลี่ยเท่ากับ 68 รองลงมาเห็นด้วยกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2 จำนวน 16 คน คิดเป็นค่ารวมเฉลี่ยเท่ากับ 32 ตามลำดับ

ผลการประเมินความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดที่พัฒนาขึ้นของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอีด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากล่า จังหวัดสกลนคร ผลการประเมินความพึงพอใจเห็นด้วยมากที่สุดกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบที่ 1 ลาย “ดงอีด้อย” จำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 68 รองลงมาเห็นด้วยกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2 ลาย “ดอกทองกวาว” จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ตามลำดับ ดังนั้นรูปแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 ลาย “ดงอีด้อย” จึงเป็นต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอีด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากล่า จังหวัดสกลนครโดยมีผลการประเมินความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 68

อภิปรายผล

ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือกลุ่มบ้านดงอีด้อย ตำบลแพต อำเภอคำตากล่า จังหวัดสกลนคร การออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยการสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แบ่งออกเป็น 3 ด้านประกอบด้วย 1.การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงคณัฐ กลิ่นพิกุล. (2565). ได้ทำการศึกษาการพัฒนาฉลากและบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์น้ำมันงาสกัดเย็น ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยไร่คุณมน อ.บ่อพลอยจ.กาญจนบุรี ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ละป้ายฉลาก 2.ด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในความสามารถ ปกป้องรักษาสินค้าภายในมากที่สุด ด้านป้ายฉลากผู้บริโภคมีความพึงพอใจในรูปแบบและสีสัน สวยงามสร้างความน่าจดจำมากที่สุด การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์มีหลายขนาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ในรูปแบบและขนาดที่หลากหลายของผลิตภัณฑ์ รูปแบบและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์พกพาสะดวก ป้องกันการกระแทกและแตกหักเสียหาย มีขนาดที่พอเหมาะง่ายในการจัดเก็บและเคลื่อนย้ายทำจากวัสดุที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาและปกป้องผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนา น้ำค้างและนุชนาฏ อันรักดี. (2562). ทำการศึกษางานวิจัยเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสืบสานเอกลักษณ์จากชุมชนไทยทรงดำประโยชน์การใช้งานและเอกลักษณ์มีผลต่อการสร้างความพึงพอใจในการใช้งานได้จริง สีสน วัสดุ โครงสร้างแสดงให้เห็นถึงการประโยชน์การใช้สอยและลักษณะเฉพาะถิ่น และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ 3.ด้านอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดจำหน่าย สัญลักษณ์ลวดลายมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์บ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามบ้านดงอีด้อย ตัวอักษรบนบรรจุภัณฑ์อ่านและเข้าใจง่าย โทนสีเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ รูปแบบหรือรูปทรงที่สวยงาม และการเปิด-ปิดสะดวก ง่ายต่อการใช้งานและการขนส่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา ศุภจริยวัตร. (2565). ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการส่งออก กรณีศึกษา กลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านสุขสำราญ จังหวัดสระแก้ว ความพึงพอใจของผู้บริโภคความพึงพอใจของชาวต่างชาติที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านสุขสำราญเพื่อขยายตลาดสู่ลูกค้าต่างประเทศ ด้านการใช้งาน

สินค้ามีรูปแบบสวยงามมีเอกลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่นี้มีความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการกำหนดให้เหมาะสมกับวิถีของชุมชน รวมทั้งการดำเนินธุรกิจวัฒนธรรมและศักยภาพเฉพาะตัวของ วิสาหกิจชุมชนในแต่ละกลุ่ม

การประเมินความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ด้านโลจิสติกส์และการตลาดที่พัฒนาขึ้นของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ กลุ่มบ้านดงอีต้อย ตำบลแพต อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร มีระดับความพึงพอใจมากในด้านการสร้างเอกลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ให้เป็นที่จดจำได้ง่าย เช่น สี รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำของผู้บริโภค และความพึงพอใจในด้านการปกป้องผลิตภัณฑ์และการบรรจุมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด โครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ให้แข็งแรงเพื่อป้องกันสินค้าภายในที่อาจได้รับความเสียหายจากการขนส่งสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินยาภรณ์ พราหมณ์โชติ. (2565). ทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ สตอเบอร์รี่เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด : กรณีศึกษาบ้านโป่งแยงนอก อำเภอแม่มริม จังหวัดเชียงใหม่ บรรจุภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจ และปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และผู้ผลิตบนบรรจุภัณฑ์จึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อสร้างความแตกต่างในการรับรู้ต่อสินค้าและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. พัฒนาด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์แม้ว่าจะมีการออกแบบที่เน้นเอกลักษณ์และความทันสมัยแต่การพิจารณาถึงฟังก์ชันการใช้งานจริงและการป้องกันผลิตภัณฑ์จากความเสียหายอาจยังไม่เพียงพอ ควรพัฒนาฟังก์ชันการใช้งานในด้านของการป้องกันผลิตภัณฑ์ในรูปแบบของวัสดุที่นำมาใช้สำหรับทำบรรจุภัณฑ์เพื่อป้องกันความเสียหายและสะดวกต่อรูปแบบการขนส่ง
2. มีการออกแบบโครงสร้างและขนาดของบรรจุภัณฑ์ตามประเภทของผลิตภัณฑ์เนื่องจากผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดมีขนาดไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบวัสดุที่นำมาใช้ทำบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ผ้าอ้อมครามในพื้นที่อื่นของ จังหวัดสกลนคร รวมถึงจังหวัดใกล้เคียงเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ตาลกุล, มานวงศ์ ธนิกกุล, พัชราภรณ์ ตันจินดา สิทธิชนน, สิทธิชัยนันท์ ศุภชัย, เหมือนโพธิ์ และ ศรวิภาภฤตาธิการ. (2562) .การวิจัยเพื่อการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาบรรจุภัณฑ์พลาสติกไร้ก้าง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*. 3(1), 77-88.
- ค่านาย อภิปรัชญาสกุล. (2547). โลจิสติกส์เพื่อการผลิตและการดำเนินงาน. โปกส์มีเดีย แอนด์ พับลิชชิง. กรุงเทพฯ
- ค่านาย อภิปรัชญาสกุล. (2557). *สินค้าและบรรจุภัณฑ์*. โปกส์มีเดีย แอนด์ พับลิชชิง. กรุงเทพฯ
- จิราวรรณ สมหวัง, อุษณิ จิตติมณี, กิตติวัลย์ ทองอร่าม และทัชชวษ จุฬสวัสดิ์. (2565). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ โลจิสติกส์สำหรับผลิตภัณฑ์ปลาร้า 5 วันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและการถนอมอาหาร บ้านทุ่งสาธารณ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. *วารสารละครี*. 6(1), 36-51.
- ประสิทธิ์ เวชบรรยงรัตน์. (2561). ออกแบบบรรจุภัณฑ์รักษ์โลก. *วารสารสารสนเทศ*. 17(1), 37-48.
- ธนา น้ำค้างและนุชนาฏ อันรักดี. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสืบสานเอกลักษณ์จากชุมชนไทยทรงดำ. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*. 3(2), 59-68.
- นงค์นุช กลิ่นพิกุล. (2565). การพัฒนาฉลากและบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์น้ำมันงาสกัดเย็น ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยไร่คุณมน อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 “นวัตกรรมการบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ระหว่างวันที่ 28 - 29 พฤษภาคม ณ โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- วินยาภรณ์ พรหมณโชติ. (2565). กลยุทธ์การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สตรีอเบอรี่เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด: กรณีศึกษาบ้านโป่งแยงนอก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*. 2(4), 651-664.
- อัจจิมา ศุภจริยาวัตร. (2565). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการส่งออกกรณีศึกษา กลุ่มผ้าไหมทอมือ บ้านสุขสำราญ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*. 5(1), 429-444.
- Jonathan Corn. (2019). *The Importance of Packaging in Logistics*. May 6, 2022. [shiproyal.com](https://shiproyal.com/rsc-the-importance-of-packaging-in-logistics). <https://shiproyal.com/rsc-the-importance-of-packaging-in-logistics>.

**Factors Affecting Teaching Quality: Students' Perception, Xi'an
Kedagaoxin University, Xi'an City, China**

Yan Lu^{*}, Kingkaew Suwankhiri and Phanthida Laophuangsak

Master of Education Program in Educational Administration

Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

E-mail:1256164885@qq.com

วันที่รับบทความ : 29 กันยายน 2567, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 11 พฤศจิกายน 2567

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 29 พฤศจิกายน 2567

Abstract

This research aimed to study factors affecting teaching quality: students' perception, Xi'an Kedagaoxin University, Xi'an, China. The study was quantitative research by using a questionnaire as the instrument for collecting data. The sample consists of 200 students from Xi'an Kedagaoxin University, selected using and stratified random sampling. Data were analyzed by descriptive statistics in the forms of frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. Moreover, to verify the relationship between independent variables and dependent variables Pearson's correlation analysis, and the hypothesis testing by multiple regression analysis.

The research results found that, the relationship between Motivation, Teaching Methods, Teaching Environment, and Learning Resources impact teaching quality at Xi'an Kedagaoxin University with statistical significance at the 0.05 level. The recommendations from the research are as follows: in terms of motivation, positive strategies and policies, and rewards should be used to increase motivation; in terms of teaching methods, a variety of teaching strategies should be used to stimulate student interest and participation; in terms of teaching environment, classroom infrastructure facilities and the psychological environment should be improved; and in terms of learning resources, learning media and various digital media should be improved.

Keywords: Teaching quality, Motivation, Teaching methods, Teaching environment, Learning resources

1. Introduction

With the advancement of education and societal progress, the quality of higher education has become a significant focus, especially within China's educational system. Teaching quality evaluation plays a central role in educational assessments, as it directly impacts the development of high-level skills and the overall growth of the national economy. Continuous evaluation of teaching quality is essential for identifying areas of improvement and encouraging educators to refine their instructional methods (Han, 2021). Policies such as the "Double First-Class" initiative and the "Overall Plan for Deepening Reform of the Educational System" reflect China's strategic efforts to enhance higher education through curriculum reform, faculty development, and modernization of teaching practices (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2015; State Council of the People's Republic of China, 2018).

The Ministry of Education's Higher Education Quality Assurance Framework provides comprehensive guidelines for evaluating teaching effectiveness, student outcomes, and institutional performance, ensuring alignment with national educational standards (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2015). High-quality teaching has a profound effect on student achievement and long-term development, as demonstrated in studies by Hattie (2008). Effective teaching practices help close socio-economic gaps while fostering critical thinking, personal growth, and lifelong learning (Linda, 1999). Moreover, engaging pedagogical methods and strong teacher-student relationships play a pivotal role in enhancing student motivation and academic success (Fredricks et al., 2004; Pianta et al., 2012).

This research study is important because the assessment of teaching quality is a key factor in the development of higher education, which affects the development of higher skills and the economic growth of a country. This study will help identify the factors that affect the quality of teaching in Xi'an Kedagaosin University, leading to improvements in teaching practices and learning environments. Understanding

these factors will help improve the efficiency of resource allocation, promote student engagement, and improve academic achievement.

In this context, the researcher seeks to examine the factors affecting teaching quality at Xi'an Kedagaoxin University. This investigation is vital for identifying strategies to enhance instructional practices and optimize learning environments. By understanding these factors, it is possible to refine teaching methodologies, improve classroom conditions, and allocate resources more effectively, ultimately contributing to increased student engagement and academic performance.

2. Research objective

To study factors affecting teaching quality: students' perception, Xi'an Kedagaoxin University, Xi'an, China.

3. Literature Review

Teaching quality

The effectiveness of instructional practices in promoting student engagement, deep learning, and academic achievement. It involves creating supportive learning environments where educators demonstrate expertise, pedagogical skills, and self-efficacy. Key elements include subject matter knowledge, empathy, active student participation, and timely feedback. High-quality teaching enhances student outcomes, addresses educational disparities, and supports long-term development, with continuous professional growth being essential for maintaining teaching standards (Hattie, 2008; Fredricks et al., 2004).

Motivation

Research demonstrates a strong positive link between student motivation and teaching quality, with intrinsic motivation significantly impacting the latter (Dahl & Smimou, 2011). Motivated students actively engage, attend classes, and participate in learning activities, boosting educational outcomes (Murwanashyaka et al., 2024). Motivation, readiness, and commitment to learning are key predictors of academic performance and teaching effectiveness (Ren, Y., 2023). Teacher support and peer tutoring further enhance student motivation and success (Lunkina et al., 2023; Boadu et al., 2023). Hence, motivation is hypothesized to affect teaching quality.

Teaching Methods

Research underscores the critical role of teaching methods in influencing teaching quality, which directly affects student outcomes and employability. Pedagogical attributes and research-informed practices positively impact teaching quality, with the latter mediating this relationship (Ikediashi et al., 2023). Integrating theoretical frameworks, ethical values, and moral guidance into teaching enhances student engagement (Kowang et al., 2022). Aligning methods with educational standards, emphasizing evidence-based practices, technology, and assessments, improves efficacy (Meng, 2023). Students favor active learning and ICT for practical skills and deeper understanding (Vaclavik et al., 2022). Thus, teaching methods are hypothesized to affect teaching quality.

Teaching Environment

Research highlights the crucial role of the teaching environment in enhancing teaching quality. A conducive environment boosts student engagement and supports effective instruction (Gao and Abidin, 2023). Inclusive classrooms and strong teacher development programs also positively influence student performance, linking the environment, teacher growth, and student success (Arifin et al., 2024). Classroom atmosphere, including organization and mutual respect, is key to effective teaching (Ofoghi et al., 2024). Therefore, improving the teaching environment is vital for elevating teaching quality (Helmke et al., 1986). Therefore, teaching environment is hypothesized to affect teaching quality.

Learning Resources

Research shows that learning resources significantly enhance teaching quality. High-quality curricula, textbooks, and technology improve content delivery and instruction (Suyatmo et al., 2024). Interactive materials, such as multimedia and educational software, boost student engagement and motivation (Jonassen et al., 2008), while diverse resources address different learning needs, ensuring accessibility for all students (Fleming, 2024). Therefore, learning resources are hypothesized to affect teaching quality.

4. Research Hypothesis

Therefore, this study proposes the following hypotheses:

hypothesis 1 Motivation affects the teaching quality.

hypothesis 2 Teaching methods affect the teaching quality.

hypothesis 3 Teaching environment affects the teaching quality.

hypothesis 4 Learning resources affect the teaching quality.

5. Conceptual Framework

By reviewing related literature, the researcher could synthesize the research conceptual framework as shown in figure 1 below:

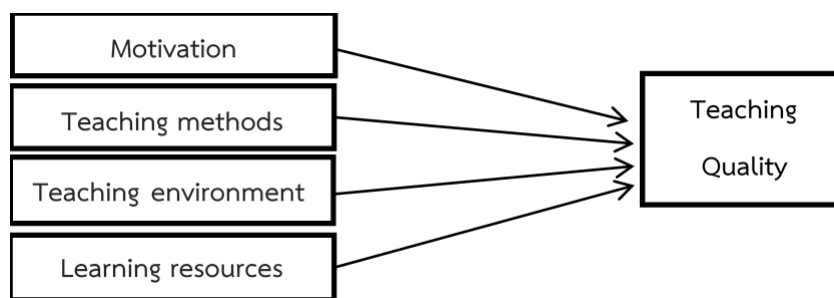

Figure 1 Conceptual framework

6. Research Methodology

Population and Sample

In this study, the population consisted of students from Xi'an Kedagaoxin University. According to the data retrieved from the official website of the university, the total number of senior students enrolled is 3,514. The sample size was determined using Daniel Soper's principles, based on an effect size of 0.10, statistical power of 0.95, four predictors, and a significance level of 0.05, was calculated to be 191 students. Data were collected through questionnaires distributed to students, yielding a total of 200 responses. The data collection employed stratified random sampling to ensure an equal chance of selection for each student.

Research Tools

The questionnaire used in this study was developed based on a thorough literature review and consists of two sections. The first section gathers basic demographic information, such as gender, age, major, grade, and study mode. The second section measures variables related to teaching quality, including four

predictive variables and one criterion variable. The scale includes 37 items with responses ranging from "strongly disagree" to "strongly agree," assigned values from 1 to 5, where higher values indicate stronger agreement.

Reliability and validity

The research examined the validity of the revised questionnaire's Content evaluation from three experts. It was found that all questions had an IOC between .67-1.00, which is greater than .50. The reliability of the questionnaire was evaluated using Cronbach's alpha for five variables scale: motivation, teaching methods, teaching environment, learning resources, and teaching quality. Each variable scale exhibited a Cronbach's alpha exceeding 0.70, indicating the questionnaire's suitability for data collection.

Data Collection

The research instrument is a questionnaire by sending a QR code through online channels to Xi'an Kedagaoxin University 200 senior students to collect data. And the researcher distributed the questionnaire to senior counselors and teachers at the Xi'an Kedagaoxin University to senior students.

Data Analysis

The study employed a quantitative research methodology. Following the completion of data collection, Jamovi 2.3.21 was utilized to examine and analyze the data systematically. The analyses conducted included descriptive analysis, correlation analysis, and multiple regression analysis (By utilizing the 'enter' selection method, this approach facilitates the simultaneous examination of multiple predictor variables' impacts on the outcome variable. Moreover, it provides predictive capabilities while accounting for the influence of other variables).

7. Research Results

7.1 Analysis of Respondent's Demographics

Analysis of demographic data including gender, age, major, grade rank in this major, mode of study, and grade of 200 students in Xi'an Kedagaoxin University in Xi'an City, China.

Table 1 Analysis of demographic factors of university students

Personal factors		frequency	percentage
Gender			
	Male	99	49.5
	Female	101	50.5
Age			
	22 years old	83	41.5
	23 years old	97	48.5
	24 years old	20	10.0

Table 1 Continue

Personal factors	frequency	percentage
Major		
Biological Sciences	24	12.0
Business and Management	20	10.0
Communications	25	12.5
Education	22	11.0
Engineering	23	11.5
Fine and Performing Arts	21	10.5
Health Sciences	24	12.0
Humanities	20	10.0
Physical Sciences, Mathematics and Computer Science	21	10.5
Grades rank in this major		
top30%	63	31.5
30%-50%	90	45.0
50%-70%	30	15.0
70%later	17	8.5
Mode of study		
full-time education	200	100
Grade		
Senior	200	100

From the above Table 1, it is found that there were 200 students, most of whom were female 50.5%, aged 23 years old, accounting for 48.5%, Their academic disciplines were diverse, with significant representation in Biological Sciences (12.0%), Communications (12.5%), and Health Sciences (12.0%). Regarding academic performance, 31.5% ranked in the top 30% of their cohort, while 45.0% fell between the 30th and 50th percentiles. All respondents (100%) were full-time senior students.

7.2 Analysis level of factors affecting teaching quality: students' perception, Xi'an Kedagaoxin University, Xi'an, China.

Table 2 Descriptive Statistics Analysis of Variables

Factors affecting teaching quality	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
Motivation	3.70	0.839	-0.723	0.185
Teaching Methods	3.87	0.726	-0.631	0.563
Teaching Environment	3.63	1.01	-0.807	-0.230
Learning Resources	4.00	0.746	-1.10	1.47

Teaching Quality	4.07	0730	-1.25	1.68
------------------	------	------	-------	------

From Table 2, it is observed that learning resources had the highest mean value of 4.00, while the teaching environment had the lowest mean value of 3.63. Notably, the standard deviations for all variables, except for the teaching environment, are less than 1, suggesting minimal fluctuations in the original sample data obtained through the questionnaire and a high level of consensus among respondents. Skewness<0 indicates that the data distribution is left. Skewed compared to a normal distribution, meaning there are more extreme values on the left side of the data. Except for the teaching environment, Kurtosis>0 indicates that the overall data distribution is more peaked or leptokurtic compared to a normal distribution.

Table 3 Analysis of relationships between motivation, teaching methods, teaching environment, learning resources, and teaching quality.

	Motivation	Teaching Methods	Teaching Environment	Learning Resources	Collinearity Statistics	
					Tolerance	VIF
Motivation					0.831	1.20
Teaching Methods	0.395***				0.785	1.27
Teaching Environment	0.209**	0.285***			0.844	1.19
Learning Resources	0.178*	0.251***	0.325***		0.864	1.16
Teaching Quality	0.484***	0.456***	0.540***	0.431***		

***p<0.001

From Table 3 reveals a significant positive correlation between motivation, teaching methods, teaching environment, learning resources, and teaching quality. The Pearson correlation coefficients for these relationships are 0.484, 0.456, 0.540, and 0.431, respectively.

Table 4 Analysis of factors affecting teaching quality: students' perception, Xi'an Kedagaoxin University, Xi'an, China.

	b	SE	T	p	β	Collinearity Statistics VIF
Constant	0.621	0.2633	2.36*	0.019		
Motivation (MOT)	0.260	0.0477	5.45***	<0.001	0.299	1.20
Teaching Methods(TEM)	0.183	0.0567	3.22***	0.001	0.182	1.27
Teaching Environment (TEE)	0.258	0.0395	6.53***	<0.001	0.355	1.19
Learning Resources (RES)	0.212	0.0526	4.02***	<0.001	0.216	1.16
$R^2=0.513$, Adjusted $R^2 = 0.503$, $F=51.3$, $p=0.000$, * $p<0.05$, ** $p<0.01$, *** $p<0.001$						

From Table 4, The data presented in the table shows the following :conclusions

1)The fit of this linear regression model is strong, with an R-squared value of 0.513. This implies that the four predictive variables - Motivation (MOT), Teaching Methods (TEM), Teaching Environment (TEE), and Learning Resources (RES) - collectively account for 51.3% of the variance in teaching quality. Therefore, the results of this data analysis effectively reflect the influence of these predictive variables on the criteria variable, teaching quality.

2) The VIF values for all four predictive variables in this multiple regression analysis are less than 5, indicating the absence of multicollinearity among them. This signifies that the analysis results are both accurate and reliable.

3) The data reveals the significance of this regression equation, with an F-value of 51.3 and each p-value less than 0.001. This indicates the meaningfulness of the model, demonstrating that the four predictive variables have a significant impact on the criteria variable, teaching quality.

4) Among the four predictive variables, all variables exhibit significant positive effects on teaching quality. Motivation ($p<0.001$), teaching methods ($p=0.001$),

teaching environment ($p < 0.001$), and learning resources ($p < 0.001$) all significantly and positively influence teaching quality.

Finally, based on the above analysis, the regression equation between predictive variable and criteria variable is as follow:

Regression equation in unstandardized coefficients

$$TEQ = 0.621 + 0.260MOT + 0.183TEM + 0.258TEE + 0.212RES \quad (1)$$

Regression equation in standardized coefficients

$$TEQ = 0.299MOT + 0.182TEM + 0.355TEE + 0.216RES \quad (2)$$

Standardizing the partial regression coefficients allows for the comparison of the magnitudes of the effects of different independent variables on the dependent variable. From equation (2), founded that the most factor affect teaching quality at the significance level of 0.05 are teaching environment had a regression coefficient (β_3) of 0.355. Motivation had a regression coefficient (β_1) of 0.299, Learning Resources had a regression coefficient (β_4) of 0.216, and Teaching Methods had a regression coefficient (β_2) of 0.182.

8. Research Discussion

The results of the statistical hypothesis testing have identified four principal factors that significantly influence the teaching quality at Xi'an Kedagaoxin University, as outlined below:

Motivation is a critical determinant, influencing teaching quality through various mechanisms such as student engagement with course material and the alignment of educational objectives with personal aspirations. This is supported by Dahl and Smimou (2011) and Murwanashyaka et al. (2024), who demonstrate that high-quality teaching enhances both intrinsic and extrinsic motivation, thereby improving academic performance.

Teaching methods also play a pivotal role, as they shape the ways in which students engage with and comprehend educational content. Effective teaching methods, which include a range of instructional techniques and collaborative learning activities, are crucial for achieving positive educational outcomes. This relationship is affirmed by Ikediashi et al. (2023), who highlight the significance of

pedagogical strategies in enhancing teaching quality.

The teaching environment further influences teaching quality by affecting student motivation and engagement. A well-maintained and supportive classroom environment, as identified by Gao and Abidin (2023) and Arifin et al. (2024), is essential for fostering effective learning experiences.

Additionally, learning resources are integral to teaching quality, with their adequacy and relevance directly impacting student engagement and educational effectiveness. Research by Suyatmo et al. (2024) underscores the importance of high-quality, well-structured resources in supporting effective teaching.

Collectively, these findings validate the research hypotheses and underscore the critical role of motivation, teaching methods, teaching environment, and learning resources in enhancing teaching quality at Xi'an Kedagaoxin University.

9. Recommendation

9.1 Recommendation for utilizing the research results

9.1.1 Motivation affects the quality of teaching. Therefore, universities should adopt clear strategies and policies to increase student motivation and use positive feedback and rewards to increase motivation.

9.1.2 Teaching methods affect the quality of teaching. Therefore, universities should adopt a variety of teaching strategies, such as interactive teaching, case studies and project-based learning, to stimulate student interest and engagement.

9.1.3 Teaching environment affects the quality of teaching. Therefore, universities should improve facilities, improve the psychological environment in the classroom and maintain teaching infrastructure.

9.1.4 Learning resources affect the quality of teaching. Therefore, universities need to improve learning media, including textbooks, multimedia and a variety of digital resources, and invest in laboratory equipment for better student engagement and outcomes.

9.2 Recommendations for further research

Based on the findings in the research, there are suggestions for further research as follows:

9.2.1 Broaden Sampling: The study is limited to students from Xi'an Kedagaoxin University, restricting its generalizability. Future research should include students

from multiple institutions across China for a more comprehensive understanding and comparative analysis.

9.2.2 Add Qualitative Methods: The study relies solely on quantitative data, which may not capture all factors affecting teaching quality. Future research should integrate qualitative methods, such as interviews or focus groups, for deeper insights.

9.2.3 Improve Explanatory Power: With an R-squared value of 0.513, the study explains 51.3% of the variance in teaching quality. Future research should incorporate additional variables, such as student engagement and curriculum design, to enhance the model's accuracy.

10. Acknowledgment

Thanks to all the professors and teachers whose support and guidance have been instrumental in the completion of this research. The value of this study, if deemed beneficial to society, is attributed to the contributions of these esteemed individuals. However, any mistakes happened in this research, the researcher would like to accept humbly and apologize for any inconvenience.

11. References

- Arifin, A., Suryaningsih, S. S., & Arifudin, O. (2024). The Relationship Between Classroom Environment, Teacher Professional Development, and Student Academic Performance in Secondary Education. *International Education TrendIssues*, 2(2), 151-159.
- Boadu, S. K., Arthur, Y. D., & Bonyah, E. (2023). Mediation and moderation effects of motivation and teaching quality on the relationship between peer tutoring and mathematics achievement. *Journal of Mathematics and Science Teacher*, 3(2): 39
- Dahl, D. W., & Smimou, K. (2011). Does motivation matter? On the relationship between perceived quality of teaching and students' motivational orientations. *Managerial Finance*, 37(7), 582-609.
- Fleming, R. S. (2024). *Preparing for a Successful Faculty Career: Achieving Career Excellence as a Faculty Member*. Springer Nature.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of educational research*, 74(1), 59-109.

- Gao, Y., & Abidin, N. B. H. Z. (2023). Analysis of the Relationship Between Teaching Environment and Teaching Quality in Inner Mongolia Universities. *Journal of Contemporary Educational Research*, 7(12), 376-382.
- Han, Z. (2021). A Fuzzy Logic and Multilevel Analysis-Based Evaluation Algorithm for Digital Teaching Quality in Colleges and Universities. *Scientific Programming*, 2021(1), 7026531.
- Hattie, J. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
- Helmke, A., Schneider, W., & Weinert, F. E. (1986). Quality of instruction and classroom learning outcomes: The German contribution to the IEA classroom environment study. *Teaching and Teacher Education*, 2(1), 1-18
- Ikediashi, D., Moobela, C., Leitch, K., Dan-Jumbo, N., Dania, A., Akoh, S. R. R., & Esangbedo, P. (2023). Lecturer's pedagogical attributes and teaching quality for construction and engineering education in UK universities: mediating effect of research-informed teaching. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 16(3), 875-890.
- Jonassen, D., Spector, M. J., Driscoll, M., Merrill, M. D., van Merrienboer, J., & Driscoll, M. P. (2008). *Handbook of research on educational communications and technology: a project of the association for educational communications and technology*. Routledge.
- Kowang, T. O., Yew, L. K., Yen, H. W., Hee, O. C., Fei, G. C., Rasli, A., & Long, C. S. (2022). Relationship between teaching quality factors and employability among Technology Management students. *In J Eval & Res Educ ISSN*, 2252(8822), 1155.
- Linda, D. H. (1999). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Retrieved September, 25, 2006*.
- Lunkina, M. V., Gordeeva, T. O., Diryugina, E. G., & Pshenichnyuk, D. V. (2023). Teaching quality as a predictor of student engagement, well-being and performance. *RUDN Journal of Psychology and Pedagogics*, 20(3), 628-649.
- Meng, S. (2023). Enhancing Teaching and Learning: Aligning Instructional Practices with Education Quality Standards. *Research and Advances in Education*, 2(7), 17-31.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2015). The "Double First-Class" initiative. *Retrieved from <http://www.moe.gov.cn>*

- Murwanashyaka, P., Bikorimana, D., Berabose, V., Tuyishimire, L., Turatsinze, J. B., & Tuyizere, G. (2024). Teachers' Extrinsic Motivation on Quality Education in Nyamasheke District, Rwanda. *East African Journal of Education Studies*, 7(1), 377-388.
- Ofoghi, N., Sadeghi, A., & Babaei, M. (2024). Effects of Classroom Atmosphere on the Quality of Learning (QoL) for Students Learning. *Progress in Language, Literature and Education Research*, Vol. 6, 28 February 2024 , 45-61.
- Pianta, R. C., Hamre, B. K., & Allen, J. P. (2012). Teacher-student relationships and engagement: Conceptualizing, measuring, and improving the capacity of classroom interactions. *In Handbook of research on student engagement* (pp. 365-386). Boston, MA: Springer US.
- Ren, Y. (2023). The Influence of Competencies, Motivation, And Commitment on Teacher's Performance Towards a Causal Model for Quality Teaching. *International Journal of Education and Humanities*, 11(1), 144-149.
- State Council of the People's Republic of China. (2018). Overall Plan for Deepening Reform of the Educational System. Retrieved from (State Council website) (<http://www.gov.cn>).
- Suyatmo, S., Ekohariadi, E., & Wardhono, A. (2024). Analysis of Teaching Quality Factors at Aviation Vocational Education. *IJORE: International Journal of Recent Educational Research*, 5(3), 561-573.
- Vaclavik, M., Tomasek, M., Cervenkova, I., & Baarova, B. (2022). Analysis of Quality Teaching and Learning from the Perspective of University Students. *Education Sciences*, 12(11), 820.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง
Factors Influencing Organizational Commitment of Civil Servants in a Government Agency

ศศิณา สุนทรพฤกษ์, ยุทธนา มหาวงศ์, อภิญญา จันดาแสง, อุษา เทวารัตติกาล*

Sasina Soontornpreuk, Yuttana Mahawong, Apinya Handasang, Uhsa Tevarattikal*

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

E-mail:uhsateva@gmail.com

วันที่รับบทความ : 16 สิงหาคม 2567, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 25 ตุลาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 2 : 6 พฤศจิกายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 3 : 27 พฤศจิกายน 2567

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 30 พฤศจิกายน 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความผูกพันองค์กร เปรียบเทียบระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันองค์กรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และปัจจัยด้านลักษณะงาน มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 51.3 ($R^2 = 0.513$) ซึ่งมีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านลักษณะการทำงานเป็นทีม และด้านความท้าทายในการทำงาน ส่วนด้านความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ

63.6 ($R^2 = 0.636$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีทั้งหมด 1 ปัจจัย ได้แก่ ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร

คำสำคัญ: ความผูกพันองค์กร, ปัจจัยด้านลักษณะงาน, ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงาน

Abstract

This study examines and compares the organizational commitment levels among civil servants working in a specific government agency, categorized by personal factors. Additionally, it aims to identify the factors affecting these civil servants' organizational commitment. The sample group consisted of 180 civil servants working in the government agency. The research instrument used was a questionnaire. The statistics used in the research included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test for group comparisons, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The study found that the overall level of organizational commitment among civil servants in a government agency was high. A comparison of organizational commitment based on personal factors revealed that civil servants of different genders, ages, marital statuses, and lengths of service showed no statistically significant differences in their organizational commitment. However, civil servants with different educational levels, average monthly incomes, and job positions demonstrated statistically significant differences in organizational commitment at the 0.01 level, accounting for 51.3% ($R^2 = 0.513$) of the variance. Furthermore, work characteristics factors were significantly related to the organizational commitment of civil servants in the government agency at the 0.01 level. Two key factors were identified: teamwork and job challenge. The job satisfaction of civil servants working in a government agency was found to have a significant correlation with organizational commitment, accounting for 63.6% ($R^2 = 0.636$) at a statistical significance level of 0.01. A single factor influences this correlation: the sense of being valued by the organization.

Keywords: Organizational Commitment, Work Characteristics Factors, Job Satisfaction Factors

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีความเจริญเติบโตเป็นอย่างมากส่งผลให้มีความก้าวหน้าที่ดีในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทำให้

ปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรในด้านของความผูกพันองค์กร ดังนั้น ในด้านด้านลักษณะงาน และความพึงพอใจในการทำงานย่อมมีผลด้วยเช่นกัน ส่วนองค์กรจะเกิดประสิทธิภาพและการประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ใช่เพียงแค่ผู้บริหารที่เป็นผู้แก้ไขหรือปรับเปลี่ยนเพียงปัจจัยเดียว แต่ขึ้นอยู่กับบุคลากรในองค์กรด้วยเช่นกัน เพราะบุคลากรในองค์กรเปรียบเสมือนเพชรขององค์กรและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก สำหรับองค์กรควรต้องใส่ใจเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน สร้างแรงจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นในหน้าที่ของตนก่อให้เกิดความทุ่มเทเพื่อเป้าหมายขององค์กร การศึกษาถึงความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการบริหาร การวางแผนกำลังคน การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร ตลอดจนทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เกิดความรักองค์กร อันจะช่วยลดอัตราการขาดงาน ความเฉื่อยชา การเปลี่ยนงานใหม่อีกด้วย กล่าวคือ หากบุคลากรมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร ก็ย่อมจะใช้ความพยายามและความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการทำงานในหน้าที่เพื่อองค์กร อันจะเสริมสร้างให้เกิดผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และผลสำเร็จต่อองค์กร (เบญจวรรณ ฐิติกาล, 2562)

ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากร คือองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้เพราะการที่องค์กรหนึ่ง ๆ จะบรรลุถึงเป้าหมายได้สำเร็จนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรภายในองค์กรนั้น ๆ นอกจากนั้น บุคลากรเหล่านั้นยังต้องมีคุณภาพไม่ว่าจะเป็นในด้าน ความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะในการทำงาน และมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุณลักษณะที่สำคัญและได้รับความสนใจจากทั้งนักวิชาการและนักบริหารในปัจจุบันได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจากทั้งสองปัจจัยนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากร ทุ่มเทความพยายามในการทำงานอย่างเต็มที่ ความผูกพันต่องานคือ ภาวะทางจิตใจของบุคคลที่ รู้สึกพึงพอใจและเต็มอึดในงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการมีพลังเต็มเปี่ยม การอุทิศตน และการ ซึมซาบกับงาน (Schaufeli, Salanova, González- Romá, & Bakker, 2002) ส่วนความผูกพันต่อองค์กรคือ ภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกยึดมั่นในองค์กรของตน ทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ เสียสละเพื่อองค์กร จงรักภักดีต่อองค์กร และปรารถนาที่จะดำรงการเป็นสมาชิกขององค์กร (Meyer และ Allen ,1991)

การศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและท้าทายความสามารถของผู้บริหารอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร เพิ่มแรงจูงใจและความมุ่งมั่นของข้าราชการ ทำให้เกิดความตั้งใจในการทำงานและการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้บริการที่มอบให้ประชาชนมีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้การเข้าใจความผูกพันในองค์กรช่วยให้องค์กรสามารถวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้ตรงจุด เช่น การฝึกอบรม การเสริมสร้างทักษะ และการให้โอกาสในการเติบโตภายในองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความผูกพันในระยะยาว เมื่อข้าราชการมีความผูกพันกับองค์กร จะลดโอกาสการลาออก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาและฝึกอบรมบุคลากรใหม่ รวมถึงสร้างบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์และความร่วมมือระหว่างพนักงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีและเสริมสร้าง

ความสามัคคีในทีม ช่วยสร้างความรักดีและความรับผิดชอบของข้าราชการ ทำให้ข้าราชการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงาน มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และมีความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความไว้วางใจของประชาชน ต่อองค์กรและระบบราชการโดยรวม ซึ่งการมีข้าราชการที่มีความผูกพันกับองค์กรจะช่วยสร้างความมั่นคงให้กับระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับโครงสร้างองค์กร การมีบุคลากรที่มีความผูกพันจะทำให้องค์กรสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นและมีความยั่งยืน

ปัจจัยด้านลักษณะงานมีบทบาทสำคัญในการส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรในองค์กร อาทิเช่น ในด้านความท้าทายในการทำงานมีอิทธิพลอย่างมากต่อความผูกพันของบุคลากรในองค์กร เนื่องจากความท้าทายในการทำงานสามารถสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้ข้าราชการพัฒนาตนเองและรู้สึกมีคุณค่าในงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความผูกพันและทำให้พวกเขามีความพึงพอใจในการทำงานกับองค์กร ในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความผูกพันในองค์กร เพราะช่วยเพิ่มแรงจูงใจ ความพึงพอใจในการทำงาน และความรู้สึกมีคุณค่าในสายอาชีพ ทำให้ข้าราชการรู้สึกภาคภูมิใจและพร้อมที่จะอยู่กับองค์กร รวมถึงการให้ข้าราชการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร เพราะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่า แรงจูงใจ และความไว้วางใจในองค์กร ส่งผลให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะทำงานร่วมกับองค์กรในระยะยาวและทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร และในด้านลักษณะการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความผูกพันในองค์กร เนื่องจากการทำงานเป็นทีมช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและส่งเสริมความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในองค์กร จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานส่งผลโดยตรงต่อความรู้สึกเชิงบวกที่ข้าราชการมีต่อองค์กรและระดับความผูกพันที่มี หากลักษณะงานสามารถตอบโจทย์ความต้องการและความคาดหวังของข้าราชการได้ดี พวกเขาจะมีแนวโน้มที่จะผูกพันกับองค์กรในระยะยาว และความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงานมีความสำคัญต่อความผูกพันในองค์กรในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มความจงรักภักดี ความรู้สึกภาคภูมิใจในองค์กร หรือการลดอัตราการลาออก บุคลากรที่มีความพึงพอใจสูงจะมีแนวโน้มที่จะทำงานด้วยความมุ่งมั่นและมีความผูกพันกับองค์กรในระยะยาว

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยในการศึกษารั้งนี้ศึกษาจากข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญของประเทศไทย เพื่อการพัฒนาบุคลากรและเพื่อนำไปสู่องค์กรแห่งความสุขในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

ตามแนวคิดของ Meyer และ Allen (1991) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กร ที่แสดงออกถึงความทุ่มเทและความสัมพันธ์ที่พนักงานมีต่อองค์กร ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายด้าน เช่น

- 1) ความทุ่มเทในการทำงาน (Work Dedication) คือ การมุ่งมั่นทำงานอย่างเต็มที่ และการแสดงถึงความตั้งใจในการทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร
- 2) ความปรารถนาที่จะดำรงการเป็นสมาชิกขององค์กร (Desire to Remain a Member) คือ ความต้องการหรือความเต็มใจที่จะยังคงทำงานในองค์กรต่อไป ไม่ย้ายออกหรือหางานที่อื่น
- 3) ความจงรักภักดีต่อองค์กร (Organizational Loyalty) คือ ความรู้สึกผูกพันและมีความจงรักภักดีต่อองค์กร รักษาผลประโยชน์และเกียรติขององค์กร
- 4) ความเสียสละเพื่อองค์กร (Sacrifice for the Organization) คือ การยอมสละเวลา ความสะดวกสบาย หรือทรัพยากรส่วนตัวเพื่อประโยชน์และความสำเร็จขององค์กร

องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญของการวัดระดับความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว

3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะงาน

ตามแนวคิดของ Hackman และ Oldham (1976) กล่าวว่า ปัจจัยด้านลักษณะงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญในบริบทของการจัดการทรัพยากรบุคคลและพฤติกรรมองค์กร ประกอบด้วย

- 1) ความท้าทายในการทำงาน (Job Challenge) หมายถึง งานที่มีความท้าทายเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นแรงจูงใจของพนักงาน ทำให้พนักงานรู้สึกว่าการทำมีคุณค่าและน่าสนใจ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความผูกพันและความพึงพอใจในการทำงาน
- 2) ความก้าวหน้า (Career Advancement) หมายถึง โอกาสในการเติบโตในหน้าที่การงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พนักงานรู้สึกว่ามือนาคตที่มั่นคงในองค์กร หากองค์กรมีระบบการเลื่อนขั้นที่ชัดเจน พนักงานจะมีแรงจูงใจในการทำงานและมีความผูกพันมากขึ้น
- 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-Making) หมายถึง การที่พนักงานมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของงานหรือองค์กร เป็นปัจจัยที่ช่วยสร้าง

ความรู้สึกเป็นเจ้าของในงานและองค์กร ทำให้พนักงานรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในความสำเร็จขององค์กร

- 4) ลักษณะการทำงานเป็นทีม (Teamwork) หมายถึง การทำงานร่วมกันเป็นทีมที่ดีช่วยเสริมสร้างความร่วมมือ ความเชื่อมั่น และความเป็นหนึ่งเดียวในองค์กร ซึ่งส่งผลให้พนักงานรู้สึกผูกพันและมีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น การทำงานเป็นทีมยังส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ในองค์กร

องค์ประกอบเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน แต่ยังส่งผลโดยตรงต่อระดับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร ซึ่งในทางปฏิบัติจะช่วยลดอัตราการลาออกและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน

3.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน

เป็นแนวคิดที่สำคัญในด้านการจัดการทรัพยากรบุคคลและพฤติกรรมองค์กร โดยหมายถึงความรู้สึกของพนักงานต่อการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน การรักษาพนักงาน และความสำเร็จขององค์กร แนวคิดความพึงพอใจในการทำงานได้รับการศึกษามานานและสามารถอธิบายได้ผ่านทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor Theory) ซึ่งได้แก่

- 1) ปัจจัยจูงใจ (Motivators) – ปัจจัยที่ส่งผลให้พนักงานมีความพึงพอใจและมีแรงจูงใจ เช่น ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับจากผู้อื่น ความรับผิดชอบ โอกาสก้าวหน้า และลักษณะของงานที่ท้าทาย
- 2) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) – ปัจจัยที่ไม่ได้สร้างความพึงพอใจโดยตรง แต่หากขาดหายไปจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ เช่น ค่าตอบแทน นโยบายขององค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

4. สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน ตำแหน่งงาน หน่วยงานและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความผูกพันองค์กรแตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาค้างนี้ คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง โดยที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงาน จำนวน 288 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565)

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง โดยการเทียบจากตารางสัดส่วนของ Krejcie Morgan (1970 อ้างถึงใน กัลยา วาณิชยปัญญา, 2561) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 165 ตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 165 ตัวอย่าง แต่เพื่อให้ง่ายต่อการทำข้อมูลทางวิจัยจึงปรับให้เป็น 180 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลในลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

โดยลักษณะแบบสอบถามส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำมาสรุปผลคะแนน และคำนวณค่าเฉลี่ย เพื่อใช้ในการแปลความหมาย ทั้งนี้ได้แบ่งเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามความจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำในระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2567 ได้แบบสอบถาม จำนวน 180 ฉบับ มีอัตราตอบกลับร้อยละ 100

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

5.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

โดยนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Concordance) หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาลงความเห็น โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้อง

ให้คะแนน 0 ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง

ให้คะแนน - 1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้อง

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาความสอดคล้องจากสูตรดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective Congruence Index: IOC) (กรมวิชาการ. 2545 : 65)

$$IOC = \Sigma R/N$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
	ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องทุกข้อ และในข้อที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อความให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.5 ประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

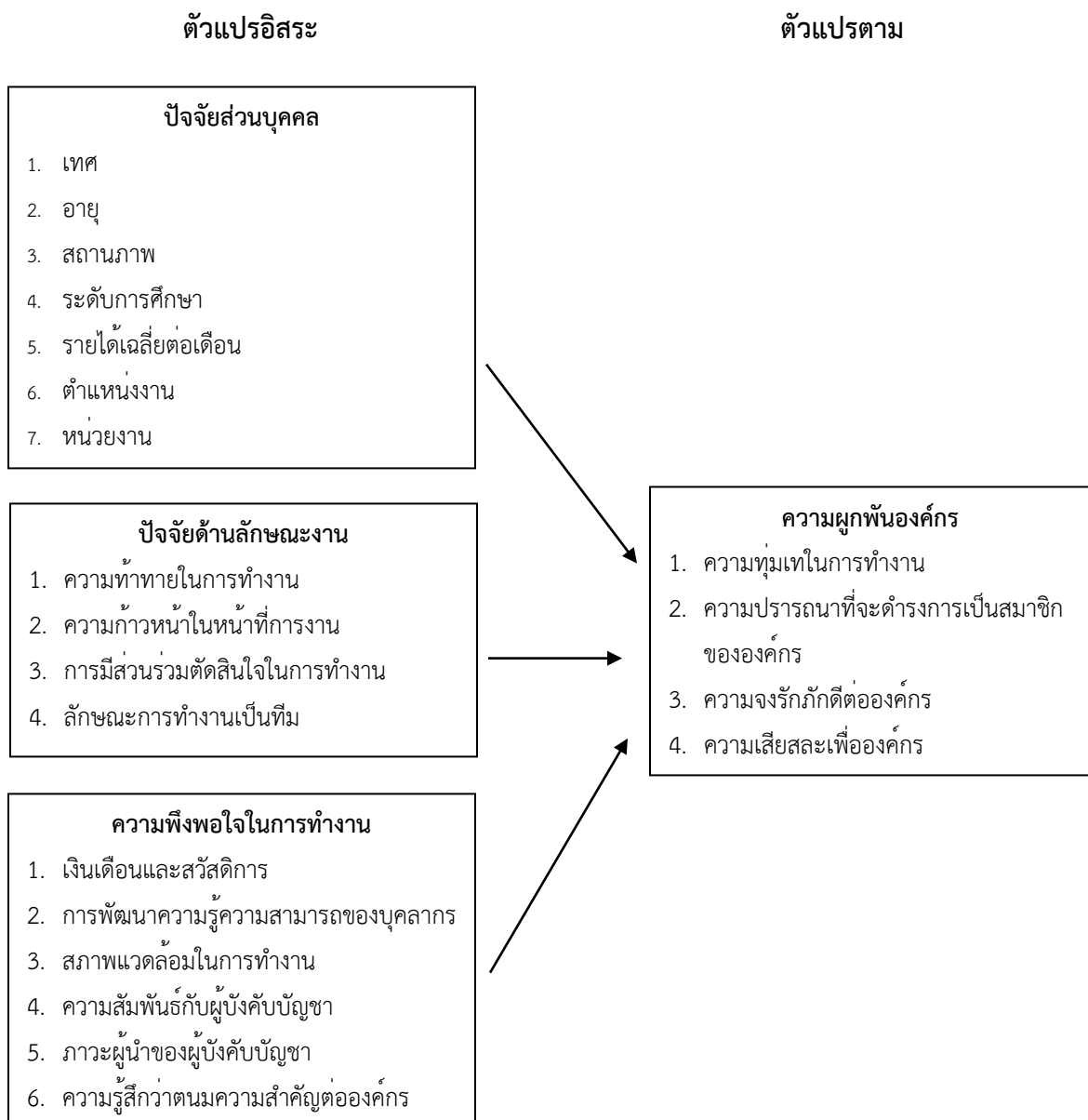
1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ประเมินระดับความผูกพันในองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการ ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง วิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และหากมีความแตกต่าง ให้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง วิเคราะห์หาค่าถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดงานวิจัย

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.20 และเพศชาย ร้อยละ 47.80 ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 34.40 รองลงมา ได้แก่ อายุ 31 - 40 ร้อยละ 33.90 อายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 18.30 และอายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 13.30 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ มีสถานภาพ สมรส ร้อยละ 57.80 รองลงมา ได้แก่ โสด ร้อยละ 38.30 และ หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 3.90 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 51.10 รองลงมา ได้แก่ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 37.20 และ ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 11.70 ตามลำดับ ใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001- 20,000 บาท ร้อยละ 32.80 รองลงมา ได้แก่ 20,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 22.20 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 21.70 มากกว่า 40,000 บาท ร้อยละ 18.30 และไม่เกิน 10,001 บาท ร้อยละ 5.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ มี ตำแหน่งงาน ประเภทวิชาการ ร้อยละ 48.30 รองลงมา ได้แก่ ประเภททั่วไป ร้อยละ 30.60 ประเภทอำนวยการ ร้อยละ 13.90 และประเภทบริหาร ร้อยละ 7.20 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ไม่เกิน 10 ร้อยละ 46.60 รองลงมา ได้แก่ 11 - 20 ปี ร้อยละ 31.70 21 - 30 ปี ร้อยละ 15.00 และมากกว่า 30 ปี ร้อยละ 6.70 ตามลำดับ

6.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความผูกพันในองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

ตารางที่ 1 แสดงระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งโดยรวม

ความผูกพันองค์กร	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความหมาย
1. ด้านความทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ	4.09	0.71	มาก
2. ด้านความเสียสละเพื่อองค์กร	4.09	0.71	มาก
3. ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร	4.09	0.70	มาก
4. ด้านความปรารถนาที่จะดำรงการเป็นสมาชิกขององค์กร	3.99	0.80	มาก
ความผูกพันองค์กรโดยรวม	4.06	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ ด้านความทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ด้านความเสียสละเพื่อองค์กร และด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร ($\bar{X}$ = 4.09) รองลงมา ได้แก่ ด้านความปรารถนาที่จะดำรงการเป็นสมาชิกขององค์กร ($\bar{X}$ = 4.99) ตามลำดับ

6.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยด้านลักษณะงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

ตารางที่ 2 ระดับปัจจัยด้านลักษณะงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งโดยรวม

ปัจจัยด้านลักษณะงาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความหมาย
1. ด้านลักษณะการทำงานเป็นทีม	4.01	0.78	มาก
2. ด้านความท้าทายในการทำงาน	3.99	0.72	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงาน	3.90	0.81	มาก
4. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	3.76	0.92	มาก
ด้านลักษณะงานโดยรวม	3.91	0.80	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัจจัยด้านลักษณะงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ = 4.01) รองลงมา ได้แก่ ด้านความท้าทายในการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.99) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.90) และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ($\bar{X}$ = 3.76) ตามลำดับ

6.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งโดยรวม

ความพึงพอใจในการทำงาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความหมาย
1. ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร	4.02	0.80	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา	3.97	0.78	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.89	0.82	มาก
4. ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร	3.85	0.79	มาก
5. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.83	0.79	มาก
6. ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	3.36	0.75	ปานกลาง
ความพึงพอใจในการทำงานโดยรวม	3.82	0.78	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้สึกว่า

ตนมีความสำคัญต่อองค์กร ($\bar{X}$ = 4.02) รองลงมา ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.97) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.83) ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ($\bar{X}$ = 3.85) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.83) และด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ($\bar{X}$ = 3.36) ตามลำดับ

6.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

การเปรียบเทียบระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

1) บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาปริญญาตรีที่สูงกว่าปริญญาตรีมีค่า Sig. เท่ากับ .001 แสดงว่า บุคลากร ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีที่สูงกว่าปริญญาตรีมีระดับความผูกพันองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 5 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีค่า Sig. เท่ากับ .041 แสดงว่า บุคลากร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คู่ที่ 2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท กับ มากกว่า 40,000 บาท มีค่า Sig. เท่ากับ .021 แสดงว่า บุคลากร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท กับ มากกว่า 40,000 บาท มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คู่ที่ 3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท กับ มากกว่า 40,000 บาท มีค่า Sig. เท่ากับ .021 แสดงว่า บุคลากร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท กับ มากกว่า 40,000 บาท มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คู่ที่ 4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001–30,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีค่า Sig. เท่ากับ .002 แสดงว่า บุคลากร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001–30,000 บาท กับ 30,001-40,000 บาท มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คู่ที่ 5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001–30,000 บาท กับ มากกว่า 40,000 บาท มีค่า Sig. เท่ากับ .001 แสดงว่าบุคลากร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001–30,000 บาท กับ มากกว่า 40,000 บาท มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) บุคลากรที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงพิจารณาเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 ตำแหน่งงานประเภทบริหารกับประเภทอำนวยการ มีค่า Sig. เท่ากับ .001 แสดงว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งงานประเภทบริหารกับประเภทอำนวยการ มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คู่ที่ 2 ตำแหน่งงานประเภทบริหารกับประเภทวิชาการ มีค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งงานประเภทบริหารกับประเภทวิชาการ มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คู่ที่ 3 ตำแหน่งงานประเภทบริหารกับประเภททั่วไป มีค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งงานประเภทบริหารกับประเภททั่วไป มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 แสดงผลการสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1	เพศ	ปฏิเสธสมมติฐาน
2	อายุ	ปฏิเสธสมมติฐาน
3	สถานภาพ	ปฏิเสธสมมติฐาน
4	ระดับการศึกษา	ยอมรับสมมติฐาน
5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ยอมรับสมมติฐาน
6	ตำแหน่งงาน	ยอมรับสมมติฐาน
7	ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน	ปฏิเสธสมมติฐาน

6.6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะงาน และความพึงพอใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งในภาพรวม

ตัวแปร	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.460	.189		2.434	0.016*
ปัจจัยด้านลักษณะงาน	.706	.066	.695	10.701	0.000**
ความพึงพอใจในการทำงาน	.187	.071	.171	2.627	0.009**
R = .834 Adjusted R ² = .691 R ² = .695 F = 201.586, Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในภาพรวม พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ 69.5 ($R^2 = 0.695$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งรายด้าน

ความผูกพันองค์กร	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.465	.209		7.023	.000**
ด้านความท้าทายในการทำงาน	.156	.072	.167	2.182	.030*
ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	.083	.062	.118	1.338	.183
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงาน	.093	.078	.114	1.194	.234
ด้านลักษณะการทำงานเป็นทีม	.324	.077	.397	4.230	.000**
R = .716 Adjusted R ² = .501 R ² = .513 F = 45.998 Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งรายด้าน ได้ร้อยละ 51.3 ($R^2 = 0.513$) อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีทั้งหมด 2 ปัจจัยเรียงตามลำดับปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านลักษณะการทำงานเป็นทีม (Beta= 0.397) และด้านความท้าทายในการทำงาน (Beta=.0.167) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งรายด้าน

ความผูกพันองค์กร	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.234	.169		7.287	.000**
ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	.035	.038	.053	0.934	.351
ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร	.071	.070	.084	1.105	.311
ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	.092	.058	.110	1.590	.114
ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	.021	.072	.028	0.295	.768
ด้านภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา	.149	.076	.192	1.957	.052
ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร	.351	.064	.439	5.492	.000**
R = .798 Adjusted R ² = .624 R ² = .636 F = 50.462 Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ 63.6 ($R^2 = 0.636$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีทั้งหมด 1 ปัจจัย ได้แก่ ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร (Beta= 0.439) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง มีความผูกพันในองค์กรอยู่ในระดับมาก จากการศึกษา พบว่า ระดับความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในองค์กรให้บุคลากรเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีความผูกพันต่อองค์กรทำให้บุคลากรมีความทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มใจที่จะทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงาน และรูปแบบการทำงานที่ทำให้บุคลากรรู้สึกถึงความต้องการทางสภาวะจิตใจได้รับการตอบสนอง เช่น การได้รับความสะดวกสบายภายในองค์กร ทำให้เกิดความผูกพันองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพิชชา สามารถ (2564) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านความ

เชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายในองค์กร มีค่าเฉลี่ย 4.09 อยู่ในระดับมาก ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร มีค่าเฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมาก และความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์กร มีค่าเฉลี่ย 3.99 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาพร ฤทธิบุรณ์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาครัฐ 3 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศในการท างานโดยรวมของหน่วยงาน ด้านการสนับสนุนและการสร้างแรงจูงใจโดยรวมของหน่วยงาน และด้านนโยบายและการบริหารงานโดยรวมของหน่วยงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มีเดช นาคะภากร (2560) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษา พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน ตำแหน่งงาน หน่วยงาน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง แตกต่างกัน จากการศึกษา พบว่า ข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งที่มีเพศ อายุ สถานภาพ หน่วยงานและระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน แตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเนื่องจาก ปัจจัยส่วนบุคคลเพศ อายุ สถานภาพ มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความถนัดอารมณ์ และสภาวะทางจิตใจค่านิยม แนวคิด รวมถึงทัศนคติที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีความรู้สึกนึกคิด หรือมีพฤติกรรมต่างกัน ส่งผลให้ความผูกพันองค์กรแตกต่างกัน และหน่วยงานที่บุคลากรปฏิบัติงานย่อมมีค่านิยมในองค์กรที่ต่างกันไปแล้วละหน่วยงาน ย่อมส่งผลให้ความผูกพันองค์กรแตกต่างกัน นอกจากนี้ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึก ประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน แต่ละคนว่ามีความรับรู้ต่อการทำงานในองค์กรที่ผ่านมาอย่างไร เช่น ทัศนคติของกลุ่มต่อองค์กร การพึ่งพาได้จากองค์กร ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร ส่งผลให้ความผูกพันองค์กรที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัทสรณ์ ชำนาญเวช (2564) ศึกษาปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์ทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน บริษัท เอฟ-เทค เอ็มเอฟจี. (ไทยแลนด์) จำกัด (สำนักงานใหญ่) ผลการศึกษา พบว่า 1) พนักงานที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความผูกพันของพนักงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนชม พ่วงตระกูล และภิเชก ชัยนิรันดร์ (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภาค 7 (จังหวัดขอนแก่น) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ระยะเวลาท างาน แตกต่างกัน มีความผูกพันองค์กรไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านลักษณะงาน และความพึงพอใจในการทำงาน มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงาน มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยด้านลักษณะงานและความพึงพอใจในการทำงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ 69.5 เนื่องจากองค์กรมีลักษณะ

การทำงานเป็นทีม เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานทุกคนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยแก้ไขปัญหาคือเป็นองค์การมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมีมิตรไมตรีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน การได้มีโอกาสเสนอสิ่งใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และหน่วยงานให้การสนับสนุนในเรื่องเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติการ อีกทั้งบุคลากรได้รับค่าตอบแทนที่กับปริมาณงานและความรับผิดชอบ มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี และผู้บริหารหน่วยงานให้ความสำคัญกับบุคลากรทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าต่อหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความผูกพันองค์กร ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันองค์กรของบุคลากรสังกัดกระทรวงมหาดไทยจังหวัดกระบี่ ได้ร้อยละ 51.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประรณนา หลีกภัย (2563) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาครัฐในจังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาครัฐในจังหวัดตรัง คือ ปัจจัยลักษณะงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของประภัทรสรณ์ ชำนาญเวช (2564) ศึกษาปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์ทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน บริษัท เอฟ-เทค เอ็มเอฟจี. (ไทยแลนด์) จำกัด (สำนักงานใหญ่) ผลการศึกษา พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะงาน ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงาน ร้อยละ 67.10 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรธรณ เครือแป้น ปิยธิดา ตรีเดช และวงเดือน ปันดี (2556) ศึกษาเรื่อง ความผูกพันองค์กรของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยลักษณะงาน มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสังกัดกระทรวงมหาดไทยจังหวัดกระบี่ ได้ร้อยละ 63.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีทั้งหมด 1 ปัจจัย ได้แก่ ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร

7. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย ระดับความผูกพันในองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ด้านความปรารถนาที่จะดำรงการเป็นสมาชิกขององค์กร มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ดังนั้นหน่วยงานควรสร้าง Employee Engagement ที่มีประสิทธิภาพให้กับบุคลากรในองค์กร ให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ของตน ซึ่งจะทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร องค์กรใส่ใจดูแลเป็นอย่างดี ทำให้บุคลากรอยากร่วมงานในระยะยาว และเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรได้ในที่สุด Employee Engagement ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้พนักงานค้นพบปัญหาและ Feedback กลับสู่องค์กรได้อย่างรวดเร็วทันที่ และชัดเจน ทำให้องค์กรสามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน ตรงจุด แก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัย ระดับปัจจัยด้านลักษณะงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรจะต้องปรับทัศนคติกับข้าราชการพยายามรับฟังความคิดเห็นและรับรู้ เป้าหมายของข้าราชการแต่ละคน ขณะเดียวกันจะต้องชื่นชมพนักงานและมอบ

รางวัลเพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจกับพนักงาน และให้การสนับสนุนในเรื่องการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน การบริหารผลการปฏิบัติงาน

3. จากผลการวิจัย ระดับความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ดังนั้น หน่วยงานควรการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดีจะมีการใส่ใจเงินเดือนและสวัสดิการอย่างละเอียดรอบคอบและจริงจัง การปรับสวัสดิการให้เหมาะสมกับค่าล่วงเวลา เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญ และละเอียดอ่อนมาก ควรจัดระบบการจ้างงานในอัตราที่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ ตลอดจนการให้สวัสดิการที่คุ้มค่า ซึ่งจะทำให้พนักงานพึงพอใจในงานที่ทำและองค์กรที่ตนทำงานอยู่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการทำงานในระยะยาว และความจงรักภักดีต่อองค์กรได้ และเป็นปัจจัยลำดับต้นๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของพนักงานมากที่สุด

4. จากผลการวิจัย ข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งที่มีระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและตำแหน่งงานสูงขึ้น อายุการทำงานมากขึ้น ทำให้ข้าราชการมีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันไปด้วย ดังนี้ ผู้บริหารควรมีการพิจารณาเฉพาะกลุ่มตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล สร้างความผูกพันเฉพาะบุคคล ควรปฏิบัติต่อข้าราชการในรูปแบบที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยบริษัทควรจัดให้มีสวัสดิการที่จะสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นระหว่างองค์กรกับข้าราชการ เช่น การเพิ่มสวัสดิการให้แก่ข้าราชการตามตำแหน่งการทำงาน เพิ่มทุนประกันให้แก่พนักงานตามอายุงาน เพื่อเป็นการจูงใจให้พนักงานอยู่กับองค์กรในระยะยาว ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับความผูกพันด้านการคงอยู่ของข้าราชการในองค์กร

5. จากผลการวิจัย ปัจจัยลักษณะงาน ด้านลักษณะการทำงานเป็นทีมและด้านความท้าทายในการทำงาน มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ดังนั้น หน่วยงานควรมีการจัดรูปแบบการทำงานที่มีลักษณะการทำงานเป็นทีม เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอสิ่งใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

6. จากผลการวิจัย ปัจจัยความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร มีผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการมอบหมายให้รับมอบงานที่มีความสำคัญอยู่เสมอจะทำให้บุคลากรรู้สึกได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหาร และการให้มีส่วนร่วมในการทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ

8. เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสถิติศาสตร์วิจัย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2560). การบริหารทรัพยากรบุคคล = Human resource management. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชชิง.

เจษฎา นกน้อย. (2560). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธัญพิชชา สามารถ. (2564). ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี.ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
ณิชชาพร ฤทธิบุรณ์. (2562). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรภาครัฐในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย. บทความวิจัย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
พฤกษ์, 5(1), 151-166.
- เบญจวรรณ จิตติกาล. (2562).ความผูกพันของพนักงานในองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในองค์การ
กรณีศึกษา โรงงานในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์แหลมฉบัง ชลบุรี. วารสารโครงการทวีปปัญญาทางรัฐ
ประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ
- ประภัทสรณ์ ชำนาญเวช. (2564). ปัจจัยลักษณะงานและปัจจัยประสบการณ์ทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของ
พนักงาน บริษัท เอฟ-เทค เอ็มเอฟจี. (ไทยแลนด์) จำกัด (สำนักงานใหญ่). วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์
ปริทัศน์, 2(1), 18-34
- ปรารธนา หลีกภัย. (2563). ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรภาครัฐในจังหวัดตรัง. วารสารบริหารธุรกิจและ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 3(3), 132-146.
- พิพัฒน์ มีเถื่อน. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ฮันนี่ เวลล์ อิเล็กทรอนิกส์ แมธิเรียลส์
(ประเทศไทย) จำกัด. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยเกริก
- มีเดช นาคะภาร. (2560). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสา
เหล็ก จังหวัดพิจิตร. รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่าย
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17. ณ ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง วังจันทน์ริเวอร์วิว
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. หน้า 1304-1314.
- อุทัย ศิริภักดิ์. (2559). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราช
ภัฏมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อรรวรรณ เครือแป้น ปิยธิดา ตรีเดช วงเดือน ปันดี. (2556). ความผูกพันองค์กรของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล
เอกชนแห่งหนึ่ง, วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ, ฉบับที่ 29(2). 10-19
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational
and Psychological Measurement, 30 (3), 607-610.

หมายเลขบทความ
(เฉพาะเจ้าหน้าที่กรอก)

แบบฟอร์มการส่งบทความ SAU Journal of Social Sciences and Humanities

1. ประเภทของบทความ

☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการปริทรรศน์ ☐ บทความวิชาการเทคนิค ☐ บทความวิชาการพิเศษ

2. สาขาบทความที่ส่ง

☐ รัฐศาสตร์ ☐ รัฐประศาสนศาสตร์ ☐ นิติศาสตร์ ☐ เศรษฐศาสตร์
☐ การจัดการ ☐ บริหารธุรกิจ ☐ พัฒนาสังคมและการศึกษา ☐ สหวิทยาการ

3. ชื่อบทความ

ภาษาไทย.....

ภาษาอังกฤษ.....

4. ชื่อ-สกุลของผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding author).....

5. สถานที่ติดต่อของผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding author) ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร..... E-mail.....

6. รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าของบทความทั้งหมด

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย ตัวบรรจง)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ ตัว บรรจง)	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
1.				
2.				
3.				

7. การรับรองบทความ

☐ ขอรับรองว่าบทความต้นฉบับนี้ยังไม่เคยได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน

ขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้นิพนธ์ประสานงาน

()

วัน..... เดือน..... พ.ศ.

หมายเหตุ ส่งแบบฟอร์มนี้มาพร้อมกับบทความตามช่องทางในคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (การส่งบทความ)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ โดยมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ บทความที่พิจารณาตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ๆ เรื่องที่จะตีพิมพ์จะได้รับการพิจารณากลับกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 คน กองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสม และสงวนไว้ซึ่งสิทธิ์ในการพิจารณาเผยแพร่

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. บทความวิจัย (Research Articles) เป็นผลงานที่เตรียมจากข้อมูลที่ผู้เขียน หรือทีมงานผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง
2. บทความวิชาการ (Academic Articles) อาจแยกเป็นบทความปริทรรศน์ (Review Articles) บทความเทคนิค (Technical Articles) เรียบเรียงจากการสืบค้น ตรวจสอบเอกสารวิชาการในสาขานั้น ๆ และบทความพิเศษ (Special Articles) เสนอความรู้ทั่ว ๆ ไปในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

การเตรียมต้นฉบับบทความ

บทความหรือผลงานวิจัยที่นำเสนออาจอยู่ในรูปแบบภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยจัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมเวิร์ดโปรเซสเซอร์ ภายใต้ระบบปฏิบัติการวินโดวส์ สำหรับตาราง แผนภาพและภาพประกอบในส่วนของต้นฉบับจะต้องตามรูปแบบที่กำหนดเพื่อให้พร้อมตีพิมพ์ได้ทันที (Camera Ready) ต้นแบบสำหรับบทความสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ saujournalssh.sau.ac.th

การส่งบทความ

ส่ง “ต้นฉบับบทความ” โดยไม่ต้องระบุชื่อที่อยู่และประวัติของผู้ประพันธ์และทีมงานและส่ง “ใบรับรองบทความ” ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์นามสกุล PDF และ ไฟล์ Doc ส่งผ่านระบบ Thaijo ได้ที่วารสาร SAUJOURNALSSH

บทความทุกบทความที่เสนอมายังวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities จะได้รับการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หากมีการแก้ไขหรือตอบรับการตีพิมพ์ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์นามสกุล PDF และ DOC ของบทความที่แก้ไข สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โทรศัพท์ : 02-807-4500-27 ต่อ 404 แฟกซ์ 02-807-4528 e-mail : saujournalssh@sau.ac.th

รูปแบบการจัดเอกสารสำหรับตีพิมพ์ในวารสาร
SAU JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

ธัญนันท์ บุญอยู่¹, สุชาร์ตน์ บุญอยู่², ดำรงค์ ลิ้มปสายชล³
Thanyanan Boonyoo¹, Sucharat Boonyoo², Dumrong Limpasaychol³

¹อาจารย์, ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

², ³ผู้ช่วยนักวิจัย, นักวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

เอกสารนี้รวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้เขียนบทความในการจัดรูปแบบบทความสำหรับตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities ผู้เขียนบทความจำเป็นต้องจัดรูปแบบของบทความที่จะส่งเพื่อพิจารณาตามที่ระบุไว้ในเอกสารคำแนะนำนี้โดยเคร่งครัด บทความที่ไม่ได้จัดรูปแบบอย่างถูกต้องอาจถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ได้ ผู้เขียนบทความสามารถเลือกส่งบทความได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทุกบทความที่ส่งต้องมีบทคัดย่อความยาว 100-300 คำ เนื้อหาครอบคลุมสาระโดยย่อทั้งหมดของเรื่องราว โดยใส่บทคัดย่อไว้ที่ส่วนบนสุดของหน้าแรกของบทความ โดยอยู่ถัดจากหน่วยงานของผู้เขียน จัดรูปแบบเป็นแบบ 1 คอลัมน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม, เทคโนโลยี, การแบ่งปันความรู้

Abstract

ส่วนนี้เป็นบทคัดย่อที่นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาและความหมายตรงกันกับบทคัดย่อภาษาไทย สำหรับตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities ผู้เขียนบทความจำเป็นต้องจัดรูปแบบของบทความที่จะส่งเพื่อพิจารณาตามที่ระบุไว้ในเอกสารคำแนะนำนี้โดยเคร่งครัด บทความที่ไม่ได้จัดรูปแบบอย่างถูกต้องอาจถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ได้ ผู้เขียนบทความสามารถเลือกส่งบทความได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทุกบทความที่ส่งต้องมีบทคัดย่อความยาว 100-300 คำ โดยใส่บทคัดย่อไว้ที่ส่วนบนสุดของหน้าแรกของบทความ โดยอยู่ถัดจากหน่วยงานของผู้เขียน จัดรูปแบบเป็นแบบ 1 คอลัมน์

Keyword: Clan Culture, Technology, Knowledge Sharing

Corresponding Author

E-mail: xxxxxxxxx@gmail.com

1. บทนำ

เอกสารนี้รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการจัดรูปแบบบทความสำหรับตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities เช่น รูปแบบอักษร ขนาดตัวอักษร การจัดระยะขอบ และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โปรดปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุในเอกสารนี้โดยเคร่งครัด บทความของท่านอาจถูกปฏิเสธการตีพิมพ์หากมีการจัดรูปแบบไม่ถูกต้อง หากท่านมีข้อสงสัยกรุณาติดต่อฝ่ายจัดพิมพ์

2. การจัดรูปแบบของหน้ากระดาษ

บทความจะต้องได้รับการจัดรูปแบบเพื่อให้สามารถพิมพ์ลงบนกระดาษ A4 ส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร รูปภาพ และตาราง จะต้องอยู่ภายในพื้นที่การพิมพ์โดยเว้นระยะจากขอบบน ขอบล่าง ขอบซ้าย และขอบขวาด้านละ 1 นิ้ว จัดหน้ากระดาษในรูปแบบ 1 คอลัมน์ เว้นระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.5 นิ้ว กระจายตัวอักษรเต็มคอลัมน์ ใช้การกระจายแบบไทยสำหรับบทความภาษาไทย ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้าที่มีม ขวาด้านบน และความยาวของบทความอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า สำหรับบทความภาษาอังกฤษผู้เขียนต้องปฏิบัติตามคำแนะนำที่ให้ไว้ในวิธีการจัดรูปแบบบทความภาษาอังกฤษ

3. ชื่อบทความ

ใส่ชื่อบทความไว้ส่วนบนสุดของหน้าแรก จัดตัวอักษรให้อยู่กึ่งกลางของบรรทัด พิมพ์ชื่อบทความโดยใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ใส่ชื่อผู้เขียนบทความได้ชื่อเรื่องโดยเว้นระยะ 18 พอยท์ระหว่างบรรทัดชื่อบทความและบรรทัดชื่อผู้เขียนบทความ พิมพ์ชื่อผู้เขียนบทความโดยใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวหนา จัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ จากนั้นใส่ตำแหน่ง ชื่อหน่วยงานที่ผู้เขียนบทความสังกัดได้ชื่อผู้เขียนบทความ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ พิมพ์ตำแหน่ง ชื่อหน่วยงานที่ผู้เขียนบทความสังกัด โดยใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวบาง

4. เนื้อเรื่อง

เพื่อให้บทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน โปรดใช้รูปแบบและขนาดอักษรดังนี้ในการพิมพ์บทความภาษาไทย ในส่วนของเนื้อหาหลักใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวบาง ในส่วนของคำบรรยายภาพและตาราง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวบาง สำหรับย่อหน้าแรกภายใต้หัวข้อ ไม่ต้องเว้นระยะหนึ่งแท็บจากขอบซ้ายของบรรทัด ในย่อหน้าต่อไปภายใต้หัวข้อจึงเว้นระยะหนึ่งแท็บจากขอบซ้ายของบรรทัด (ดังเช่นที่แสดงในหัวข้อที่ 4 นี้)

โดยเนื้อเรื่องควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่ายและมีความชัดเจน ซึ่งภายในเนื้อเรื่องของวารสารจะประกอบด้วย บทคัดย่อ คำสำคัญ บทนำ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) ผลการวิเคราะห์ การสรุปเชิงอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เป็นต้น

5. หัวข้อหลัก

หัวข้อหลัก ตัวอย่างเช่น “1. บทนำ” ต้องพิมพ์ด้วยอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวหนา จัดให้อยู่ชิดขอบซ้ายของบรรทัด ใส่เครื่องหมายจุด (“.”) หลังจากตัวเลขกำกับหัวข้อหลัก เว้นระยะ 16 พอยท์ระหว่างหัวข้อหลักกับบรรทัดก่อนหน้า และไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อหลักกับบรรทัดใต้หัวข้อหลัก หลังจากหัวข้อหลักแล้วอาจแบ่งหัวข้อย่อยภายในหัวข้อหลักได้ ซึ่งการจัดรูปแบบของหัวข้อย่อยนั้นจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

5.1. หัวข้อย่อย

หัวข้อย่อยให้ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวหนา จัดชิดขอบซ้ายของบรรทัด เว้นระยะ 16 พอยท์ระหว่างหัวข้อย่อยกับบรรทัดก่อนหน้า และไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อย่อยกับบรรทัดใต้หัวข้อย่อย

5.1.1. หัวข้อย่อยลำดับที่สอง

ควรหลีกเลี่ยงการใช้หัวข้อย่อยลำดับที่สอง อย่างเช่นที่แสดงในย่อหน้านี้ อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นต้องใช้จริง ๆ ให้พิมพ์ชื่อหัวข้อย่อยลำดับที่สองด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวหนา จัดชิดขอบซ้ายของบรรทัดในคอลัมน์ ไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อย่อยลำดับที่สองกับบรรทัดก่อนหน้า และไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อย่อยลำดับที่สองกับบรรทัดใต้หัวข้อย่อยลำดับที่สอง

ตัวอย่างของรูปภาพ

ภาพที่ 1 คำบรรยายภาพต้องอยู่ใต้ภาพ

ตารางที่ 1 คำบรรยายตารางต้องอยู่เหนือตาราง

Name	Salary	Age	BMI	Weight (kg)
Alice	20,000	21	25	30
Bob	23,500	30	32	28
Charlie	42,000	42	38	35

ที่มา. จาก.....

6. รูปภาพและตาราง

รูปภาพและตารางจะต้องจัดให้อยู่ภายในพื้นที่การพิมพ์ที่กำหนด รูปภาพ และต้องจัดสิ่งเหล่านี้ให้อยู่กึ่งกลาง รูปภาพและตารางต้องมีคำบรรยายและหมายเลขกำกับเสมอ การสร้าง กราฟ รูปภาพ หรือ Block Diagram ต่าง ๆ จะต้องเขียนด้วย Visio หรือ Excel เขียนคำบรรยายรูปภาพไว้ใต้รูปภาพ เขียนคำบรรยายตารางไว้ที่ส่วนบนของตาราง ในส่วนของคำบรรยายภาพและตาราง ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวบาง

7. สมการ

การใช้สมการในการเขียนบทความวิชาการต้องเขียนด้วย Equation สมการทุกสมการต้องเขียนหมายเลขกำกับสมการไว้ทุกสมการที่ปรากฏในบทความ โดยใส่หมายเลขสมการในเครื่องหมายวงเล็บ (ดังที่แสดงด้านล่างนี้)

$$a + b = c + 2 \quad (1)$$

เว้นระยะหนึ่งบรรทัดก่อนสมการและเว้นระยะหนึ่งบรรทัดหลังสมการ จัดสมการให้อยู่กึ่งกลางบรรทัดในคอลัมน์ ขนาดตัวอักษรและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเขียนสมการจะต้องมีขนาดเทียบเท่ากับตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวบาง

9. รูปแบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าเอกสารไว้ข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง เช่น Green (2000, p. 5) หรือ (Green, 2000, p. 5)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ ใส่เอกสารอ้างอิงทั้งหมดที่ส่วนท้ายสุดของบทความโดยให้อยู่ภายใต้หัวข้อ “เอกสารอ้างอิง” ภายใต้หัวข้อเอกสารอ้างอิงให้จัดลำดับเอกสารตามลำดับการอ้างอิงถึงในบทความโดยใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA Style เท่านั้น การเขียนบรรณานุกรมให้ใช้ตัวเลขอารบิกแบบสากลเท่านั้น **อย่าใช้เลขไทย** ดังที่แสดงไว้ในส่วนท้ายของประโยคนี้

10. เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2561). *ข้อมูลโรงงานแยกตามพื้นที่*. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1search>.

ธัญนันท์ บุญอยู่. (2561). อิทธิพลของความสามารถทางนวัตกรรมในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การ การมุ่งเน้นการตลาด การจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 8(ฉบับพิเศษ), 44-62.

- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). *บทวิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจ*. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2561, จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/36376.aspx>.
- Ahmed, F., Shahzad, K., Aslam, H., Bajwa, S. U., & Bahoo, R. (2016). The role of collaborative culture in knowledge sharing and creativity among employees. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 10(2), 335-358.
- Daft, R. L. (2001). *Organization theory and design*. (7th ed.). Cincinnati, OH: South Western College Publishing.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C., & Gudergan, S. P. (2018). *SmartPLS 3*. Retrieved March 8, 2019, from <https://www.smartpls.com/downloads>.
- Islam, M. Z., Jasimuddin, S. M., & Hasan, I. (2014). Organizational culture, structure, technology infrastructure and knowledge sharing: Empirical evidence from MNCs based in Malaysia. *Emerald*, 45(1), 67-88.

รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ APA Style

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ผู้แต่ง 1 คน	ธัญนันท์ บุญอยู่. (2560). <i>เอกสารประกอบการสอน MBA0203 การจัดการและพฤติกรรมองค์กร</i> (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. Hair, J. F. (1998). <i>Multivariate data analysis</i> (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
ผู้แต่ง 2 คน	ธัญนันท์ บุญอยู่ และสุชารัตน์ บุญอยู่. (2560). <i>เอกสารประกอบการสอน MBA0203 การจัดการและพฤติกรรมองค์กร</i>. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. Hair, J. F., & Black, W. C. (1998). <i>Multivariate data analysis</i> (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
ผู้แต่ง 3-7 คน	ธัญนันท์ บุญอยู่, สุชารัตน์ บุญอยู่ และดำรงค์ ลิ้มปสายชล. (2560). <i>เอกสารประกอบการสอน MBA0203 การจัดการและพฤติกรรมองค์กร</i>. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). <i>Multivariate data analysis</i> (5th ed.). New York: Prentice-Hall.

วารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่ (ฉบับที่),/เลขหน้าที่ปรากฏ.

ตัวอย่าง

ผู้แต่ง 1 คน	กนกอร บุญมาเกิด. (2560). อิทธิพลของตัวแปรกำกับการบูรณาการความรู้ที่ถ่ายโอนความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคนเก่งสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทย. <i>วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์</i>, 1(2), 59-69.
--------------	--

Website	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ค้นเมื่อ (วันที่ เดือน ปี พ.ศ.), จาก http://www.

ตัวอย่าง

- รูปแบบที่ 1 กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2561). *ข้อมูลโรงงานแยกตามพื้นที่*. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2561, จาก [http://www. diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1 search](http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1search).
- รูปแบบที่ 2 Department of Industrial Works. (2018). *Factory data by area*. Retrieved June 15, 2018, from [http://www. diw.go.th/hawk/content.php? mode=data11search](http://www. diw.go.th/hawk/content.php?mode=data11search).

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
SOUTHEAST ASIA
UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม 106 หองแخم กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 02-807-4500-27 ต่อ 404

Email : saujournalst@sau.ac.th